

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**Roadele
înfăptuirii
programului
de dezvoltare
a legumiculturii**

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INAUGURAT MARELE MAGAZIN „UNIREA“ DIN CAPITALĂ

CALITATE ȘI ECONOMII

ECONOMIA MODERNĂ face necesar ca, în fiecare întreprindere, la toate locurile de muncă, activitatea să se desfășoare cu randamente maxime, producția să se realizeze cu cheltuieli minime. Desigur, nu economisirea în sine interesează, ci modul în care, păstrind și ridicând calitatea produselor, se reușește o gospodărire cât mai chibzuită a materiilor prime, a combustibilului și energiei, a muncii încorporate în producția realizată.

Fără îndoială, urmărirea în dinamică a corelației calitate — reducerea cheltuielilor de producție reliefează aspecte deosebite de importante pentru fiecare colectiv de muncă. În cele ce urmează ne propunem să analizăm această problemă — a reducerii costurilor de producție în strânsă corelare cu ridicarea calității produselor, la unitățile Centralei industriei sticlei și ceramicii fine.

Economisirea materiilor prime: de la sursele „clasice” la resursele deșeurilor

PE PRIMELE 7 LUNI din acest an, pe ansamblul centralei și la nivelul fiecărei întreprinderi componente s-au obținut rezultate bune în realizarea sarcinilor de plan. Așa cum reiese din datele prezentate în tabel, depășirea sarcinilor de plan cantitative a fost realizată concomitent cu obținerea unor rezultate bune privind sporirea eficienței producției, ca urmare a atenției deosebite acordate laturilor calitative ale întregii activități. Pe ansamblul centralei, la indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă s-a obținut în primele 7 luni a.c. o economie su-

plimentară de circa 1 leu; cifra pare mică dar raportată la totalul producției centralei rezultă că volumul economiilor a fost destul de important. Desigur, în obținerea acestui rezultat favorabil aportul întreprinderilor nu a fost uniform, ca de altfel și contribuția diferitelor elemente ale costurilor. În legătură cu aceasta este de precizat că, în unitățile centralei există o serie de particularități în ce privește structura cheltuielilor de producție. Așa cum rezultă din grafic (pag. 2), cheltuielile pentru materiile prime dețin, cu excepția întreprinderilor producătoare de sticlă, ponderea cea mai mare. Un procent însemnat îl dețin cheltuielile cu manopera, în timp ce combustibilul și energia au ponderi ceva mai mici, dar deloc de neglijat.

Este evident că acțiunea de reducere a cheltuielilor de producție a fost organizată tocmai pornind de la această structură. economisirea materiilor prime, a manoperei și a combustibilului reprezentând principalele direcții de acțiune. Numai în primele 6 luni ale acestui an au fost economisite 440 t sodă calcinată, 30 t fontă metalurgică, importante cantități de nisip și calcar măcinat, de cherestea de fag etc. Ce ascund însă cifrele globale? Care este situația la nivelul diferitelor întreprinderi?

Un prim exemplu îl reprezintă unitățile care au realizat economii. Rezultate bune s-au înregistrat îndeosebi la Întreprinderea de sticlă și faianță din Sighișoara, la Întreprinderea de sticlă „Prahova”-

Ploiești, precum și la Întreprinderea de sticlă din Avrig. De asemenea, în cadrul întreprinderilor producătoare de porțelan s-au înregistrat economii importante de caolin de import la unitățile din Alba Iulia, Cluj-Napoca și Curtea de Argeș.

Există însă și altfel de exemple. La Întreprinderea de articole de sticlă București, de pildă, s-au înregistrat în primele 6 luni ale anului depășiri față de consumul planificat de materii prime la sodă calcinată și nisip de Miorcani, situație care s-a menținut și în luna iulie a.c. Cauza a constituit-o, printre altele, și modul în care a fost tratată „problema deșeurilor”. În întreprindere au fost evidențiate cantități însemnate de cioburi albe de sticlă neînregistrate și nerecuperate, în paralel cu tendința de diminuare a acestora la fabricarea sticlei albe (de la 35 la sută la 10 la sută). Argumentul unei astfel de orientări l-a constituit faptul că în această unitate se apreciază că o atare reducere este necesară deoarece altfel se deteriorează culoarea sticlei. Dat fiind însă că din experiența altor unități (întreprinderile de sticlă din Avrig, Dorohoi, Tîrnăveni) a rezultat că rețeta de fabricație admite un procent ridicat de cioburi — peste 40 la sută — fără înrăutățirea calității, se impune ca și la Întreprinderea de articole din sticlă București să sporească gradul de utilizare productivă a cioburilor. Impurificarea cioburilor albe trebuie înlăturată, la această întreprindere, prin perfecționarea activităților de depozitare și de recirculare a acestei importante surse de materie primă. Avantajele sînt evidente dacă ne referim la exemplul Întreprinderii de sticlă București, care a realizat însemnate economii de sodă calcinată și nisip de Văleni pe baza utilizării de cioburi achiziționate și a recirculării integrale a celor rezultate din producția proprie.

Multe greutăți creează în unele întreprinderi modul necorespunzător în care se efectuează recepția materiilor prime. La „Vitrometan” Mediaș, de pildă, din această cauză, în semestrul I 1976, alături de economii la consumul specific de sodă calcinată, s-au înregistrat depășiri la nisip și calcar măcinat, nu numai față de nivelele planificate, ci și chiar față de realizările anului 1975. La o asemenea situație a contribuit și faptul că, uneori, între serviciile C.T.C., tehnic și plan nu

Realizarea unor indicatori de plan, pe primele 7 luni din 1976, în întreprinderile Centralei industriei sticlei și ceramicii fine

	Producția globală	Producție marfă vîndută și încașată	Productivitatea muncii	Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă lei	Beneficii
Întreprinderea de articole de sticlă București	102.1	102.5	102.1	- 0,60	103,9
Întreprinderea de sticlă Turda	106,0	105,3	107,1	- 0,50	107,3
Întreprinderea de sticlă Avrig	135,6	110,3	106,1	- 0,60	100,3
Întreprinderea de sticlă Poiana Codrului	106,4	100,1	101,0	+ 3,00	11,6
Întreprinderea de sticlă Prahova — Ploiești	100,4	103,1	100,5	- 0,50	170,9
Întreprinderea de sticlă București	105,7	107,2	105,8	- 17,00	100,5
Întreprinderea de sticlă și faianță Sighișoara	100,2	104,2	100,3	- 8,00	108,5
Întreprinderea de porțelan Cluj-Napoca	102,5	102,3	102,0	- 4,00	114,1
Întreprinderea de de porțelan Alba Iulia	108,9	109,3	102,3	- 0,60	104,6
Întreprinderea de geamuri Mediaș	104,0	106,6	105,6	- 3,00	101,9
Întreprinderea de geamuri Tîrnăveni	103,2	112,0	103,1	- 0,30	102,4

a existat colaborarea corespunzătoare. În aceste cazuri, datele de la C.T.C. nu au fost utilizate de serviciul plan pentru înregistrarea cât mai corespunzătoare a topiturii finite, iar C.T.C. nu a colaborat permanent cu serviciul tehnic pentru reducerea greutății unitare a produselor.

Combustibilul și... energia de a-l economisi

ESTE un fapt recunoscut că industria de sticlărie, faianță, porțelan, geamuri reprezintă un consumator important de combustibil și energie electrică. În acest context, eforturile colectivelor din întreprinderile centrale și-au fixat ca obiectiv încadrarea riguroasă în normele de consum energetic și continuu reducerea consumurilor. În prima jumătate a anului, rezultate bune în respectarea normelor de consum energetic au fost obținute la întreprinderile de sticlă din București (consum 84 la sută), Avrig (89 la sută), Turda (95 la sută) etc. Depășiri s-au înregistrat la întreprinderile de sticlă din Tomești, Gherla etc. În producția de faianță, întreprinderea din Sighișoara a respectat norma de consum de combustibil în proporție de 99,8 la sută, iar la porțelan, întreprinderile din Cluj-Napoca, Alba Iulia și Curtea de Argeș se situează de asemenea sub nivelul planificat. Economii însemnate de combustibil convențional au fost consemnate la întreprinderile de geamuri din Scăieni, Tirnăveni, Medias.

Pe total centrală, indicele global de realizare a nivelelor planificate de consum de energie primară (consumul de combustibil raportat la valoarea producției globale) a atins, în prima jumătate a anului, 98 la sută, obținându-se economii de 6 755 tcc. De asemenea, indicele global de realizare a nivelului planificat de consum de energie electrică a atins în această perioadă 96,3 la sută, cu o economie de 4 430 MWh. De altfel, programul de acțiune pentru economisirea combustibilului și a energiei a prevăzut în semestrul I a.c. un număr de 173 de măsuri vizând o economie de 5 576 tcc. Trebuie spus că realizările au depășit și cele mai optimiste prevederi, deși unele dintre măsurile prevăzute nu au fost realizate la termen la întreprinderea de articole de sticlărie București, la întreprinderea de sticlă Azuga, la cea de porțelan

Curtea de Argeș, la întreprinderile de geamuri din Buzău, Scăieni etc. Cauzele sînt multiple: lipsa unor materiale refractare adecvate și a aparatului de măsură și control, comandarea cu întârziere a proiectelor de execuție a recuperatoarelor, asigurarea necorespunzătoare cu materialele necesare etc.

Indiferent însă de natura lor, se cere acționat cu hotărîre pentru ca toate măsurile înscrise în programul inițial să fie realizate la termen.

În vederea economisirii combustibilului și energiei, în întreg anul 1976 sînt prevăzute măsuri de amploare menite să confere acestei acțiuni eficiența scontată. În primul rînd, este vorba de modernizarea cuptoarelor de topire, acțiune care, pe lângă o economie estimată la 1 845 tcc/an, va contribui substanțial la ridicarea calității produselor (la întreprinderile de sticlă Ploiești, Azuga, Avrig, la cele de geamuri din Tirnăveni, Scăieni etc.). Ca o sarcină permanentă se înscrie modernizarea procesului de trageră a geamurilor, îmbunătățirea tehnologiei de recoacere a articolelor din sticlă. În general, în sectorul de geamuri se află în curs de desfășurare acțiuni multiple de reducere a consumului de energie la securizarea geamurilor, iar în urma aplicării lor se va obține o economie de 1 500 MWh/an, ceea ce reprezintă 15 la sută din consumul actual. Extinderea unor asemenea măsuri va permite diminuarea cheltuielilor de producție la geam securizat cu circa 500 000 lei/an.

Innoirea producției, creșterea productivității: de la program la acțiune

DESIGUR, reducerea cheltuielilor de producție nu a însemnat nici pe departe o stagnare în domeniul innoirii produselor, al ridicării calității. Printre numeroasele „premiere” ale anului 1976 se numără parbrizul pentru autoturism Dacia cu absorbție selectivă a căldurii, asimilarea parbrizelor Roman cu geam duplex, diverse repere pentru microbuzul TV 12, geamul laminat peliculizat și geamul termoizolator cu chit elastic pentru construcții ș.a. În primele șapte luni ale anului au fost produse noi articole de cristal și cristal colorat, noi sortimente de articole de

sticlă specială rezistentă la șoc termic și cu rezistență chimică superioară. În acest fel se înlocuiește sticla de laborator, care pînă acum se importa. La „Vitrometan” — Medias a fost substanțial îmbunătățită calitatea cristalei fabricat, cu efect asupra sporirii luciului produselor. Tot în această unitate a fost experimentată și s-a reușit în trimestrul II a.c. executarea semimecanizată a paharelor cu picior și talpă, operațiune care conduce la o creștere de productivitate de circa 30 la sută. Tot în trimestrul II al acestui an, la fabrica din Avrig putea fi admirat cristalul colorat românesc. În fine, în cadrul Institutului de cercetări și proiectări de tehnologii pentru sticlă și ceramică fină o nouă investiție pusă în funcțiune la o filială, la 30 marie a.c. va permite realizarea în țară a decalcomaniilor, a coloranților pentru sticlă, faianță, porțelan, a porțelanului fosfatic, fapt care contribuie substanțial la diminuarea importului.

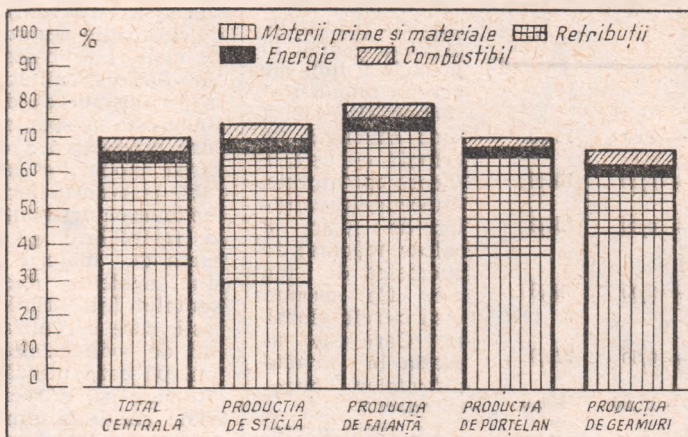
Și o altă remarcă. Faptul că fiecare dintre acțiunile întreprinse urmărește într-o formă sau alta creșterea productivității muncii nu este deloc întâmplător. Așa cum am arătat, în producția de sticlărie, faianță, geamuri, porțelan, alături de materia primă, monopera are o pondere însemnată în totalul cheltuielilor de producție. Iată de ce în cadrul general al acțiunilor de sporire a eficienței producției, o atenție deosebită se acordă înlăturării programului de măsuri pentru asigurarea creșterii productivității muncii pe anul 1976.

Un prim grup de măsuri se referă la utilizarea mai bună a capacităților de producție și la mecanizarea operațiilor grele, cu volum mare de muncă (economie relativă 307 lucrători). În industria sticlăriei, de exemplu, vor fi mecanizate procesele de preparare a amestecurilor de sticlărie fină de menaj și ambalaj (la întreprinderile „Vitrometan”, „Pădurea Neagră” și la cea din Turda). Se extinde dispozitivul de închidere-deschidere mecanizată a formelor metalice și de lemn (la Avrig ș.a.), iar transportul mecanizat al articolelor de sticlărie de menaj și ambalaj de la cuptorul de recoacere se va extinde considerabil la întreprinderea de sticlă din Avrig, la „Vitrometan” — Medias, la întreprinderea de geamuri Tirnăveni etc.

A doua mare grupă de măsuri se referă la automatizarea proceselor de producție. Este vorba aici, spre exemplu, de proiectarea și executarea unei instalații pentru fasonarea pieselor ceramice mari și mici prin turnare (la întreprinderea de porțelan Cluj-Napoca); de modernizarea mașinilor semi-automate pentru produse mici de ambalaj cu creșterea numărului de posturi și dublarea productivității muncii (la „Vitrometan” — Medias) etc. Semnificativă este și automatizarea — în cadrul întreprinderii de sticlă „Prahova” — Ploiești — a executării baloanelor de 15—20 l.

Realizarea în practică a acestor măsuri, precum și a celor legate de perfecționarea organizării și conducerii producției, sînt de natură să contribuie la sporirea aportului întreprinderii la satisfacerea cerințelor în continuă amplificare ale beneficiarilor interni și externi.

Bogdan PADURE

Unele elemente de structură a cheltuielilor de producție la Centrala industriei sticlei și ceramicii fine — semestrul I 1976

laborator din sticlă specială, articole divesificate din porțelan și din faianță, peste 700 de modele noi de articole de menaj din sticlă, 55 de noi articole de iluminat etc.

Colectivul întreprinderii de sticlă din Turda a realizat cu succes diverse articole tehnice din sortimente de

COORDONATELE PRODUCȚIEI LEGUMICOLE ÎN CINCINALUL 1976 — 1980

● Intensificare ● Dezvoltare ● Diversificare ● Eșalonare ●

● Legumele — prezente în 80 la sută din meniuri ● Postulatele alimentației raționale : **nici o zi fără legume și cit mai multe legume zilnic**
● Avantajele — pentru producători și consumatori — ale ciclurilor scurte de producție ● Efectele intensificării producției legumicole : sporește consumul individual și se reduce suprafața cultivată pe locuitor ● Prin efort propriu, fiecare județ trebuie să-și asigure producția necesară acoperirii consumului de legume proaspete.

DATORITĂ CONȚINUTULUI lor bogat în vitamine și săruri minerale, raportului favorabil între glucide, lipide și protide, gustului plăcut, precum și bunei asimilabilități, faptului că se pretează la diverse forme de prezentare și preparare, de la salate la mâncăruri propriu-zise, legumele constituie o componentă indispensabilă a alimentației omului. Date recente subliniază că legumele intră ca o componentă principală sau asociată în mai bine de 80 la sută din meniurile zilnice și reprezintă peste 35 la sută din totalul materiei prime a industriei alimentare. În componența unei rații zilnice de circa 3 200 calorii și 80 grame de proteine, legumele trebuie să asigure circa 65 la sută — pentru unele vitamine chiar 90 la sută — din aportul vitaminic, circa 40 la sută din cel al sărurilor minerale și aproape o treime din cel caloric. Aceasta implică asigurarea unui consum de 120—130 kg de legume anual pe locuitor, în principal sub formă proaspătă, apoi sub formă de congelate, bulionuri, sucuri, murături și alte produse semiindustrializate și industrializate.

Cele două postulate ale alimentației raționale a omului contemporan : **nici o zi fără legume și cit mai multe legume zilnic** ilustrează de la sine importanța crescândă a consumului acestor produse.

Sporirea producțiilor pînă la nivelul acoperirii consumului și, bineînțeles, al creării unor disponibilități pentru export reprezintă imperativul major al legumiculturii noastre în actualul cincinal. Acest imperativ, determinat de satisfacerea unui consum individual de legume, în creștere, evidențiază pregnant modul în care este luată în considerare nevoia socială în planificarea dezvoltării unui sector cu pondere însemnată în alimentația curentă, în ridicarea standardului de viață. Eșalonarea și diversificarea producției legumicole, astfel încît pe o perioadă cit mai îndelungată să poată asigura o gamă cit mai variată de produse proaspete (eventual congelate, acest

mod de păstrare oferind avantajele menținerii aproape integrale a tuturor calităților produsului proaspăt), se constituie în acest context ca pirghii pentru o bună aprovizionare a populației.

Așadar, **sporirea continuă și în ritm susținut a producției legumicole, intensificarea acesteia, diversificarea și eșalonarea reprezintă coordonatele de bază ale dezvoltării legumiculturii noastre.** Avem nevoie de legume mai multe, mai bune, mai ieftine, într-un bogat sortiment; lipsa legumelor, chiar temporară, provoacă dereglări care se răsfrîng asupra tuturor celorlalte sectoare ale agriculturii, dezechilibrînd balanța cererii de produse agroalimentare și repercutîndu-se negativ, în final, asupra nivelului de trai al oamenilor muncii.

Analize statistice evidențiază că sub efectul combinat al creșterii standar-

Tabelul nr. 1

Necesarul de legume și cartofi pe locuitor în anul 1980, în echivalent produse proaspete

Surse de informare	consum kg/locuitor/an	
	legume	cartofi
Anuarul producției F.A.O. 1971 — BENELUX	88	117
idem — S.U.A.	119	100
Probleme ale valorificării legumelor și fructelor în stare proaspătă (Studiu economic, realizări 1966-1970 în R.F.G., Italia, Franța)	124	72
idem — Bulgaria	134	70
Studiu de nutriție, autor prof. I. Gontea — „Alimentația rațională a omului” (1970)	120	90
I.C.E.A. — Lucrări de zonare a producției agricole în R.S.R. (1975)	130	—
Nivelul de consum propus de Institutul de cercetări pentru valorificarea legumelor și fructelor (1976)	130	80

dului de viață, al sporirii populației — mai cu seamă a celei din mediul urban — consumul de legume a cunoscut o creștere continuă și susținută, depășind chiar creșterea cererilor de cereale, oleaginoase și unele produse animale. Cererea de produse legumicole s-a menținut, în ultimele două decenii, net superioară în raport cu nivelul relativ al cererii în celelalte ramuri de producție agricolă. Totodată, devine din ce în ce mai evidentă necesitatea ca **piața produselor legumicole să fie în permanență bine aprovizionată, de la așa-numitele trufandale pînă la sortimentele tradiționale, de bază**; în condițiile în care, date fiind noile coordonate ale vieții urbane, nu mai sînt posibile depozitarea și păstrarea individuală a unor legume de larg consum (cartofi, ceapă, varză, murături etc.) și nici producerea individuală a celor de consum mic, dar cu întrebuințare zilnică (verdețuri, condimente etc.), producția legumicolă și, respectiv, **comerțul trebuie să asigure satisfacerea cit mai deplină a cerințelor în tot cursul anului.** Spre exemplu, dacă producția cerealiară este solicitată pentru 5—6 produse (din care plînea — zilnic), cea a plantelor industriale-tehnice, de asemenea, pentru 5—6 produse și cea animală pentru 4—5 produse, legumicultura trebuie să asigure aproape zilnic circa 35 de produse alimentare de bază!

CREȘTEREA PRODUCȚIEI legumicole, diversificată și eșalonată o perioadă cit mai îndelungată în tot cursul anului, trebuie să se realizeze **în condițiile sporirii eficienței economice. Creșterea productivității muncii, diminuarea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs, economisirea muncii vii și materializate pe toate treptele proceselor tehnologice și în toate locurile de producție constituie mijloacele principale pentru a obține legume mai multe, mai bune, mai ieftine și într-o gamă cit mai di-**

versificată. Acestor cerințe trebuie să i se supună în continuare procesul de intensificare a producției legumicole — ramură agricolă prin excelență **intensivă** în comparație cu celelalte ramuri ale producției vegetale, atât sub aspectul bazei tehnico-materiale, cât și al consumului de muncă vie și materializată pe unitatea de producție.

Ca ramură intensivă a agriculturii, legumicultura prezintă numeroase avantaje, valorificate doar parțial de producători: cicluri scurte de producție, variind de la 1—2 pînă la 8—9 luni; posibilitatea realizării de culturi duble, intercalate și succesive, putîndu-se obține uneori pe aceeași solă trei recolte într-un singur an agricol, ceea ce contribuie la realizarea unui spor de producție rapid, substanțial. Specificul biologic i se alătură specificul economic, reprezentat de posibilitatea extinderii tehnologiilor cu caracter industrial în procesul de concentrare și specializare a producției, de trecere de la legumicultura tradițională, bazată pe mica producție la cea comercială, fundamentată pe unitatea specializată, în măsură să asigure extinderea mecanizării, chimizarea, promovarea progresului tehnic și optimizarea soluțiilor tehnologice. Un hectar de tomate vară-toamnă, cultivat de pildă după spanac timpuriu, poate asigura o producție de 60—70 și chiar 80 tone, acoperind consumul o perioadă de circa trei luni, ceea ce sugerează și ideea că efectul sporului de producție, ca și al lipsei de produse, se resimte imediat de către populație, chiar în decursul anului agricol. De aceea, putem spune că legumicultura este ramura de producție agricolă capabilă să răspundă cel mai rapid și mai deplin atât dezideratului sporirii producției în condițiile diversificării și ale eșalonării, cât și imperativului unei înalte eficiențe a investițiilor suplimentare efectuate în vederea intensificării producției.

REZULTĂ CĂ DEZVOLTAREA intensivă a legumiculturii, în conjunctura intensificării producției noastre agricole în ansamblu, trebuie să asigure legume mai multe, mai bune, mai ieftine, o perioadă cât mai îndelungată din decursul anului și într-o gamă cât mai variată de produse, în restul anului producția de legume urmînd a fi asigurată prin echivalent conserve sau produse depozitate. Pentru aceasta este necesar ca producția agricolă să se întemeieze — în paralel cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale — pe extinderea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe utilizarea materialului biologic de mare randament, pe organizarea producției în cadrul integrării în mari unități specializate și a adopțării continue de soluții tehnico-economice superioare. Amploarea acestui proces este redată de următorul calcul economic: ținînd seama de faptul că

Din seră, din solarii, de pe cîmp, la consumatori

suprafețele totale cultivate cu legume se vor menține, practic, la același nivel în decursul cincinalului — 248 mii hectare — și că populația țării va ajunge, în 1980, la circa 25 milioane locuitori, rezultă că suprafața afectată culturii legumelor, pe locuitor, se va diminua de la circa 120 mp la circa 100 mp, urmînd ca producția totală de legume să se dubleze, ceea ce pune în evidență un efort de intensificare unic în comparație cu toate celelalte sectoare de activitate ale agriculturii noastre.

În acest cincinal, de la o producție (consum) anuală de legume proaspete și conservate de 98 kg/locuitor (în perioada 1971—1975) se va ajunge la un **consum de 120—140 kg/locuitor** (în 1980), **corespunzător unei producții totale de circa 4,7 mil. tone de legume**. Planificarea acestui nivel a fost fundamentată pe consumul de legume înregistrat în țările cu o agricultură avansată și pe studiile institutelor de specialitate (tabelul nr. 1).

Previzunile privind consumul de 120—140 kg legume/locuitor/an — stabilit în corelare cu celelalte produse agro-alimentare — se referă la o structură sortimentală complexă, corespun-

Nivelul consumului preconizat pentru 1980 a fost corelat și cu nivelul propus a fi realizat de către țările vecine sau aflate în condiții pedo-climatice asemănătoare și cu aceleași cerințe față de alimentația rațională. Avînd în vedere producțiile obținute de multe unități agricole socialiste din țara noastră, nivelul de consum prognozată pentru 1980 este pe deplin realizabil. (În tabelul nr. 3 este pus în evi-

Tabelul nr. 3

Nivelul comparativ al producțiilor obținute și preconizate în kg/locuitor/an în unele țări vecine și în unele țări cu agricultură avansată, avînd condiții pedo-climatice asemănătoare

Țara	1970 (realizări)	1976 (prevederi)	1980 (ten-dință)
R. P. Bulgaria	96	99	101
R. P. Ungară	87	92	97
R.S.F. Jugoslavia	63	70	76
R. P. Polonă	107	120	132
Franța	141	148	153
Italia	163	171	178
S.U.A.	122	123	125

dență nivelul comparativ al producțiilor pe locuitor obținute și preconizate

Tabelul nr. 2
Structura sortimentală a consumului de legume în 1980 (kg/locuitor/an)

Specificare	Total consum	Specificare	Total consum
legume din grupa verzei	25,0	ardei (total)	12,0
tomate (total)	31,0	vinete	4,0
rădăcinoase	10,5	verdefuri (salată, spanac, ceapă și usturoi verde, morcov, pătrunjel, păstirnac, leuștean, mărar, țelină etc.)	9,0
castraveți	6,0	alte legume (bame, gulii, dovlecei, praz etc.)	3,8
ceapă	11,5		
usturoi	0,5		
mazăre	5,5		
fasole	7,2		
dovleac comestibil	1,0		

zătoare nivelului de dezvoltare atins de economia noastră la sfîrșitul acestui deceniu (tabelul nr. 2). Consumul, pe sortimente, menționat în tabel va fi atins prin producerea legumelor în sere, solarii, cîmp și prin păstrarea și conservarea legumelor în depozite, prin semiindustrializarea sau industrializarea lor.

zate a se obține în 1980 în țări cu o bogată tradiție în ce privește cultura legumelor).

prof. dr. Ion CEAUȘESCU
drd. Ion RĂDULESCU
drd. Șerban POPA

(Continuare în pag. 19)

SEZON DE VÎRF ÎN APROVIZIONAREA CU LEGUME-FRUCTE

„Fiecare județ răspunde direct... de realizarea programului în legumicultură. Trebuie să facem în așa fel încât să avem o abundență de produse în sectorul legumicol“.

NICOLAE CEAUȘESCU

MUTAȚIILE SUCESIVE în structura socială, determinate de progresul economic și de procesul rapid de urbanizare a localităților, au ca efect o modificare continuă, de structură, a calității vieții, inclusiv a cerințelor față de alimentație. Această modificare se răsfrînge direct asupra consumului individual. Nutriționiștii, fără excepție, prognozează pentru următorii 10—15 ani altă stabilizare cantitativă a rației la nivelul atins în țările cu economie avansată, cît și o modificare de structură, o dinamică rapidă a unor componente calitative. De regulă, se prognozează o sporire a aportului proteinelor de origine animală și a celor furnizate de legume și fructe, în detrimentul proteinelor asigurate de culturile cerealiere, care dețin ponderea principală în prezent.

Rolul proteinelor din grupa celor „cu perspectivă“ în alimentația curentă poate fi urmărit și pe intervale mai scurte de timp. În cazul țării noastre, ritmul rapid de dezvoltare economică s-a răsfrînt în mod considerabil asupra consumului și structurii acestuia. Cererea constantă, susținută față de pro-

dusele de origine animală, față de legume și fructe, urmează în mod firesc sporirii capacității de producție și reflectă un nivel de trai dinamic, în creștere.

În vederea asigurării unei alimentații raționale, corelarea cererii de produse agroalimentare cu baza de producție a devenit obiectul de activitate al unor organisme de partid și de stat, al multor lucrători din economia națională. În mod deosebit se evidențiază activitatea de elaborare a programelor privind îmbunătățirea aprovizionării populației; în cadrul acestor programe, județelor li s-au atribuit răspunderi directe pe linia producției și aprovizionării.

În măsura în care timpul scurs de la elaborarea primelor programe de măsuri privind aprovizionarea cu legume și fructe permite evidențierea unor rezultate, se poate spune că în acest domeniu s-au obținut unele succese; relevarea acestora dobîndește un caracter concret cînd sînt analizate la nivelul la care s-a stabilit răspunderea, respectiv la nivelul județului.

● Realizări în două județe cu posibilități asemănătoare ● Sortimente excedentare, sortimente deficitare ● Asigurarea fondului de marfă : o problemă de producție sau de comercializare ? ● Agrocoop — unitate economică cu perspectivă în aprovizionarea populației.

pensate de produsele aduse de ceilalți furnizori, iar pe de altă parte, unitățile agricole și producătorii individuali, care nu au ca activitate de bază producerea și vânzarea legumelor, realizează — chiar și ocazional — venituri cu care le completează pe cele de bază. Din aceste motive este important să subliniem preocuparea existentă în cele două județe de a asigura condiții cât mai bune de desfacere a produselor, atitudine care contribuie la atragerea producătorilor și la satisfacerea cerințelor consumatorilor.

LA LEGUME, uneori, cu toate posibilitățile de compensare a deficitului unui sortiment, apar situații cînd nici o categorie de producători nu pune la dispoziție un anumit produs (de exemplu: vinete, varză, ardei gras, bame etc.). Lipsa unui sortiment, chiar și pentru o zi, determină solicitări mai mari, peste cele normale, la alte sortimente și poate dereglă echilibrul dintre cerere și ofertă pentru mai multe zile. În perioadele de aprovizionare intensă, cum sînt lunile septembrie—octombrie, echilibrul între cerere și ofertă trebuie menținut în mod riguros.

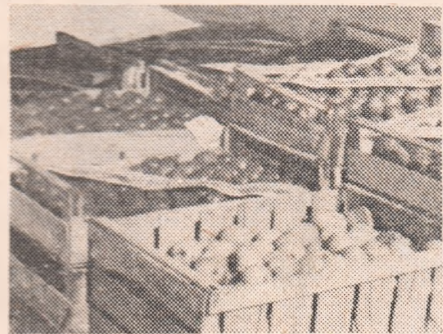
Asemenea situații, nu prea numeroase, pot fi puse numai uneori pe seama producției. De exemplu, unui interval de 2—3 zile de lipsă a unui sortiment îi urmează o perioadă de abundență (cazul vinetelor și al ardeiului gras la Satu-Mare la sfîrșitul lunii

Și într-o zi mai puțin aglomerată, piața centrală din Satu-Mare este bine aprovizionată

JUDEȚELE Satu-Mare și Buzău, după opinia mai multor specialiști în legumicultură, pomicultură, în marketingul și desfacerea legumelor și fructelor, dispun de condiții asemănătoare de producție și prezintă — intrucitva — aceleași cerințe față de legume-fructe. Această concluzie este evidențiată și de practica organelor agricole județene care, în cîincinalul 1971—1975, au luat măsuri pentru extinderea bazei de producție a legumelor și fructelor, pentru intensificarea producției prin concentrarea și specializarea acestora în unități agricole puternice: de stat, cooperatiste și ale întreprinderilor de legume-fructe. Rezultatul cel mai concret la nivelul anului 1976 este că, în județul Satu-Mare aprovizionarea cu legume-fructe din producția proprie se face în proporție de circa 80 la sută, iar în județul Buzău ponderea producției proprii în aprovizionare este de 100 la sută.*) De menționat că ambele județe au excedente la unele sortimente de legume, care se constituie în mutații, precum și deficite la majoritatea sortimentelor de fructe.**)

La aprovizionarea populației participă — cu ponderi diferite, așa cum rezultă din graficul 1 — cinci furnizori de legume și fructe. Acest sistem este avantajos alături de consumatori, cît și pentru producători: pe de o parte deficitele la unele sortimente sînt com-

Agrocoop Satu-Mare pregătește un nou punct de desfacere a legumelor

pluie). Este evident că situația nu se datorește producției, chiar dacă sortimentul respectiv este adus din alt județ. Sau: într-o zi, cantitatea de roșii adusă pe piață este insuficientă; în ziua următoare aprovizionarea cu roșii se menține scăzută, dar se adaugă și lipsa altor sortimente. În cea de-a treia zi, pe piață se constată o abundență la toate sortimentele, aprovizionate de toate sectoarele: de stat, cooperatist, gospodării individuale. Și în această situație este evident că neritmicitatea nu se datorește producției, ci sectorului de coordonare a aprovizionării.

Totuși, uneori apar dereglări în aprovizionare și din cauza unităților agricole, atunci cînd producția și suprafața cultivată sînt, din motive obiective sau subiective, sub prevederile de plan. În marea lor majoritate, aceste situații apar atunci cînd prin planul de cultură se reduc sau se renunță la suprafețele cultivate cu unele legume. (De exemplu, în cazul în care cooperativele agricole nu ar mai cuprinde în plan cultura pepenilor galbeni și verzi, piața — și aprovizionarea în general — ar înregistra un deficit serios, datorită ponderii acestui sector în asigurarea consumului de pepeni).

Deci, aprovizionarea ritmică, din abundență, cu legume nefiind o problemă de producție, sau fiind numai

rareori determinată de producție, se pune întrebarea: de ce piața nu este întotdeauna aprovizionată la nivelul necesarului de consum? Răspunsul trebuie căutat, după părerea noastră, în primul rînd, în sfera aprovizionării propriu-zise.

Din graficul nr. 1 rezultă că întreprinderile județene de legume-fructe dețin ponderea principală în aprovizionarea populației, fapt ce presupune că lor le revin răspunderi pe măsura importanței economice și sociale a activității de satisfacere a pieței. În măsura în care acestea au o bază proprie de producere a legumelor, răspunderile sînt mai mari. Fiind principalul furnizor de legume și, totodată, coordonatorul pe plan județean al activității de aprovizionare, întreprinderile de legume-fructe pot adopta măsuri pe linia cunoașterii cerințelor pieței, aprovizionării ritmice a acesteia și acoperirii eventualelor deficite. Aceste sarcini revin desigur și celorlalte sectoare, indiferent de natura activității, deoarece în domeniul aprovizionării cu legume-fructe esențială este asigurarea permanentă a abundenței de produse. Așezarea pe primul plan a cerințelor de consum ale populației.

LA FRUCTE, situația este întrucîtva deosebită. Condițiile agrometeorologice din acest an au influențat aprovizionarea cu fructe în cele două județe, ca și în altele. Situația este numai în parte specifică lui 1976: insuficiența unor sortimente ca cireșe, vișine, mere de vară etc., se manifestă de mai mult timp. În județul Buzău, spre exemplu, s-au livrat la fondul pieței aproximativ o cincime din cantitatea planificată: deficitul nu a putut fi compensat prin mutații, deoarece și alte județe au înregistrat producții scăzute de fructe. Organele comerciale din cele două județe au adoptat măsuri de sporire a livrărilor la fructe de toamnă, însă acestea nu pot compensa decât ca volum lipsurile înregistrate în lunile iunie-august. Ținînd seama că în perioada mai-iulie varietatea sortimentului de fructe este mai redusă și de deficitul înregistrat în producția de fructe la varietățile menționate, problema înființării de plantații noi, intensive, în bazine tradiționale și în zonele preorașenești se pune în aceeași termeni ca și pentru merele de toamnă și piersici. Esalonarea producției, asigurarea în tot cursul anului a consumului mare, în creștere, de fructe impune ca aprovizionarea la unele sortimente să nu fie lăsată numai pe seama gospodăriilor populației.

In piața centrală din Buzău: abundență de legume

INFIINȚATE la sfîrșitul deceniului trecut, unitățile Agrocoop s-au impus încet, dar sigur, pe piața legumelor și fructelor. Din graficul nr. 1 rezultă o participare de pe acum însemnată la aprovizionarea populației. Avînd ca obiect de activitate preluarea excedentului de produse de la cooperativele agricole și livrarea lor populației în condiții de calitate corespunzătoare, și neavînd sarcini de export, unitățile Agrocoop au „crescut” odată cu sectorul cooperatist al agriculturii, răspunzînd unor cerințe dintre cele mai importante atît ale producției, cît și ale consumului.

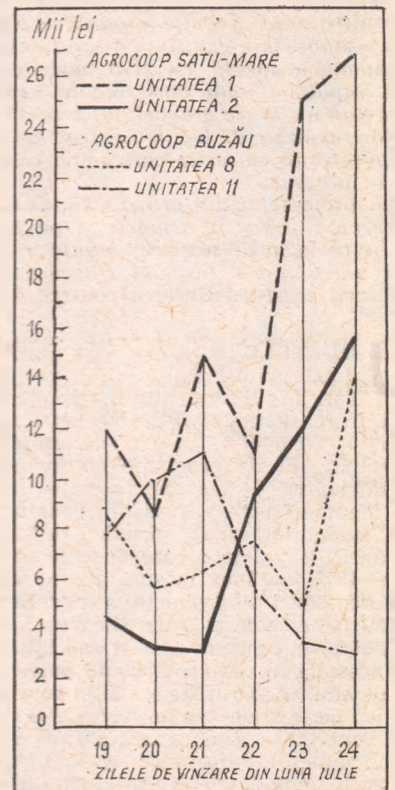
În primul rînd, cooperativele agricole au suficiente motive economice să livreze surplusul de produse la Agrocoop. Datorită rabatului comercial redus și promptitudinii în preluare, cooperativele realizează venituri importante. (În județul Buzău, în 1975, cooperativele agricole care au valorificat produse legumicole prin Agrocoop au încasat circa 250 000 lei în plus, față de cazul în care același fond de marfă ar fi fost livrat la I.L.F.).

În al doilea rînd, pentru consumator, Agrocoop prezintă avantajul că nu are spații de depozitare și, deci, producția trebuie să ajungă direct pe piață, într-un timp foarte scurt de la recoltare. Acest sistem trebuie completat, desigur, cu măsuri luate direct de cooperativele agricole pentru sortarea, ambalarea și prezentarea corespunzătoare a mărfii.

În al treilea rînd, personalul Agrocoop este redus, ceea ce face ca și cheltuielile de regie să fie foarte scăzute. Totodată, unitățile Agrocoop contribuie la pregătirea unor lucrători din cooperativele agricole, pentru a preda produsele în condițiile legale, de calitate și preț.

Din graficul nr. 2 rezultă că unitățile Agrocoop dispun încă de posibilități însemnate de a spori livrările. Curba vânzărilor prezintă fluctuații mari de

la o zi la alta, cauzele fiind atît de ordin subiectiv (asigurarea fondului de marfă), cît și de ordin obiectiv (specificul pieței locale, care face să existe

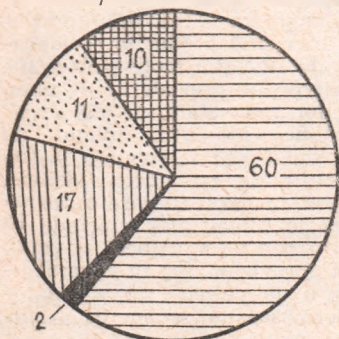
Graficul nr. 2: curba vânzărilor de legume-fructe prin cîteva unități Agrocoop.

zile de vîrf în aprovizionare și zile cu solicitări mai reduse).

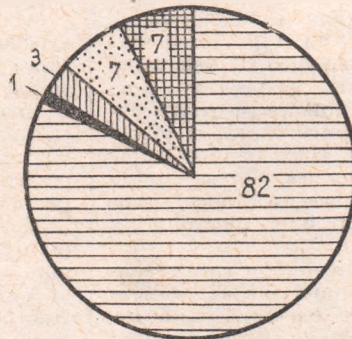
Odată cu venirea toamnei, aprovizionarea populației cu legume-fructe a devenit o preocupare deosebit de importantă atît pentru producători și organele de comercializare, cît și pentru populație. În perioada imediat următoare, pornind de la realitatea că există fondul de marfă necesar, se impune ca aprovizionarea populației să înregistreze plusuri cantitative și calitative, așa încît sarcinile puse de partid în acest domeniu să fie îndeplinite în totalitate.

Ion MANEA

JUDEȚUL SATU-MARE

JUDEȚUL BUZĂU

Graficul nr. 1:

Participarea diferitelor sectoare la aprovizionarea populației cu legume-fructe (total fond de marfă = 100%).

*) Este vorba de ponderea participării producției județului la constituirea fondului de marfă, și nu la satisfacerea cererii locale de legume și fructe; între fondul de marfă și cererea efectivă pot apare diferențe, determinate de modul de calcul al acesteia din urmă.

**) Deficitul la fructe se explică, aproape exclusiv, prin condițiile agrometeorologice din primăvara acestui an (brume, tirzii, umiditate ridicată în perioada polenizării etc).

EXIGENȚE ALE CINCINALULUI REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

TEHNOLOGIILOR MODERNE — CÎMP LARG DE AFIRMARE (III)

PREZENTĂM în continuare opinii ale specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale și institute de cercetări și proiectări pe marginea articolului cu titlul de mai sus publicat în „Revista economică” nr. 28, precum și unele concluzii ale redacției.

O mai largă informare asupra procedeelelor avansate

C. CRĂCIUN, ing. șef și D. COJOCARU, șef atelier cercetare — proiectare, întreprinderea „7 Noiembrie” — Craiova

Articolul publicat de „Revista economică” pe tema necesității accelerării promovării în acest cîmp al tehnologiilor moderne

a suscitat și în cadrul colectivului nostru de specialiști un viu interes. Iată câteva probleme la care dorim să ne referim:

Elaborarea fontei cu grafit nodular. Acest procedeu se aplică în întreprinderea noastră de 20 de ani. Turnăm anual în jur de 1000 tone piese din fontă cu grafit nodular marca Fgn 45—5. Am folosit magneziu metalic pentru modificare, iar de 3 ani utilizăm prealiaj Fe Si Ca Mg produs de Întreprinderea de piese de turnare din Cîmpina. Folosim, de asemenea, procedeu tehnologic de elaborare la cubilou a fontei lichide, modificată la oală cu prealiaj, piesele obținute astfel fiind apoi supuse unui tratament termic.

Deși am obținut rezultate destul de bune de cînd folosim prealiajul de la Cîmpina, întîmpinăm totuși unele dificultăți. Datorită faptului că fonta lichidă este elaborată în cubilou, aceasta preia mult sulf din coesul încărcăturii, depășind cifra admisă: din această cauză trebuie să folosim la modificarea o cantitate mare de prealiaj (5—6% în loc de 2—3%), pentru a obține fontă nodulară. Odată cu cantitatea sporită de prealiaj folosită, crește cantitatea de siliu din fontă, ajungînd la valori inadmisibile (3—4%), din care cauză piesele devin fragile. Cantitatea de prealiaj folosită crește cu atît mai mult cu cît conținutul de magneziu din prealiaj este mai mic, sub 8%. Întreprinderea din Cîmpina are asimilat numai prealiajul care conține magneziu între 8—10% și de multe ori îl livrează cu conținut de magneziu sub 7%.

Propunem celor de la Cîmpina să asimileze și prealiaj cu magneziu mai ridicat, în jur de 15%. Aceasta cu atît mai mult cu cît majoritatea turnătorilor de fontă de la noi nu sînt dotate cu cuptoare de forje prin inducție. Propunem, de asemenea, să se construiască o întreprindere specializată în producția de prealiaje pentru fonte cu grafit nodular, cît și pentru modificări pentru fontele cu grafit lamelar.

La ora actuală încă bijbim în privința stabilirii unei tehnologii de execuție la piesele turnate din Fgn — rețele de alimentare, maselote etc. Sîntem lipsiți de posibilitatea de a cunoaște cele mai eficiente tehnologii, de date comparative asupra rezultatelor la care se poate ajunge prin aplicarea unui procedeu față de altul. De aceea considerăm oportun ca Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde (ICPTSC) să treacă cît mai curînd la elaborarea unor tehnologii moderne pe tipuri de piese și procedee de elaborare — cubilou, inducție — cît și cele folosite de unele unități atît din țară cît și din străinătate.

Covalit și Covasil. În 1974 ne-am aprovizionat cu 5 tone de Covalit și Covasil de la Întreprinderea „Victoria” din București. Acești lianți nu au dat însă rezultatele scontate intrucît timpul de întărire a miezurilor a fost de două ori mai mare față de procedeu de silicat de sodiu, iar consumul de bioxid de carbon a fost dublu. Menționăm că în turnătoria noastră nu executăm piese din oțel, ci numai din fontă, iar miezurile sînt de volum mic, pînă la 10 kg pe bucată.

Forjarea în matrițe. În prezent, toate reperatele care se pretează la acest procedeu modern se execută ca atare, fie în cadrul întreprinderii, fie în colaborare. În ceea ce privește aplicarea tehnologiilor de extruziune la rece și la cald, am făcut cîteva încercări, însă ele nu au reușit din lipsa utilajelor specializate.

Evident, în ce ne privește, simțim acut nevoia unei mai largi și bogate informații asupra tehnologiilor moderne, cu date comparative economice asupra eficienței lor.

Răspunderea întreprinderilor cooperatoare

Ing. C. DOBREAN, director, ing. I. CRAINIC, șef atelier cercetare-proiectare, întreprinderea „Tehnometal” — Timișoara

Cu toate progresele înregistrate în activitatea unităților care dispun de capacități de turnare și forjare a metalului, persistă încă

o serie de neajunsuri cauzate și, după părerea noastră, de nepromovarea unor tehnologii moderne. Primim de la diverși colaboratori piese turnate și forjate cu adaosuri mari de prelucrare. Adesea nu ni se satisfac nici cerințele cantitative din lipsă de capacități. Dacă așa cum se subliniază în articolul publicat de revistă, s-ar promova pe scară largă unele tehnologii moderne (forjarea în matrițe, extruderea la cald și la rece, turnarea în modele ușor fuzibile, turnarea centrifugală etc.) nu numai că piesele realizate ar fi de bună calitate, dar ar cîștiga și economia națională, intrucît nu ar mai fi nevoie de multe prelucrări, parte din piese putînd fi montate la produsele finite așa cum au fost turnate sau forjate. Cît metal s-ar putea economisi astfel, cîte investiții cheltuite pentru mașini de așchiere nu ar putea fi îndreptate spre alte scopuri utile!

Ing. T. PRANDEA, director, I. NICULESCU, inginer-șef pregătirea fabricației, întreprinderea „Automatica” — Moreni

Precizăm că în domeniul menționat, avem mari greutăți intrucît nu toate întreprinderile cu care colaborăm pentru realizarea repera-

relor turnate și forjate, ne livrează comenzile de așa natură încît în secțiile noastre de uzinare ele sînt necesite prelucrări cît mai puține. Primim din păcate cantități destul de mari de piese turnate necurățate corespunzător, piese forjate cu adaosuri mari, fapt ce conduce la suplimentarea unor operațiuni în secțiile noastre de prelucrare, consum ridicat de scule, fără a mai vorbi de consumul de muncă calificată. La toate acestea se adaugă pierderea unei cantități de metal destul de importantă, care ar fi putut fi utilizată la execuția altor piese bune.

Stimularea inițiativei creatoare

Ing. S. BUTNARU, director, M. CARAIMAN, secretar al comitetului de partid, Întreprinderea „Metalurgica” — Bacău

Introducerea procedeeelor tehnologice moderne s-a manifestat pregnant odată cu intrarea în funcțiune a turnătoriei de fontă de la noul nostru amplasament. S-au introdus formarea automată la presiuni înalte, confecționarea miezurilor din rășini furanice din import (înlocuite de curind cu rășini fenolice produse în țară), turnarea în forme uscate superficiale și turnarea aliajelor neferoase în forme permanente.

În ce privește procesul de confecționare a miezurilor cu lianții Covalit și Covasil, este demn de remarcat că unitatea noastră se numără printre primele din țară care au trecut la utilizarea lor. Odată cu aceasta, a crescut productivitatea muncii în curățătorie cu circa 25%, lucru deosebit de important pentru acest loc de muncă, unde activitatea se desfășoară în condiții mai grele. În colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări tehnologice sectoare calde am extins această metodă, astfel încât în 1976 consumul se ridică la mai bine de 300 t/an. Dealtfel, recomandăm tuturor întreprinderilor de fontă din țară să folosească cu încredere lianții Covalit și Covasil, întrucât, față de silicatul de sodiu, acestea au efecte deosebite la dezbaterea miezurilor.

Am desprins, de asemenea, din analiza „Revistei economice” și alte procedee de înaltă eficiență, posibile de a fi introduse și extinse și în unitatea noastră. De aceea, ne-am propus să trecem la unele experimente, să formăm nuclee de specialiști care să studieze procedeele noi și să ajute la aplicarea lor. Creativitatea, lupta pentru promovarea noului în tehnică — va constitui pentru întregul nostru colectiv un obiectiv permanent.

Ing. TH. GONGU, director, N. STROILESCU, ing. șef, ing. D. CALĂRAȘU, șeful atelierului de proiectare, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni

Cu toate că în întreprinderea noastră execută producție cu caracter de unicat, de serie mică, totuși ponderea reperelor forjate în matrițe a fost în anul 1975 de circa 50%, iar anul acesta va atinge 60—65%. Întreprinderea nefiind specializată pe piese forjate, și dat fiind caracterul producției, ea nu are în dotare utilaje speciale de matrițat. Dar, în scopul extinderii acestui procedeu, s-a solicitat beneficiarilor cu pondere mare de piese forjate ca, de exemplu I.M.U.A. București, să asigure matrițele necesare. Pentru viitor, în scopul îmbunătățirii condițiilor de forjare, se înlocuiesc cuptoarele existente cu altele cu recuperatoare de căldură, acordându-se o atenție deosebită și lucrărilor de mecanizare în acest sector.

A. CIORBARU, inginer șef pregătirea fabricației, Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia

Având în vedere avantajele de ordin tehnic și economic incontestabile pe care le prezintă forjarea în matrițe, I.M.U. Medgidia folosește acest procedeu încă din 1970. La ora actuală 50% din cantitatea pieselor forjate (circa 2 500 tone) este obținută prin forjarea în matrițe. Ne preocupăm în continuare să extindem acest procedeu, astfel încât în următorii 2—3 ani ponderea pieselor forjate în matrițe să crească la circa 90% din totalul pieselor forjate. În acest sens forja urmează să fie dotată încă din acest an cu utilajele necesare.

În ce privește folosirea lianților Covasil și Covalit la pregătirea miezurilor și formelor de turnare, aceștia prezintă mari avantaje tehnico-economice, atât față de procedeele clasice cunoscute, cât și față de procedeuul cu silicat de sodiu. Aceste avantaje se materializează în eliminarea operației de uscare a miezurilor, micșorarea manoperei de curățare a pieselor — obținerea unor suprafețe la piesele turnate calitativ superioare față de celelate procedee, posibilitatea refolosirii în procesul de fabricație a amestecurilor de formare, etc. Ținând seama de marile avantaje ce prezintă această nouă tehnologie am efectuat nu de mult probe tehnologice obținând rezultatele scontate. Ca urmare am trecut la folosirea efectivă a noului procedeu în procesul de fabricație.

Intrucât în acest cincinal va trebui să facem progrese evidente în însușirea și aplicarea unor tehnologii moderne, care să contribuie la creșterea eficienței întreprinderii, dorim să facem și o propunere în acest sens. Planurile tehnice ale întreprinderilor care cuprind un capitol aparte cu promovarea tehnologiilor înaintate, să fie mai îndeaproape urmărite, nu numai în realizarea obiectivelor înscrise ei, mai ales, în cuprinderea, într-adevăr, a celor mai corespunzătoare procedee de fabricație, care să poarte girul noului, modernului. Actualmente, în planurile tehnice sînt inserate, în multe cazuri, tehnologii clasice sau care se aplică de multă vreme. Avînd obiective precise, respectiv introducerea de tehnologii cu adevărat noi, eforturile colectivelor de muncă, ale specialiștilor vor fi îndreptate spre rezolvarea unor probleme care se vor solda cu rezultate din cele mai bune.

Rezultatele cercetării cît mai operativ introduse în practică

Prof. dr. doc. ing. IOSIF TRIPSA, directorul Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde

Introducerea largă a tehnologiilor moderne în sectoarele calde este o pregnantă caracteristică a dezvoltării industriei, pentru că ele permit o mai bună valorificare a resurselor materiale și umane cit și o

mai eficientă folosire a metalului și utilajelor nu numai în sectoarele primare, ci și în cele de prelucrare la rece și de montaj și — în plus — asigură și o creștere substanțială a parametrilor tehnici și a competitivității mașinilor și utilajelor realizate. Este larg apreciată experiența acelor întreprinderi constructoare de mașini care acordă atenția cuvenită introducerii noilor tehnologii în sectoarele calde, considerînd — pe bună dreptate — că în acest mod rezolvă implicit numeroase probleme ale tuturor sectoarelor de activitate și — și măresc eficiența economică a întregii producții.

Trebuie să mărturisim deschis că articolul „Tehnologiilor moderne — cîmp larg de afirmare” apărut în nr. 25 al „Revistei economice” a deschis calea unei largi dezbateri și analize, fapt ce va determina factorii de răspundere din organele centrale și locale să sprijine în și mai mare măsură introducerea în producție a tehnologiilor moderne în turnătorii și forje, grăbind obținerea de către economia națională a efectelor tehnice și economice pe care le asigură noua tehnică.

Intr-adevăr, după asimilarea fabricației de prealiale la Întreprinderea de piese turnate din Cîmpina s-au creat condițiile de bază pentru a recupera rămînerea în urmă în turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular. **Consfățuirea de lucru organizată nu de mult pe această temă la Întreprinderea de autocamioane Brașov a dezbătut pe larg cu specialiști din 40 de unități constructoare de mașini și metalurgice măsurile ce sînt necesare a fi luate de întreprinderi, institute și ministere pentru a ajunge din urmă țările avansate, în care ponderea pieselor din fontă cu grafit nodular este de 10—15 ori mai mare.** Institutul nostru asigură prin microproducție aliajele speciale (modifin) ce nu se produc încă industrial, acordă asistența tehnică necesară tuturor întreprinderilor solicitante și proiectează în prezent noi capacități industriale pentru fabricarea tuturor aliajelor și fondanților necesari îmbunătățirii calității fontei, oțelului și aliajelor neferoase.

În privința materialelor auxiliare pentru formare, datorită colaborării fructuoase cu întreprinderea de industrie locală „Victoria”-București, s-a realizat o capacitate de producție de aproximativ 10 000 tone/an, pentru Covasil și Covalit, corespunzătoare nevoilor reale ale economiei naționale. Este, desigur, necesar să se depășească greutățile începutului aplicării în producție a acestor lianți, așa cum au apreciat toți participanții la schimbul de experiență organizat de Comitetul municipal P.C.R. București la Întreprinderea „Grivița Roșie”, în cursul lunii iunie a.c. Și cum s-a subliniat în intervențiile din revistă. Au fost stabilite măsurile necesare pentru aplicarea largă în producție și a altor materiale ce le produce pentru turnătorii I.I.L. „Victoria”-București și anume: vopsele, chituri, cleiuri, fondanți (materiale care pînă nu de mult se aduceau din import).

Deosebite rezultate în producție pentru îmbunătățirea calității pieselor turnate din oțel și fontă le asigură folosirea **materialului numit Zgurex**, rod al colaborării institutului nostru cu Întreprinderea de industrie locală din Satu Mare. Specialiștii din peste 40 întreprinderi au apreciat în mod deosebit acest material în cadrul dezbaterilor organizate în luna iunie 1976 la Întreprinderea „Unio” din Satu Mare. Cu această ocazie s-a hotărât trecerea la folosirea în turnătorii a perlitului expandat și a plăcilor izolante termorom pe care le execută în prezent prin microproducție I.C.P.T.S.C., putând asigura necesarul actual, iar în viitorul apropiat le va produce I.I.L. Satu Mare. Cu ajutorul acestor materiale termoizolante apreciem că se va putea realiza 90% din sarcina trasată de conducerea de partid și de stat de a mări cantitatea de piese bune ce se toarnă dintr-o tonă de metal lichid (de la 570 kg în prezent la 830 kg), așa cum

se obține în turnătoriile din țările avansate. Având în vedere eficiența scontată, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Consiliul popular județean Satu Mare au luat măsurile necesare pentru organizarea rapidă a fabricației industriale a materialelor termoizolante.

În scopul valorificării eficiente a metalului în construcția de mașini, institutul nostru a pus la punct și acordă asistență tehnică întreprinderilor pentru asimilarea de numeroase tehnologii noi de forjare, extrudare, matrițare și tratament termic, inclusiv cu ajutorul curentilor de înaltă frecvență. În prezent, institutul, în colaborare cu întreprinderea „Metalica” din București, asimilează producția gamei tipizate de instalații de încălzire și topire cu ajutorul curentilor de înaltă și medie frecvență și este în măsură să asigure fabricarea unui număr din ce în ce mai mare de asemenea utilaje.

Tot în institut putem asigura, prin

microproducția realizată în colaborare cu Institutul politehnic București, modele și cutii de miez din rășini epoxidice, chituri de turnătorie, piese turnate de precizie din fontă și oțel, inclusiv matrițe pentru forje, sticlărie, mase plastice, cauciuc, precum și piese turnate din oțeluri înalt aliate, inclusiv refractare, antiacide, inoxidabile, piese tratate termic etc., obținute după cele mai moderne tehnologii și având calitate similară cu cele ce se aduc din import. S-au creat astfel condițiile necesare pentru ca, în strînsă colaborare cu specialiștii din producție, cu cadrele didactice și studenții din învățămîntul superior, lucrătorii Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde să-și aducă o și mai mare contribuție la promovarea noului în producție, la afirmarea revoluției tehnico-științifice în acest domeniu important al economiei naționale.

ÎN LOC DE CONCLUZII

OPINIILE numeroșilor specialiști exprimate în legătură cu posibilitățile existente și măsurile ce se impun în vederea promovării procedeelelor avansate în sectoarele primare ale întreprinderilor constructoare de mașini converg spre una și aceeași direcție: **identificarea și cunoașterea operativă a diferitelor tehnologii moderne, descrierea condițiilor impuse de acestea pentru aplicarea lor, stabilirea de măsuri operative curente și de perspectivă pentru fructificarea lor la un grad cât mai ridicat de eficiență.** Ce trebuie întreprins pentru aceasta?

1. Așa cum s-a apreciat în intervențiile publicate în revistă este necesar, în primul rînd, ca **în planurile tehnice care se întocmesc în întreprinderi, centrale industriale și ministere să se inscrie — la capitolul promovarea tehnologiilor moderne — procedeele înaintate, care urmează a fi însușite și introduse.** În acest sens, cadrele de specialiști ar trebui să se informeze din vreme asupra conținutului acestora, a posibilităților de aplicare în condițiile concrete ale unității în cauză, astfel încît odată cu trecerea la aplicarea noilor tehnologii să se obțină în producție rezultate superioare.

2. Evident, acest ansamblu de studii — experimente — aplicare presupune o **largă bază de informare.** Ministerale, institutele de cercetare-proiectare ar trebui să contribuie prin multiple mijloace ca sistemul informațional să funcționeze pe întreaga filieră, ireproșabil. Din acest punct de vedere în prezent situația nu este satisfăcătoare. O serie de tehnologii înaintate, experiențe proprii, invenții, inovații românești nu sînt cunoscute. Întreprinderile — unde ar trebui să se materializeze toate acestea — duc încă lipsă de informare corespunzătoare. **Se recomandă editarea unor buletine de informații care să circule în întreprinderi, organizarea unor schimburi de experiență pe profesii, pregătirea de microfilme care să redea aplicarea concretă a unor tehnologii etc.**

3. Un rol deosebit de însemnat — pentru ca fiecare tehnologie nouă să dea maximum de eficiență — îl are **asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare.** În acest domeniu trebuie avut în vedere necesitatea pregătirii din vreme a formațiilor de lucru, asigurarea sculelor și dispozitivelor necesare, a unor utilaje corespunzătoare, aprovizionarea cu materii prime și materiale de calitate etc. Eforturile concrete ale întreprinderilor și centralelor industriale ar trebui să se manifeste cît mai deplin și în aceste direcții. În intervențiile lor mulți interlocutori au acuzat lipsa de condiții materiale pentru aplicarea unor tehnologii noi în sectoarele primare ale producției. **Bunăoară, lipsa unor nisipuri corespunzătoare pentru miezurile de formare, a vopselelor și a unor materiale refractare, a unor scule și dispozitive (în special matrițe pentru forje) împiedică aplicarea unor tehnologii cunoscute ca purtătoare de mare eficiență în gospodărirea rațională a metalului.** Iată de ce

multe din propunerile făcute în această direcție vizează necesitatea organizării mai bune a unor activități. Astfel, **prepararea centralizată a nisipurilor peliculizate pentru formare de miezuri în cutii calde și livrarea lor în saci** (sînt doar cîteva stații de preparare la întreprinderile „Semănătoarea” și „23 August” — București, „Tractorul” — Brașov, „Independența” — Sibiu care nu asigură necesarul tuturor solicitărilor), **cît și a hulei măcinate, pregătirea vopselelor refractare într-o gamă mai largă** (vopselele pentru oțelurile aliate și slab aliate se aduc încă din import), **îmbunătățirea calității cuarțitei pentru captușirea cuptoarelor** (produsul este realizat de Întreprinderea minieră Orșova), **cît și a rășinilor exterioracetice** (realizate de Întreprinderea chimică „9 Mai” București) etc. sînt doar cîteva probleme ce se cer rezolvate de factorii de răspundere din centralele industriale și ministerele de resort. O atenție deosebită se impune acordată, totodată, **organizării în țară a unor capacități de producție care să realizeze utilaje pentru extruziunea metalului la rece și la cald.**

4. Multe din aceste probleme, în special cele referitoare la scule, mașini și utilaje pot fi rezolvate pe calea **auto-dotării**, de fiecare colectiv de muncă interesat în aplicarea unor tehnologii moderne. Cît privește celelalte probleme — organizarea centralizată a pregătirii unor materiale, îmbunătățirea calității unor materii prime și materiale — ele pot fi rezolvate prin măsuri adecvate luate fie la nivel de centrale industriale, fie al ministerelor vizate.

Rezolvarea cît mai rapidă a unor asemenea probleme ar **avea darul să contribuie la economisirea unor importante fonduri valutare** (prin renunțarea la unele importuri), **ca și de investiții** (piesele curate, fără adaosuri mari, realizate în turnătorii și forje nu mai au nevoie de a fi prelucrate în secțiile mecanice) **necesare pentru dezvoltarea de noi capacități de prelucrare a metalului dotate cu mașini de aschiere; se asigură, totodată, un rațional consum de metal** — din aceeași cantitate de metal turnat se scot mai multe piese bune, **se economisește combustibil și forță de muncă.** Se estimează că la nivelul unui singur an se pot obține prin promovarea noilor tehnologii moderne, care au făcut obiectul dezbaterii, în toate sectoarele calde ale întreprinderilor constructoare de mașini, economii de ordinul a zeci și sute de milioane de lei.

Iată numai cîteva rațiuni care impun să se facă totul în vederea netezirii căilor promovării tehnologiilor moderne, activitate care poate asigura la fiecare loc de muncă, în fiecare întreprindere, realizări deosebite atît pe linia sporirii producției și productivității muncii, cît și în privința creșterii competitivității produselor, obținerii de însemnate economii materiale și bănești.

Grupaj realizat de

V. BOESCU
L. ȚINTEA

DIMENSIONAREA RAȚIONALĂ A RENTABILITĂȚII — PREMISĂ PENTRU LĂRGIREA FUNCȚIILOR BENEFICIULUI

● Relația beneficiu — impozitul pe circulația mărfurilor și implicațiile sale economice ● Beneficiul — sursă principală de autofinanțare și stimulare materială ● Etalon unitar pentru evaluarea efortului propriu bazat pe criteriile fundamentate economic ● Impozit pe beneficii în cote progresive diferențiate pe tranșe de rentabilitate.

ÎN CADRUL măsurilor întreprinse în ultimii ani pentru perfecționarea relațiilor financiare și de credit și sporirea rolului pirghiilor financiare în conducerea economică o atenție deosebită a fost acordată beneficiului, asigurării cadrului și condițiilor necesare ca acesta să-și îndeplinească plener funcțiile de resursă principală a reproducției lărgite, mijloc de cointeresare a unităților economice și colectivelor de muncă în obținerea unor rezultate cât mai bune din utilizarea fondurilor încredințate de societate, indicator sintetic de apreciere a eficienței economice și instrument de control asupra modului de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești aflate la dispoziția întreprinderilor.

Trecerea efectivă la lărgirea funcțiilor beneficiului în viața economică impunea ca o condiție prealabilă reexaminarea criteriilor de dimensionare pe ramuri și produse a venitului net al societății cuprins în preț și, în acest cadru, însuși a beneficiului, ca parte importantă a venitului net, astfel încât rata rentabilității să se încadreze în limite fundamentate pe criterii economice, să poată constitui realmente un instrument de apreciere a eficienței producției. Această reexaminare se impunea cu atât mai mult cu cât, după cum se știe, până nu de mult beneficiul și rata rentabilității*) prezentau mari diferențieri de la un produs la altul, de la o ramură la alta, determinate nu atât de deosebirile existente în calitatea activității unităților (deosebiri care, fără îndoială există, se vor menține și în continuare, chiar dacă ele se vor atenua și trebuie să se atenueze), cât mai ales de sistemul de prețuri și de impozit pe circulația mărfurilor.

Diferențierile mari existente în rata rentabilității au fost determinate, pe de o parte, de faptul că, din anul 1963, an când a avut loc reșezarea generală a prețurilor și până la noua reșezare a acestora din anii 1973—1976 au intervenit modificări importante în condițiile de producție, în nivelul productivității muncii, al cheltuielilor sociale de producție, fără ca nivelul prețurilor să sufere modificări cât de cât însemnate. Ca urmare, în momentul trecerii la reșezarea prețurilor de producție și de livrare, unele ramuri înregistrau pierderi, iar altele rentabilități care depășeau, cu mult, media pe ansamblul industriei. Rentabilitatea ridicată în unele sectoare se realiza în condițiile în care în fazele anterioare de producție, în ramurile furnizoare de materii prime se înregistrau pierderi. Dar acest mod de compensare a pierderilor în amonte cu rentabilități mari în aval nu era capabil să stimuleze ridicarea generală a eficienței economice, întrucât existența unor prețuri neacoperitoare, care nu compensau nici costurile de producție, la materii prime de bază, nu era de natură să contribuie la gospodărirea rațională a acestora.

Diferențieri însemnate existau chiar în cadrul unor ramuri industriale între diferite produse — din aceeași grupă, ceea ce făcea ca întreprinderile să-și orienteze producția spre sortimentele cu rentabilități mari și să realizeze mai ușor sar-

cinile de beneficii planificate. De asemenea, se cuvine menționat că, datorită gradului diferit de dotare a unităților și a unor factori de ordin intern privind organizarea producției și a muncii, tehnologiile de fabricație, gradul de utilizare a capacităților de producție etc., existau diferențieri însemnate a ratei rentabilității nu numai de la un produs la altul, ci chiar la același produs fabricat de diferite unități. Așa, de exemplu, dintr-o analiză efectuată la combinatele de prelucrarea lemnului Brăila, Gherla, Reghin, Rimnicu-Vâlcea, Sighetul Marmăției și Suceava, care produc cca. 80% din întreaga cantitate de plăci aglomerate din lemn realizată în țară, a rezultat că raportul dintre rata minimă și cea maximă a rentabilității la acest produs fabricat de diferite combinate era de 1 la 3.

Existența unor diferențieri însemnate între rata rentabilității de la un produs la altul în cadrul aceleiași grupe ca și la produse similare fabricate de diferite unități determina la rândul său variații mari de la o întreprindere la alta față de rentabilitatea medie a ramurii. Exemplificativ în acest sens arătăm că, dintr-o analiză la un număr de 25 unități chimice, a rezultat că două întreprinderi aveau o rentabilitate de până la 10%, două 10—15%, 6 între 15—25% și 15 de peste 25%.

Evident, în această situație beneficiul nu putea să exprime în modul cel mai corect eforturile proprii ale unităților, eficiența reală a activității lor, elemente care după părerea noastră sînt absolut obligatorii pentru ca beneficiul să poată fi transformat efectiv într-o sursă principală de autofinanțare a unităților economice.

În fine, diferențierile existente în rata rentabilității unor produse, deosebiți din categoria bunurilor de consum, erau determinate și de modul în care venitul net al societății cuprins în preț era împărțit între beneficiu și impozitul pe circulația mărfurilor, ceea ce genera uneori anumite contradicții între interesele întreprinderilor și cele ale societății. Acest lucru se datorește faptului că interesul economic al întreprinderii era legat în principal nu de venitul net total al societății, ci numai de cea parte a acestuia care îmbracă forma beneficiului. Nu întotdeauna ceea ce apare drept rentabil pentru societate, este rentabil și pentru întreprindere. Erau cazuri când la anumite produse se realiza un venit net al societății dar, ca urmare, a unor cote de impozit pe circulația mărfurilor ridicate, parte care rămânea întreprinderii sub forma beneficiului era redusă, iar uneori se înregistrau chiar „pierderi” și, ca atare, unitățile economice nu erau cointerestate în fabricarea lor, deși ele erau solicitate de consumatori. Se poate observa că această tendință este contracarată prin faptul că întreprinderile primesc sarcini de plan pentru principalele produse și în consecință ele sînt obligate să le respecte. Nu trebuie omis însă un lucru, și anume faptul că în afara produselor nominalizate, întreprinderile fabrică și o serie de sortimente pentru care sarcinile de plan se stabilesc global, iar considerentele de rentabilitate cîntăresc greu în balanță atunci când se pune problema alegerii unuia sau altuia dintre produsele ce trebuie fabricate.

ARMONIZAREA influenței exercitate prin intermediul pîrghiilor financiare asupra gestiunii economice a întreprinderilor impunea ca o condiție de prim ordin o distribuție rațională a venitului net al societății între beneficiu și impozitul pe circulația mărfurilor, astfel încît să se prevină apariția unor cazuri de natura celor menționate și a se asigura ca rata rentabilității să oglindească calitatea activității economice. **Dimensionarea corespunzătoare, pe baza unor criterii fundamentate economic a nivelului beneficiului, respectiv a ratei rentabilității, pe produse și ramuri, nu reprezintă, după cum s-a văzut la prima vedere, o problemă cu caracter tehnic, ci o operațiune de profunde rațiuni și implicații economice.**

În primul rînd, aceasta este determinată de necesitatea asigurării unui etalon unitar pentru evaluarea eforturilor și rezultatelor unităților economice, lucru imposibil de realizat în condițiile în care diapazonul variației rentabilității era mare. Evident, aceasta avantaja întreprinderile care aveau rentabilități ridicate, fapt incompatibil cu cerința largirii funcțiilor beneficiului în viața economică.

Totodată, se cuvine reliefat că un beneficiu rațional dimensionat constituie prin el însuși un mijloc însemnat de stimulare a unităților în ridicarea eficienței economice. Existența unor beneficii și rentabilități excesiv de ridicate, fără un corespunzător real pe planul prelucrării și valorificării superioare a resurselor materiale este de natură să slăbească preocupările pentru găsirea de soluții care să permită reducerea sistematică a cheltuielilor de producție. Mai mult, chiar dacă aceste cheltuieli sînt depășite — și practica a arătat că au existat astfel de cazuri — eventualitatea ca produsul să fie introdus din acest motiv în categoria celor cu pierderi era mică. De asemenea, intrucît în aprecierea rezultatelor financiare ale întreprinderilor prevaleau aspectele cantitative, realizarea globală a sarcinilor, neîncadrarea în costurile de producție stabilite prin plan nu periclitau în multe cazuri îndeplinirea beneficiului planificat, intrucît depășirile respective erau compensate, fără eforturi prea mari, prin creșterea suplimentară a producției marfă vindută și încasată.

În al doilea rînd, o rată judicioasă dimensionată a rentabilității obligă organele de planificare și decizie ale ministerelor și centralelor la o analiză mai aprofundată a modului în care repartizează sarcinile de plan de producție pe unități, astfel încît în condițiile în care rentabilitatea aceluiași produs prezintă diferențieri, mai mari sau mai mici, de la o întreprindere la alta, să se asigure atît satisfacerea nevoilor economiei naționale, cît și obținerea beneficiului maxim posibil. În același timp, intrucît reasezarea prețurilor s-a făcut pe baza costurilor medii de producție ale ramurii, eliminîndu-se din acestea cheltuielile neeconomicoase determinate de neajunsurile din gospodărirea unităților, realizarea unui beneficiu cît mai mare solicită din partea ministerelor și centralelor tutelare, a organelor de sinteză preocupări mai intense pentru sprijinirea întreprinderilor, îndeosebi a celor care au costuri de producție mai ridicate decît cele medii pe ramură, în perfecționarea organizării producției și a muncii, a tehnologiilor de producție, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, asimilarea de noi produse cu parametri tehnico-economici ridicați, în sporirea productivității muncii.

SÎNT CITEVA PROBLEME care arată că dimensionarea judicioasă a ratei rentabilității reprezintă o modalitate economică care poate și trebuie să determine amplificarea preocupărilor unităților pentru realizarea unor produse cu un grad superior de prelucrare și ridicarea pe această bază a eficienței economice. De altfel, unul din obiectivele principale ale îmbunătățirii prețurilor de producție și livrare, de distribuție mai rațională a venitului net al societății între beneficiu și impozitul pe circulația mărfurilor îl reprezintă asigurarea condițiilor ca rentabilitatea să stimuleze mai puternic valorificarea superioară a resurselor materiale, să devină un barometru mai sensibil de apreciere a eficienței economice, iar beneficiul un mijloc de cîntărire mai eficace pentru întreprinderile socialiste.

Desigur, reducerea dispersiei ratei rentabilității între diferitele ramuri și produse și eliminarea pierderilor, are în economia noastră o bază obiectivă. În primul rînd, trebuie avut în vedere că, datorită investițiilor mari făcute pentru dezvoltarea economiei, s-a imprimat un ritm înalt de creștere și modernizare a fondurilor fixe și înainte de toate a celor din ramurile producției materiale, care, numai în perioada 1965—1975, au sporit de 2,8 ori; ca urmare, s-a ajuns ca în 1975, din valoarea totală a fondurilor fixe de 1.200 miliarde de lei, aproximativ trei pînă la jumătate să fie din categoria celor puse în funcțiune în ultimul deceniu. Cea mai masivă creștere s-a înregistrat în industrie, ramură în care în perioada 1966—1975 fondurile fixe au sporit de aproape 3,5 ori; ponderea acestei ramuri în totalul fondurilor fixe a ajuns astfel în 1975 la 42%, comparativ cu

28,5% în 1965. În mod deosebit, se relevă faptul că orientarea spre dezvoltarea prioritară a potențialului de producție în sectoarele plasate în avangarda progresului tehnico-științific contemporan a determinat importante mutații în structura pe ramuri a fondurilor fixe din industrie: ponderea industriilor: energetică, metalurgică, constructoare de mașini și chimică în volumul total al fondurilor fixe industriale a sporit de la 45,3% în 1960 la 60,6% în 1975. În al doilea rînd, introducerea unor mașini, utilaje și instalații de un ridicat nivel tehnic, a unor tehnologii moderne, este însoțită în mod obiectiv — am putea spune că trebuie să fie chiar precedată — de o ridicare generală a cunoștințelor, a calificării tuturor categoriilor de oameni ai muncii din toate ramurile economiei naționale, ceea ce face să se reducă și diferențierile existente la un moment dat în nivelul productivității muncii sociale. De altfel, astăzi, însăși noțiunea de muncitor necalificat are o altă accepție decît în trecut; nu mai este vorba de muncitorul din urmă cu trei decenii, adesea semianalfabet, ci de unul care acum are o pregătire școlară de cel puțin opt ani — și în curînd de 10 ani — și este în măsură să lucreze cu un randament sporit, să-și însușească mai lesne cunoștințele pentru a se califica și minui cu pricepere utilajele moderne aflate în dotarea unităților noastre economice.

Aceste procese obiective care au loc cu o intensitate sporită în economia noastră nu puteau să nu conducă la o apropiere între ramuri și subramuri în ce privește eficiența muncii sociale, apropiere care trebuie să se reflecte și, în mod efectiv se reflectă, și în nivelul rentabilității. Firește, aceasta nu înseamnă că în viitor nu ar trebui să existe diferențe între rata rentabilității diferitelor ramuri, intrucît după cum se știe, atît în prezent, cît și în perspectivă, vor continua să existe anumite deosebiri în nivelul de dotare a ramurilor cu fonduri fixe, în gradul de înzestrare tehnică a muncii, în gradul de valorificare și prelucrare a materiilor prime și materialelor, în condițiile în care se desfășoară procesele de producție etc., ceea ce face ca eficiența economică să difere de la o ramură la alta, chiar dacă această diferență se atenuează treptat. Evident, în astfel de condiții, în mod obiectiv aceste diferențieri trebuie să se reflecte și în rata venitului net al societății. Se cuvine menționat că, diferențieri mai mari sau mai mici în rata venitului net calculată în raport cu fondurile de producție există și în celelalte țări socialiste, care în ultima perioadă au procedat la reasezarea prețurilor: în Uniunea Sovietică, de exemplu, raportul între rata maximă și minimă este de 5 la 1 iar în Ungaria de 6 la 1. Chiar și în țările capitaliste, rata profitului nu este egală, ea prezentînd diferențieri de la o ramură la alta. În anul 1972, rata profitului realizată de cele 500 mari companii industriale din S.U.A. — care dețineau circa 65% din totalul vânzărilor și 3/4 din totalul profitului și din numărul angajaților tuturor companiilor industriale din Statele Unite — a fost de 10,3%; pe ramuri ale industriei, dispersia era cuprinsă între 5,9% la textile și 16% la săpunuri și cosmetice²⁾.

AVÎND ÎN VEDERE implicațiile pe care sistemul de prețuri și rata rentabilității le au asupra gestiunii economice, considerăm că îmbunătățirea noilor prețuri nu trebuie să fie privită ca un punct terminus în preocupările de a asigura pe căi economice stimularea întreprinderilor în valorificarea deplină a potențialului tehnico-material de care dispun, a tuturor posibilităților de reducere a costurilor de fabricație și îndeosebi a cheltuielilor materiale. În acest context se cer examinate în continuare noi posibilități pentru găsirea unor pîrghii financiare care să asigure ca beneficiul care rămîne la dispoziția unităților pentru constituirea fondurilor destinate autofinanțării și stimulării materiale a colectivivelor de muncă să reflecte în mod cît mai real dimensiunea eforturilor proprii făcute pentru creșterea eficienței economice.

Ridicăm această problemă intrucît și în prezent volumul beneficiului realizat de întreprinderi din diferite ramuri este în unele cazuri, sensibil influențat de condițiile naturale în care își desfășoară activitatea, apropierea sau depărtarea de sursele de aprovizionare sau desfacere și mai ales de rata medie a rentabilității avută în vedere la stabilirea prețurilor, precum și alți factori de acest gen asupra cărora unitățile econo-

dr. Cornel IUGA

(Continuare în pag. 24)

¹⁾ Gheorghe Antonescu, „Reglarea rentabilității, acțiune importantă pentru creșterea eficienței activității întreprinderilor”, „Finanțe și Credit”, nr. 6/1970, pag. 26.

²⁾ „Fortune”, mai 1973.

³⁾ Avem în vedere rata rentabilității calculată ca raport între beneficiu și prețul de cost.

STRUCTURI MODERNE — EFICIENȚĂ SPORITĂ ÎN EXPORTUL ROMÂNESC

ÎN ANSAMBLUL activității economice din țara noastră consacrată înlăturării vastului program pentru edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintarea României spre comunism, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, comerțul exterior și în cadrul acestuia exportul, ocupă un loc de o deosebită însemnătate. Acest sector al economiei naționale, care atestă o anumită poziție a țării în diviziunea internațională a muncii, participarea ei la schimbul mondial de valori, asigură mijloacele valutare necesare pentru realizarea importurilor, menite, printre altele, să răspundă material unor importante deziderate ale dezvoltării accelerate a țării în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Subliniind aceste probleme, la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „dezvoltarea exportului este nu o dorință abstractă, ci o necesitate obiectivă pentru progresul economiei noastre naționale“.

Evoluția exportului țării în ultimele decenii este legată organic de amplul și complexul proces de industrializare socialistă, de diversificare și modernizare a economiei naționale, de introducerea a tehnicii și tehnologiilor moderne în toate ramurile și sectoarele economiei, de creștere în general a potențialului economic al țării, procese care au oferit baza obiectivă pentru participarea tot mai largă și eficientă a României socialiste la comerțul mondial, la dezvoltarea colaborării multilaterale cu alte state. Semnificativ pentru atenția pe care partidul a acordat-o exportului este faptul că — în contextul dezvoltării rapide și multilaterale a întregii economii — exportul realizat în ultimele două decenii a cunoscut ritmuri înalte — circa 12,5% comparativ cu anul 1938 exportul a fost în 1970 de aproape 12 ori mai

mare, iar în anul 1975 de 28 ori mai mare, fapt care a amplificat și consolidat locul acestei importante activități în cadrul economiei naționale. Sporirea exportului în ritmuri accelerate a dus la creșterea ponderii acestuia în exportul mondial, asigurând, totodată, în condițiile unei însemnate creșteri la importuri, echilibrarea balanței comerciale încă din anul 1971.

În cadrul problematicii privind dezvoltarea exportului, un loc central îl ocupă opțiunile de structurare a acestuia, concepute pe baza mutațiilor esențiale intervenite în structurile economiei, menite să creeze posibilități pentru exportul, la prețuri corespunzătoare, a unor produse ce înglobează o cantitate cât mai mare de muncă complexă, de tehnicitate înaltă, care valorifică superior resursele materiale și de muncă.

Modificări de structură în exportul țării

STRUCTURA exportului antebelic era formată din trei grupe principale de mărfuri: produse agricole vegetale și animale, produse petroliere și material lemnos, care luate la un loc au reprezentat între anii dintre cele două războaie mondiale circa 92—98% din valoarea totală anuală a exportului. Dacă ținem seama de prețurile scăzute la aceste produse, ca urmare a gradului redus de prelucrare, se pune în evidență caracterul neechitabil al exportului, rezultat direct și firesc al stării de slabă dezvoltare industrială și economică a țării, în general.

Schimbarea structurii comerțului exterior și, în cadrul acestuia, a exportului, a început să se realizeze după

cel de-al doilea război mondial, ca urmare a politicii partidului de dezvoltare a economiei pe baza unei intense industrializări care a dus la dezvoltarea ramurilor purtătoare de progres. Mutațiile care au avut loc în structura producției industriale, determinate de dezvoltarea puternică a industriei grele, a ramurilor ei prioritare au făcut posibil ca sectoarele de bază ale industriei să participe mai activ la export (vezi tabelul).

Din tabel rezultă clar efectele procesului complex de industrializare socialistă, și a dezvoltării economiei pe această bază, care se reflectă în creșterea exportului acelor grupe de produse ce prezintă un grad de prelucrare mai ridicat. În acest sens se înscrie exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport, care în anul 1938 era practic inexistent și care crește de la 4,2% în 1950 la 25,3% în 1975, urmînd să ajungă la peste 30% în 1980; la rîndul ei ponderea exportului de produse chimice a crescut de la 0,6% în anul 1938 la 10,8% în 1975.

Realizarea programului de investiții prevăzut în planurile cincinale și anuale, crearea de noi capacități de producție, apariția practic a unor noi ramuri și subramuri ale industriei au făcut și fac ca **ponderea la export a produselor tradiționale să scadă permanent, ele fiind înlocuite treptat.** Așa cum de altfel se desprinde din tabel, ponderea în totalul exportului a grupe de combustibili, materii prime minerale, metale, de 43,5% în 1938, scade treptat la 22,3% în 1975. De asemenea, scade la mai puțin de o treime ponderea grupe de materii prime și produse prelucrate nealimentare, iar a grupe de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare, la aproape un sfert.

Sporirea exportului de mașini și produse chimice — factor de creștere a eficienței

REALIZAREA unui program susținut de investiții, dotarea cu tehnică modernă și ridicarea tehnicității industriei constructoare de mașini, aportul crescînd al științei românești, avansurile create de licențele achiziționate, precum și experiența acumulată în dezvoltarea producției, au determinat creșterea însemnată a **exportului nostru de mașini, utilaje și instalații**, precum și mărirea an de an a ponderii lui în exportul total. În timp ce exportul total al țării a crescut în ultimii 25 de ani de 21 ori, exportul de mașini și utilaje a sporit în același interval de peste 126 ori. Locul tot mai important pe care îl ocupă această grupă de produse în exportul nostru reflectă preocupările statului pentru îmbunătățirea gradului de valorificare a bazei materiale, a forței de muncă, constituind un rezultat al creșterii rolului industriei în economie și în cadrul acesteia a industriei constructoare de mașini.

Structura exportului pe grupe de produse în perioada 1938—1975 *) — în % —

	1938	1950	1960	1965	1970	1975
Export — total	100	100	100	100	100	100
Mașini, utilaje și mijloace de transport	0,03	4,2	16,7	18,8	22,3	25,3
Combustibili, materii prime minerale, metale	43,5	33,3	36,9	25,1	22,7	22,3
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	0,6	1,7	2,2	6,4	7,0	10,8
Materiale de construcții și accesorii	0,9	4,4	2,5	3,4	2,6	2,9
Materii prime și produse prelucrate nealimentare	20,6	28,9	14,7	13,8	10,6	6,2
Animale vii	0,1	—	—	—	—	—
Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	22,8	11,6	9,4	7,6	4,1	5,8
Mărfurile alimentare	11,0	14,1	11,8	13,9	12,1	10,6
Mărfuri industriale de larg consum	0,2	1,3	5,8	11,0	18,1	16,1

*) Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. anul 1975 și date D.C.S.

Sortimentul exportului de mașini și utilaje s-a mărit continuu, ajungându-se în 1975 la peste 100 tipuri de produse față de 11 tipuri în 1951; pe de altă parte, s-a lărgit aria geografică a acestui export, produse ale industriei construcțiilor de mașini fiind vindute în prezent în peste 60 țări față de numai 4 în 1951. Este semnificativ de arătat dezvoltarea rapidă a exporturilor de utilaj tehnologic și instalații complexe pentru diferite ramuri industriale. Astfel, în perioada 1960—1975, exportul a crescut de 6,7 ori la utilaj pentru industria extractivă petrolieră, de 3,8 ori la utilaj tehnologic pentru industria chimică, de 6,7 ori la mașini pentru așchiera metalelor, de 6,5 ori la tractoare, de 48,4 ori la rulmenți, de 12,8 ori la autocamioane, autobasculante și autotractoare, de 11,8 ori la excavatoare etc. În aceste condiții a crescut ponderea exportului de mașini și utilaje în schimburile pe care le înțreținem cu țări capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare, ceea ce oglindește sporirea capacității tehnice a industriei românești, care an de an a oferit noi produse competitive pe piața mondială.

Trebuie arătat însă că din comparația cu alte țări sub aspectul ponderii acestei grupe de produse în totalul exportului rezultă pentru țara noastră importante posibilități de creștere a exportului de mașini și utilaje. Bunăoară, în timp ce la noi s-a realizat în 1975 o pondere de 25,3⁰⁰, a mașinilor și utilajelor în totalul exportului, în alte țări în 1974 s-au obținut ponderi mai ridicate¹⁾, cum ar fi, R.S.C. — 46,2⁰⁰, R.D.G. — 48,2⁰⁰, Franța — 32,3⁰⁰, R.F.G. — 46,7⁰⁰, Italia — 34,7⁰⁰, Japonia — 49,3⁰⁰, Anglia — 38,3⁰⁰, Suedia — 40,7⁰⁰ ș.a.

Calcululele arată, pe de altă parte, că în structura exportului nostru de mașini și utilaje, un loc important îl ocupă încă produse cu un grad de tehnicitate și prelucrare scăzută, fapt ce conduce la ideea evidentată în documentele Congresului al XI-lea, asupra necesității creșterii atât a volumului cât și a îmbunătățirii structurii exportului construcțiilor de mașini în cadrul căruia o pondere tot mai mare vor trebui să o aibă utilajele tehnologice și instalațiile complexe. În această ordine de idei, sînt convingătoare rezultatele din alte țări²⁾. Așa, spre exemplu, în 1974 Danemarca, cu o producție de oțel de 534 mii tone, a exportat mașini și utilaje în valoare de 2.1 mld. dolari, Elveția, cu o producție de oțel de aproximativ 600 mii tone, a exportat mașini și utilaje valorind peste 1.6 mld. dolari, Austria, cu o producție de oțel de 520 mii tone, a exportat mașini și utilaje în valoare de 1.8 mld. dolari. Țara noastră, la o producție de oțel realizată în 1975 de 9,5 mil. tone, a exportat un volum de mașini și utilaje în valoare de circa 1,3 mld. dolari.

Creșterea exportului de mașini și utilaje, concomitent cu îmbunătățirea structurii — prevederi exprese ale actualului cincinal — creează condițiile pentru creșterea eficienței pe ansam-

blul exportului. Aceasta apare cu atât mai necesar dacă ținem seama că încasările rezultate dintr-o tonă de mașini și utilaje exportate sînt echivalente cu exportul a 14 tone cereale, sau 5,6 tone de produse agricole, sau 9,1 tone laminate, sau 15 tone de produse petroliere, sau 63 tone ciment, sau 14,6 m³ de cherestea rășinoasă.³⁾

Ca urmare a dezvoltării susținute a producției și a schimbărilor structurale calitative care au avut loc în ultimele două decenii, paralel cu asigurarea în proporție mult sporită a necesităților interne de produse, **industria chimică** a contribuit și ea într-o măsură sporită la dezvoltarea exporturilor de mărfuri, devenind a doua ramură exportatoare. Valoarea produselor chimice exportate în 1975 este de 130 ori mai mare decît în 1950, ritmul de creștere a exporturilor devansînd pe cel al creșterii producției. Nomenclatorul produselor chimice exportate s-a lărgit și s-a diversificat continuu, ajungînd la 60 produse și grupe de produse în 1975 față de numai 16 în 1950.

Structura exportului de produse chimice — în care a crescut ponderea produselor cu un grad ridicat de prelucrare, în concordanță cu tendințele de structură manifestate pe piața mondială — s-a îmbogățit cu noi sortimente de coloranți organici, preparate farmaceutice, medicamente, mase plastice, detergenți, fire și fibre artificiale și sintetice și altele. La îmbunătățirea acestei structuri a contribuit dezvoltarea petrochimiei, care a permis valorificarea superioară a țițeiului prin realizarea de produse chimizate cu o valoare economică ridicată, influențînd totodată favorabil creșterea eficienței exportului. Creșteri importante s-au obținut și la exporturile de produse sodice, unde țara noastră dispune de însemnate resurse naturale, ajungîndu-se în 1975 la 573 mii tone exportate față de 125,7 mii tone realizate în 1960.

Sporirea volumului exportului de produse chimice, concomitent cu lărgirea nomenclaturii și diversificarea sortimentelor, s-au realizat în condițiile lărgirii ariei geografice a livrărilor, numeroase țări industriale dezvoltate solicitînd produsele industriei chimice românești. În actualul cincinal, potrivit condițiilor tehnice și materiale create, se prevede ca exportul de produse chimice să crească cu cca. 183⁰⁰ în 1980 față de 1975, urmînd ca acest export să contribuie într-o măsură sporită la consolidarea echilibrului valutar al dezvoltării țării.

La ce prețuri se realizează și se vînd produsele de export ?

VALORIFICAREA superioară a mărfurilor pe piața externă și sporirea încasărilor valutare pentru fiecare leu intern cheltuit constituie un alt factor de care depinde creșterea eficienței exportului. Această cerință se

poate realiza printr-o prospectare tehnică și continuă a piețelor externe — acțiune la care sînt chemate să participe atît organele de comerț exterior, cît și specialiștii din unitățile care fabrică mărfuri pentru export — precum și printr-o perfecționare a activității de comercializare. De asemenea, acest proces se măsoară uneori prin operativitatea cu care unitățile industriale adaptează producția la cerințele pieții și satisfac solicitările clienților externi. În acest cadru un rol important trebuie să-l aibe preocupările privind diversificarea formelor de cooperare, în special cu întreprinderile și firmele care dețin o tradiție în activitatea industrială, în scopul facilitării afirmării produselor românești, complexe, realizate la un nivel înalt calitativ, pe piața mondială.

Măsurile organizatorice adoptate în ultimii ani în domeniul comerțului exterior vizează în principal ridicarea eficienței acestuia. Este de remarcat efectul pozitiv al apropierii producătorilor de piața externă, prin trecerea întreprinderilor de comerț exterior în subordinea directă a centrelor industriale, combinatelor și altor unități economice productive. La creșterea eficienței exportului poate contribui reducerea cheltuielilor de desfacere pe piața externă, prin diminuarea comisionanelor plătite intermediarilor, efectuarea vânzărilor de mărfuri direct la consumator. Sînt de reținut și alți factori asupra cărora trebuie acționat în vederea creșterii eficienței exportului: reducerea cheltuielilor suplimentare efectuate cu deosebire pentru mărfurile destinate exportului, diminuarea cheltuielilor de transport a mărfurilor pînă la frontiera română ș.a.

Îmbunătățirea participării țării noastre la schimbul internațional de valori este strîns legată de sporirea neîncetată a eficienței economice a comerțului exterior. Unitățile producătoare de mărfuri pentru export, centralele și alte întreprinderi de specialitate sînt cointeresate în acest proces, dar au și răspunderea directă pentru reducerea sistematică a cheltuielilor și obținerea de prețuri mai mari pe piața externă, pentru îmbunătățirea continuă a structurii exporturilor prin creșterea ponderii produselor cu grad ridicat de prelucrare. În acest cadru o direcție în care se cere acționat o constituie **cu noașterea mai bună a prețurilor la care se vînd produsele realizate**, aceasta reprezentînd un instrument important în orientarea producției pentru export, în utilizarea superioară a condițiilor concrete de pe piața externă. Referindu-se la acest deziderat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că fiecare colectiv de muncă are datoria să cunoască la ce prețuri se realizează produsele destinate exportului, aceasta fiind una din obligațiile lor zilnice, deoarece producem nu de dragul producției, ci pentru a satisface nevoile societății, pentru valorificarea corespunzătoare a rezultatelor muncii noastre, în scopul creșterii avuției naționale și ridicării bunăstării poporului.

Napoleon ENE

Comitetul de Stat al Planificării

¹⁾Sursa: Anuarul statisticii internaționale pe anul 1975, D.C.S., pag. 277.

²⁾ Idem, pag. 91, 92, 266, 278.

³⁾ Calcule prețuri plan 1978.

REPERE ALE EXPERIENȚEI ROMÂNIEI ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE CREȘTERII ECONOMICE [I]

ÎMPREJURĂRI variate, de ordin intern și internațional, impun chestiunea asigurării resurselor naturale de materii prime, combustibil și energie printre problemele economice, sociale și politice cele mai complexe care confruntă astăzi progresul omenirii. Antrenată de procesul industrializării și accentuată odată cu amplificarea acesteia, problema asigurării resurselor necesare se ridică și pentru România, iar soluționarea ei capătă o importanță hotărâtoare pentru întregul progres al țării. Această semnificație este reflectată ca atare și în politica partidului nostru. „În primul plan al preocupărilor — sublinia nu cu multă vreme în urmă tovarășul Nicolae Ceaușescu — va trebui să stea dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, ținând seama că progresul industriei, al întregii economii naționale este condiționat într-o măsură hotărâtoare de asigurarea resurselor de materii prime și combustibil, de utilizarea lor rațională, de crearea de noi înlocuitori și materiale chimice sintetice”¹.

Datorită complexității sale deosebite, problema resurselor naturale poate fi abordată din diverse unghiuri. Dintre acestea, prin relevanța și anvergura lor, se evidențiază cerințele pe care creșterea economică și resursele naturale și le pun în mod reciproc. Cunoașterea acestor cerințe devine indispensabilă pentru înțelegerea problemelor pe care asigurarea necesarului de resurse naturale le ridică în orientarea deciziilor de politică economică atât pe plan intern — în domeniul explorărilor geologice și al dezvoltării industriilor extractive și prelucrătoare — cât și pe plan extern, în opțiunile colaborării economice cu alte țări.

Cadrul concret al problemei

CADRUL CONCRET în care se evidențiază pentru țara noastră relația dintre creșterea economică și asigurarea acesteia cu materii prime este determinat de cel puțin trei grupe de factori: a) starea economică moștenită; b) dimensiunea eforturilor economico-sociale necesare pentru egalizarea nivelurilor și structurilor economice ale țării noastre cu cele din țările dezvoltate; c) „zestrea naturală” a țării de materii prime și combustibili și nevoile de astfel de resurse pentru asigurarea progresului nostru economic pe termen lung.

a) Starea economică moștenită prezintă interes mai ales ca moment inițial, de start spre socialism. Greutățile creșterii economice sînt, în general, invers proporționale cu nivelul acestui start. În momentul trecerii la socialism România era o țară slab dezvoltată economic, cu un venit național pe locuitor între 80—100 dolari, egal cu cel cunoscut pentru Egipt, Siria, Turcia, Mexic, Peru etc. Întârzierea dezvoltării economice moștenită de țara noastră depășea 100 de ani! Nivelul economic scăzut era o expresie a slabei valorificări a resurselor naturale și umane, ceea ce la rîndul său se datora slabei dezvoltări industriale a țării. Datele problemei sînt, în general, cunoscute. Un singur fapt se impune totuși reamintit: în 1938, peste 90% din exporturile țării erau formate din materii prime și combustibil. Importurile, în schimb, erau dominate de produsele industriale prelucrate. O tonă din aceste din urmă trebuia plătită cu 6—10 tone produse indigene de export. Depen-

dența structurală și tehnologică față de exterior era principalul canal de scurgere a unei bune părți din substanța economică a poporului, diminuind astfel posibilitățile investiționale — reduse și fără aceasta — necesare progresului și condamnînd țara, împreună cu alți factori sociali-economici, la permanența subdezvoltării.

b) Lichidarea decalajelor economice moștenite și ridicarea României în rîndul țărilor dezvoltate industrial a devenit, cum era și firesc, un alt factor definitoriu al cadrului concret în care se pune problema relației dintre creșterea economică și resursele naturale ale țării. România a avut și continuă să aibă nevoie nu de orice creștere economică, ci de una mai înaltă decît cea a țărilor dezvoltate. Este cunoscut că, Programul partidului nostru prevede ca, pînă în 1990, România să se ridice în rîndul țărilor socialiste dezvoltate industrial, ajungînd la un venit național pe locuitor de circa 60 000 lei. O asemenea creștere economică devine posibilă numai prin ridicarea gradului de valorificare a resurselor naturale și umane, ceea ce presupune, la rîndul său, înfăptuirea unui amplu proces de industrializare a țării. Această strategie impune dezvoltarea cu precădere a ramurilor industriei grele: energie, siderurgie, construcții de mașini și chimie, iar în cadrul lor, promovarea prioritară a subramurilor de vîrf sau „industrializante”. Urmînd această linie, România socialistă și-a înscris și și va înscrie și în viitor economia printre cele mai dinamice din lume.

c) Creșterea economică înaltă în țara noastră nu s-a realizat de la sine, folosind, cumva, abundența și ieftinătatea vreunei resurse naturale. Dimpotrivă, ea a necesitat o politică economică adecvată, întemeiată și sprijinită, totodată, pe avantajele colaborării economice externe. Pentru înțelegerea amploarei efortului intern, amintim că țara noastră a destinat pentru nevoile creșterii sale economice: 25,5% din venitul național în 1961—1965; 29,5% din 1966—1970 și 34% în 1971—1975. În cîmpul actual această rată va fi de 33—34%, iar deceniul următor, 1981—1990, de 30—32%. Adoptarea unei asemenea politici în repartizarea venitului național este o ilustrare elocventă a concepției partidului și statului nostru că numai printr-o mobilizare maximă a eforturilor interne, exprimate în rata înaltă a acumulării, și în utilizarea ei eficientă se pot înlătura progresiv decalajele moștenite și justifica solicitările, pe baza principiilor generale ale colaborării, față de factorii externi, în scopul asigurării unei contribuții sporite în completarea și potențarea factorilor interni, necesari susținerii procesului de industrializare.

Industrializarea socialistă a țării și — pe baza ei — dezvoltarea înaltă a tuturor ramurilor economiei naționale, au cerut, cum era și firesc, o dezvoltare corespunzătoare a resurselor proprii de energie și de materii prime. Concepută pe verticală, la nivelul tuturor verigilor succesive ale economiei — de la prospecțiunile geologice și extracție, pînă la prelucrarea industrială — această dezvoltare a presupus ca încă de la început să se realizeze o inventariere cuprinzătoare a tuturor resurselor naturale, certe și posibile, pentru a se hotărî orientările convenite în exploatarea lor industrială. Politica generală urmată în acest domeniu a fost marcată de eforturile susținute, făcute de-a lungul întregii perioade 1951—1975, pentru dezvoltarea continuă a bazei de resurse proprii de materii prime și combustibili și valorificarea superioară a acestora.

Dezvoltarea permanentă a bazei proprii de materii prime — constantă cardinală a creșterii economice

ȚARA NOASTRĂ dispune, în general, de resurse naturale într-o structură diversificată, dar limitate ca volum². În subsolul țării se găsesc: combustibili solizi, lichizi și gazoși; minereuri de fier și de metale neferoase (aluminiu, cupru, zinc, plumb etc.); minereuri nemetalifere, sare, sulf etc. Toate acestea, componente de bază ale avuției naționale, se găsesc în cantități și structură suficiente pentru a putea organiza, în cadrul economiei, un complex industrial diversificat și echilibrat, dar, în același timp, insuficiente pentru a nu apela la importuri. Această situație s-a reflectat ca atare în întreaga politică economică a partidului nostru în legătură cu necesarul de resurse energetice și de materii prime.

Una din constantele definitorii ale acestei politici o constituie preocuparea pentru *lărgirea permanentă a bazei proprii de materii prime și combustibili și de limitare a importurilor numai la cazuri strict necesare*. Preocuparea se materializează, înainte de toate, în evoluția investițiilor făcute în domeniul explorărilor geologice și industriilor extractive. Caracteristica explorărilor geologice constă în necesitatea de a devansa procesul de industrializare. Din această cauză, în perioadele de început ale procesului amintit, efortul investițional trebuie să fie, de regulă, mai mare. Astfel, volumul acestor investiții a reprezentat în structura totalului investițiilor statului 8,8% în deceniul 1951—1960 și 4,7% în deceniul următor; în cincinalul 1971—1975, el a reprezentat circa 3%. În schimb, volumul absolut al acestor investiții a crescut continuu, ajungând la circa 14 miliarde lei în 1971—1975, față de 5,6 miliarde în 1951—1955.

Pornind de la nevoile dezvoltării economiei naționale, ca și de la problemele generale care se ridică în lume în domeniul resurselor naturale, cincinalul 1976—1980 prevede intensificarea eforturilor investiționale. Lucrările geologice vor fi orientate cu precădere în următoarele direcții: a) creșterea rezervelor de resurse energetice, prin extinderea forajului la mare adâncime pentru țitei și gaze și prin începerea lucrărilor de foraj pe platforma continentală a Mării Negre; b) identificarea de noi rezerve de minereuri cuprifere și complexe; c) sporirea rezervelor de substanțe minerale utile nemetalifere și d) punerea în valoare a zăcămintelor de minereu de fier cu conținut scăzut de metal.

Simultan cu lucrările de prospecțiuni și explorări geologice, o atenție deosebită a fost acordată *ramurilor producătoare de energie, combustibil și materii prime minerale*. Pentru a se dezvolta în concordanță cu cerințele industrializării, acestor ramuri (energie electrică și termică, combustibili, metalurgie feroasă și neferoasă, inclusiv extracția minereurilor) li s-au alocat un volum de investiții de 246,05 miliarde lei în întreaga perioadă 1951—1974, reprezentând peste 45% din totalul investițiilor făcute în industrie. În decursul timpului, acest procent a reprezentat aproape 59,4% în deceniul 1951—1960 și 47% în deceniul următor: 1961—1970.

O mai bună corelare a dezvoltării ramurilor producătoare de energie, combustibil și materii prime minerale cu dezvoltarea ramurilor prelucrătoare

ANALIZA acestor date poate să-și dezvăluie mai cuprinzător semnificația și să ofere elemente suplimentare de judecată dacă i se integrează și o serie de comparații internaționale. Din statisticile existente rezultă următoarele niveluri ale ponderii industriei energetice, de combustibil și metalurgie, inclusiv extractive feroase și neferoase, în totalul investițiilor industriale din țările socialiste europene membre ale C.A.E.R. (tabelul nr. 1).

În perioada celor două decenii la care se referă datele din tabelul nr. 1, dimensiunile comparative ale efortului investițional făcut de poporul nostru în dezvoltarea bazei proprii de materii prime minerale, combustibil și energie apar, în expresie relativă, considerabil mai mari decât în toate celelalte țări europene membre ale C.A.E.R. Privită în timp, aceasta

diferență este mai mare la începutul perioadei de construcție socialistă. Astfel, în România, în deceniul 1951—1960, ponderea investițiilor în ramurile extractive arătate anterior a reprezentat, în totalul investițiilor industriale, 64,5% în prima parte a perioadei (1951—1955) și 55,5% în cea de a doua parte (1956—1960); pe întregul deceniu, ponderea respectivă se ridică la aproape 60%. În aceeași perioadă (1951—1960), ponderea investițiilor respective a depășit cu puțin 50% doar în Bulgaria și Ungaria, în timp ce în restul țărilor ea cobora sub 50%. În decursul timpului, diferența amintită acunoscut o tendință de micșorare permanentă, dar ea continuă să fie considerabilă până în anul 1970.

Tabelul nr. 1. Ponderea investițiilor din industria energetică, de combustibil și metalurgică inclusiv extractivă feroasă și neferoasă în totalul investițiilor industriale — în %

Perioadale	R.S. România	R.P. Bulgaria	R.S. Cehoslovacă	R.D. Germană	R.P. Polonă	U.R.S.S.	R.P. Ungară
1956—1965	52,8	54,6	45,3	47,8*	44,2	46,1	48,3
1966—1974	41,0	35,0	31,0	38,2	36,1	40,6	39,0
1956—1974	44,0	38,8	35,0	40,0**	38,8	41,8	41,3

*—1961—1965; **—1966—1974. Sursa: Anuarele Statistice C.A.E.R. și naționale.

În prima parte a deceniului prezent, respectiv în 1971—1974, investițiile României în ramurile extractive au reprezentat circa 38% din totalul investițiilor industriale. Comparațiile cu alte țări ne arată că doar în U.R.S.S. și în R.D.G. investițiile respective cunoșteau o pondere ceva mai mare, de circa 40% și 39%, în timp ce în toate celelalte țări ponderea amintită era mai mică, reprezentând circa 33% în Bulgaria, circa 35—36% în Polonia și Ungaria și 29% în Cehoslovacia. Un plus de semnificații aduc aceste date dacă sînt convertite în indicatori pe locuitor. Calculul respectiv pentru anii 1971—1974 ne arată că unui locuitor al țării noastre îi revine un efort în investiții pentru dezvoltarea energiei și bazei de materii prime minerale egal cu 3 800 lei față de 4 446 lei în R.D.G. și 2 300 lei în Bulgaria, Cehoslovacia și Ungaria, 2 560 lei în Polonia și 2 870 lei în U.R.S.S.³

Ce semnificații capătă aceste date prin prisma cerințelor creșterii economice? Pentru a răspunde este necesar să coborîm analiza noastră în interiorul structurii politicii de investiții în industrie. Nivelul ridicat al investițiilor în ramurile extractive a însemnat un *volum relativ mai scăzut al investițiilor alocate industriei prelucrătoare*. Spre exemplu, industriei constructoare de mașini, ramură cunoscută pentru importanța sa decisivă în asigurarea progresului oricărei economii naționale, i-au fost alocate, timp de peste un deceniu și jumătate, adică între 1950—1967, mai puțin de 10% din totalul investițiilor destinate industriei. Mai exact, ponderea acestor investiții a reprezentat, în medie, anual, în primele trei planuri cincinale: 7,8%, 6,9% și 8,5%, iar în următorii doi ani: 8% în 1966 și 9,5% în 1967. Menționăm că față de alte țări socialiste: R.P.U., R.S.C., R.D.G., R.P.P., și U.R.S.S., ponderile arătate mai sus erau de 2—2,5 ori mai mici, în condițiile în care însuși volumul total al investițiilor noastre industriale pe locuitor era considerabil mai redus. În Bulgaria, ponderea investițiilor în construcția de mașini a depășit 10% din totalul investițiilor industriale încă din 1960.

1. Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, Știința, 24 iulie 1975.

2. Vezi: Manea Mănescu, Creșterea avuției naționale a României în anii construcției socialiste. Era Socialistă nr. 11/1975, pag. 13.

3. În acest calcul am pornit de la rezultatele obținute în cadrul C.A.E.R. în domeniul comparării, internaționale a indicatorilor valoricii sintetice ai țărilor membre, pentru anul 1973. Între acești indicatori, este cercetat și volumul investițiilor. În urma comparării acestora între țări, într-o valută comună, în ruble, au rezultat între diferite valute naționale și rublă, anumite corelații valutare, bazate pe comparabilitatea internațională a nivelurilor prețurilor. În analiza noastră am utilizat aceste corelații valutare pentru partea de investiții făcute de țări numai în ramurile care ne-au interesat, și am cuprins întreaga perioadă 1971—1974. Transformarea în lei a investițiilor exprimate în valutele naționale ale țărilor s-a făcut așadar prin intermediul corelației leu-rublă, deci nu prin comparații bilaterale între leu și fiecare din celelalte valute naționale. Efectuind aceste comparații internaționale, subliniem totodată caracterul lor orientativ.

Desigur, fiecare țară își elaborează politica economică, inclusiv în domeniul investițiilor, în funcție de condițiile sale specifice, stabilind ea singură atât modalitățile cât și termenele concrete în care trebuie să se rezolve o problemă sau alta. Este evident că aceste modalități și termene nu pot fi universal valabile. În același timp, însă, apare firesc ca în soluționarea marilor probleme social-economice, cum este și aceea a dezvoltării industriei constructoare de mașini, fiecare țară să țină seama atât de nevoile și experiența proprie, cât și de tendințele care se manifestă pe plan internațional. Privită prin această dublă prismă, orientarea structurală a politicii investițiilor industriale din perioada 1950—1967 din țara noastră apare insuficient de fundamentată științific și deci nejustificabilă integral prin cerințele creșterii economice.

Mai întâi, pentru că a condiționat o demarare înceată a industriei constructoare de mașini. Ca urmare, la vechea întreprindere moștenită de aceasta, s-a adăugat una nouă, frînând astfel dezvoltarea tocmai a acelei ramuri care, prin accelerarea sa încă din start, putea contribui la o creștere similară a întregii industrii, și pe această bază a economiei naționale în ansamblul ei.

În al doilea rând, pentru că ea contravenea și din punctul de vedere al incidentei comerțului exterior asupra creșterii economice. În perioada amintită, prețurile mașinilor și utilajelor cunoșteau o tendință de creștere continuă, în timp ce prețurile la materii prime și combustibil înregistrau o descreștere continuă. Deschiderea acestui „foarfece al prețurilor” era și mai accentuată în comerțul intra — C.A.E.R., din cauza prețurilor sale mai mari decât cele mondiale cu 27% la mașini și utilaje și circa 16% la materii prime și combustibil. Oricum, în perioada respectivă, la mașini importul depășea de câteva ori exportul, în timp ce la materii prime și combustibil exportul depășea importul (pînă în 1962), era firesc ca o asemenea tendință a prețurilor din comerțul mondial să afecteze creșterea noastră economică, prin diminuarea capacității investiționale a țării și, prin aceasta, reducerea cadenței generale a dezvoltării economiei.

În al treilea rând, pentru că a generat ridicarea costului

creșterii noastre economice. Ramurile extractive (de energie, combustibil și materii prime) se caracterizează, în general *printr-un consum de fonduri și energie mai mare decât media pe ansamblul industriei și pe principalele sale ramuri prelucrătoare*. O imagine sintetică a acestor aprecieri ne-o dă faptul că, de exemplu, în perioada 1951—1970, participarea ramurilor extractive amintite la producția industrială a fost de circa 20—21%, în timp ce participarea lor la investițiile industriale a fost de 50%. În perioada 1971—1974 datele indică 17% și respectiv 37,8%. În ceea ce privește coeficientul energiei, amplasarea lui poate fi dedusă din consumul de energie electrică pe muncitor. Acesta era, în anul 1974, de 27 241 kWh în industria combustibilului, 37 507 kWh în metalurgia feroasă și 64 860 kWh în metalurgia neferoasă, față de 13 864 kWh în industrie total, 6 165 kWh în construcția de mașini etc. Din ambele categorii de date rezultă, cu toată evidența, implicațiile lor asupra eficienței economiei naționale și costului creșterii noastre economice.

De abia odată cu cincinalul 1966—1970 s-a trecut la diminuarea relativă (la 45% față de 55% în 1951—1965) a investițiilor alocate producției de energie, combustibil și materii prime metalifere. S-a putut astfel, elibera o parte din investiții în favoarea suplimentării celor destinate ramurilor industriei grele prelucrătoare, contribuind la accelerarea cadenței creșterii noastre economice și realizarea unor progrese mai consistente pe linia egalizării nivelurilor și structurilor economice cu cele ale țărilor avansate industrial. Această nouă orientare în modelarea structurală a politicii investițiilor industriale se întemeiază pe concepția, promovată consecvent de partidul nostru, că dezvoltarea și consolidarea permanentă a bazei proprii de materii prime, combustibil și energie reprezintă una din direcțiile prioritare ale progresului economic al țării. În același timp, însă, ea se îmbină, mai eficient decât anterior, cu posibilitățile pe care le oferă atât modernizarea structurilor industriale interne, cât și deschiderea largă a cooperării economice internaționale a României cu țările socialiste și cu țările în curs de dezvoltare.

prof. univ. dr. Nicolae BELLI

Coordonatele producției legumicole

(Urmare din pag. 4)

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI legumicole este un proces complex, cu ample implicații economice, tehnice și organizatorice, al cărui caracter de durată și continuitate trebuie subliniat. Traducerea sa în viață angrenează atât dezvoltarea bazei tehnico-materiale și a progresului tehnic, cât și asigurarea utilizării maxime a mijloacelor și forțelor de care dispunem, concomitent cu o permanentă generalizare în producție a celor mai noi cuceriri în domeniul creării materialului biologic de mare randament, a tehnologiilor cu caracteristici industriale. Programul dezvoltării legumiculturii în perioada 1973—1980, precum și în perspectiva anului 1990 — etapă hotărâtoare în desfășurarea acestui proces, marcată printr-un adevărat salt calitativ în concepția organizatorică — creează cadrul unitar de desfășurare, atât în profil teritorial, cât și în ansamblu. În profil teritorial s-a avut în vedere ca toate județele care dispun de condiții favorabile să-și asigure, în principal, consumul din producția proprie,

urmînd ca în marile bazine legumicole cu tradiție, din sudul și vestul țării, să se obțină producții suplimentare, atât pentru zonele care nu au condiții prielnice, cât și pentru realizarea disponibilităților de export.

Principalele prîghii pe temeiul cărora se prognozează traducerea în viață a obiectivelor amintite pot fi grupate astfel:

• **zonarea rațională a producției și asigurarea folosirii tuturor terenurilor cu condiții de maximă favorabilitate;**

• **asigurarea amplasării pe terenuri fertile, irigate, în ansamblul aplicării unui complex de măsuri menite să aducă certitudinea sporirii fertilității economice a acestora;**

• **concentrarea și specializarea producției, astfel încît să se deschidă largi perspective generalizării tehnologiilor cu caracteristici industriale;**

• **promovarea progresului tehnic, pe baza dezvoltării neîntrerupte a bazei tehnico-materiale;**

• **optimizarea organizării unităților de producție atât din punctul de vedere al tehnologiilor, al folosirii materialului biologic de înalt randament, al generalizării mecanizării și chimizării, cât și al înlăturării pierderilor și aplicării**

unui regim sever de economisire a muncii vii și materializate pe unitatea de produs;

• **extinderea culturilor duble și intercalate, a culturilor succesive, astfel încît pe hectarul cultivat să se obțină maximul producțiilor realizabile în condiții pedo-climatice concrete;**

• **extinderea producerii industriale a răsadurilor;**

• **perfecționarea calificării cadrelor și generalizarea experienței înaintate.**

Traducerea în viață a anagajamentelor luate de lucrătorii din agricultură privind organizarea superioară a producției și a muncii se va materializa, fără îndoială, și în producții legumicole la nivelul sarcinilor trasate de către conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Progresele înregistrate în dezvoltarea legumiculturii în perioada cincinalului 1971—1975 vor fi continuate prin înfăptuirea programului de dezvoltare în etapa 1976—1980 și în perspectiva anului 1990, cadru prin care se asigură pentru prima oară în țara noastră, în mod unitar, un vast program de intensificare a producției legumicole pornindu-se de la realitățile concrete, de la necesitatea dezvoltării bazei tehnico-materiale și a organizării utilizării acesteia cu maximă eficiență.

„Problema modernizării producției trebuie să constituie preocuparea fiecărui conducător din economia noastră... Ridicarea calității producției, elaborarea de noi tehnologii este o sarcină permanentă a fiecărui conducător din economie! De altfel, în organizarea centralelor, a întreprinderilor există compartimente create tocmai în acest scop. De aceasta trebuie să se ocupe chiar directorul general al centralei, secretarul de partid, precum și celelalte cadre de bază. Dacă directorul general nu are în preocuparea lui nivelul tehnic al producției, înseamnă că nu-și îndeplinește una din îndatoririle lui principale.”

NICOLAE CEAUȘESCU

CERCETAREA ȘI PROIECTAREA UZINALĂ

UTILIZAREA MAI EFICIENTĂ A UNUI IMPORTANT POTENȚIAL DE CREAȚIE

● Concluziile unei cercetări sociologice în 29 de întreprinderi ● Cum își îndeplinesc compartimentele de cercetare-proiectare rolul de purtătoare ale progresului tehnic? ● Efectele curenților în activitatea de informare-documentare ● Presiuni organizatorice asupra profilului ● Se impune o mai activă intervenție a centralelor

ÎN ACTUALA ETAPĂ, de profunde transformări calitative în economia României socialiste, de afirmare largă a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne, progresul tehnic devine într-o măsură covârșitoare o problemă a factorului uman, a planificării, organizării și conducerii acestuia. Una dintre activitățile economice care, prin conținut și dimensiuni, constituie o cale importantă de creare, introducere în practică și dezvoltare a elementelor de progres tehnic este activitatea concretă, de zi cu zi, a **compartimentelor de cercetare-proiectare (C.C.P.) din întreprinderile industriale.**

În ultimele două cincinale a fost creat un nou cadru juridic-instituțional, în interiorul căruia activitatea de cercetare-proiectare găsește multiple posibilități de dezvoltare, de diversificare și de ridicare permanentă a calității conținutului său: el are și menirea de a crea condiții favorabile pentru ridicarea eficienței C.C.P., prin stimularea activității creatoare și mai buna corelare a acesteia cu cerințele de moment și de perspectivă ale producției.

Noile caracteristici ale producției determină un nou tip de organizare și un nou conținut al cercetării și proiectării industriale. Esențiale sînt aici: **gradul considerabil crescut de adaptabilitate al acestor activități la nevoile unei producții aflate într-o dinamică fără precedent, viteza socialmente mai ridicată de concretizare a cerințelor producției, capacitatea mai înaltă de a elabora o imagine globală despre posibilitățile de moment și de perspectivă ale producției etc.**

Procesul de tranziție de la o formă de organizare proprie revoluției industriale la o formă modernă, caracteristică pentru revoluția tehnico-științifică,

nu este, firește, nici liniar, simplu, nici încheiat. Cu toate greutățile inerente, există posibilități noi — din punct de vedere politic, economic, sociologic și psihologic — de accelerare a ritmului schimbării, de creștere a vitezei de adaptare la noile cerințe obiective, posibilități reflectate și în rolul pe care Programul Partidului Comunist Român îl acordă afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice în procesul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Condiții create prin noul cadru organizatoric

ÎN CADRUL unei teme de cercetare cu un profil mai larg („Factorii umani ai progresului tehnic“), aflată în curs de desfășurare, Laboratorul de sociologie al I.P.C.T. a studiat problemele sociologice importante care se pun în fața C.C.P. din 29 de întreprinderi industriale ale Capitalei, făcînd parte din 7 centrale în subordinea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Au fost obținute circa 170 de chestionare (tip autocompletare, cu întrebări deschise) la care au răspuns **cadrele de conducere tehnico-administrativă și ale organizațiilor politice**, aproape 1100 de chestionare (autocompletare, mixt) la care au răspuns **inginerii din C.C.P. și o serie mare de informații obiective** cu privire la activitatea, organizarea și perspectivele planificate ale întreprinderilor. Corelarea acestor rezultate cu observațiile științifice ale cercetătorilor (un colectiv din care fac parte 3 sociologi, un matematician și 2 statisticieni)

a avut drept finalitate crearea unei imagini complexe privind principalele aspecte sociologice ale structurii și funcționării C.C.P. investigate.

Problemele urmărite prin cercetare au vizat locul și rolul acestor compartimente (așa cum apar în noua structură), potențialul uman, capacitatea lor organizatorică de adevărate la cerințele producției, gradul de acoperire a sarcinilor, eficiența îndrumării acordate de către centrale, raportul dintre rutină și creativitate, unele aspecte ale circuitului decizional și informațional, relațiile cu institutele și centrele de cercetări.

Primele concluzii ilustrează convingător faptul că **noua formă de organizare reușește să pună în valoare noi posibilități, noi resurse** ale dezvoltării economice; chiar la o analiză parțială a datelor culese, apare evident că au fost găsite **mecanisme economice și sociologice esențiale** pentru stimularea progresului tehnic, pentru întărirea rolului factorului uman, pentru ridicarea eficienței C.C.P. în condițiile creșterii considerabile a importanței cercetării de dezvoltare și a proiectării uzinale.

Compartimentele de cercetare și proiectare au (prin lege și în practică) sarcina principală de a asigura **preluarea critică și adaptarea creativă** a rezultatelor cercetării și a proiectelor provenite de la institutele de profil, „**traducerea tehnologică a proiectelor** (inclusiv a celor proprii), acordarea de asistență tehnică permanentă pentru producție; funcția de cercetare, de lansare a unor teme pentru crearea și introducerea noului tehnic, pentru autoutilare și sprijinirea mișcării inventatorilor și inovatorilor constituie, de asemenea, o îndatorire de bază a C.C.P. din întreprinderi.

Dar pentru îndeplinirea cu maximum de eficiență a acestor sarcini sînt necesare condiții multiple, care vizează: structura și pregătirea profesional-psihologică a personalului tehnico-ingenieresc; stabilirea concretă și detaliată a

atribuțiilor C.C.P.; determinarea precisă și eficace a rolului centralei în raport cu acestea; adâncirea integrării cercetare-proiectare-producție; perfecționarea formelor și metodelor de transmitere a experienței și informației creative între întreprinderi etc.

Este de remarcat că aceste condiții sînt, în majoritatea cazurilor, îndeplinite: există, în întreprinderile investigate, o preocupare constantă și profundă pentru perfecționarea structurii, funcționării și dezvoltarea compartimentelor de cercetare și proiectare proprii. În acest sens merită să menționăm faptul că majoritatea cadrelor de conducere s-au declarat mulțumite de modul în care își desfășoară activitatea C.C.P. aflate în subordinea lor.

Cînd rutina blochează creativitatea

CU TOATE ELEMENTELE POZITIVE, există însă însemnate resurse obiective și subiective — organizatorice și de conducere, resurse a căror punere în valoare ar determina ceea ce numeam mai sus o „accelerare a ritmului schimbării”.

● Astfel, precizarea insuficientă a atribuțiilor C.C.P., a locului și funcțiilor sale în cadrul întreprinderii conduce la supraincercarea personalului (cu consecințe psiho-sociale negative), la paralelisme și la consumuri inutile (dar plătite) de timp, energie, materiale.

● Coordonarea din partea centralei este marcată uneori de formalism, rezumîndu-se la solicitări de informații, aprobări, emiteri de circulare. Influența reală a centralei în stimularea C.C.P. este rar resimțită — această situație regăsindu-se chiar și la întreprinderile pe care sînt grefate centralele.

● Totodată, centralele își realizează doar sporadic și insuficient atribuțiile lor legale de principală sursă de informare tehnică, de principal factor de ridicare a nivelului profesional al personalului din C.C.P., principal canal de informare reciprocă a întreprinderilor din subordinea asupra realizărilor interne (în cadrul de conducere de la I.M.G.B. declara: „Uneori nu știu dacă un reper anumit, de care am nevoie, este produs de vreo întreprindere de noi, dar aflu că îl pot procura de la o firmă din străinătate. N-am timp să caut care întreprindere românească fabrică reperul care-mi trebuie și — dacă nu aflu de ea întîmplător — fac fișă de import”).

Structura zilei de muncă a personalului cu pregătire superioară din compartimentele de cercetare și proiectare studiate (medie) — situația existentă și cea care ar rezulta din aspirațiile exprimate de inginerii chestionați

ACTIVITĂȚILE	EXISTENT		ASPIRAT	
	%	minute	%	minute
concepție-cercetare	5,84	28	11,82	57
proiectare propriu-zisă	49,03	235	57,47	276
asistență tehnică pentru producție	17,82	86	13,94	67
documentare și informare tehnico-științifică	4,55	22	6,97	33
lucrări de laborator	1,60	8	1,80	9
formularistică	6,67	32	1,59	8
relații cu exteriorul întreprinderii	1,16	6	0,88	4
activități auxiliare sub nivelul funcției	7,95	38	2,36	11
alte activități	5,23	25	2,15	15
total zi de muncă medie	100,00	480	100,00	480

marcăm că 72,44% din inginerii chestionați de noi au declarat că au greu-tăți în documentarea tehnică de specialitate.

● Circulația defectuoasă a informației între institute și întreprinderi duce uneori la pierderi ce ar putea fi evitate; unele proiecte conțin elemente care vin în contradicție fie cu posibilitățile tehnologice ale întreprinderilor, fie chiar cu standardele; de aici, necesitatea ca C.C.P. să reia proiectul, să re-proiecteze ceea ce trebuia direct aplicat în producție.

● Există situații în care, deși nici un institut nu are colective de specialitate pentru un anumit produs, deci întreprinderea își asigură producția în proporție de 90—95% cu cercetare proprie, C.C.P. din subordine este supra-incercat cu sarcini care — în mod normal — ar trebui să le indeplinească alte servicii. Fenomenul determină uneori tendințe de fluctuație a cadrelor, o slabă preocupare pentru ridicarea nivelului profesional și, deci, pentru modernizare (o astfel de situație se poate constata la întreprinderea de ventilatoare — București).

Majoritatea elementelor negative prezentate aici au un grad scăzut de generalitate, totuși ele există: și, îndeosebi, ele pot fi remediate nu prin mari acțiuni costisitoare, ci prin măsuri hotărîte de perfecționare a organizării, conducerii și controlului.

Cum puteau fi cîștigate aproape 150 de milioane

STRUCTURA medie a unei zile obișnuite de lucru a inginerilor din C.C.P. studiate cuprinde 8 activități principale (vezi tabelul). Subliniem că nu toate persoanele investigate efectuează toate activitățile menționate, această zi de lucru constituind o medie. Pe baza aceleiași metodologii de calcul s-a constituit și o zi medie conformă cu aspirațiile exprimate de ingineri (respectiv, media răspunsurilor la întrebarea: „Ce și cît ar trebui să faceți într-o zi obișnuită?”). Chiar la o analiză parțială a datelor prezentate, se pot remarca două resurse importante pentru creșterea eficienței muncii acestor compartimente:

A. Ponderele activităților specifice, legate de profilul și sarcinile C.C.P. într-o zi medie — calculată pe baza proporțiilor menționate de subiecți — este de 78,84% (concepție-cercetare, proiectare propriu-zisă, asistență tehnică în secțiile de producție, documentare și informare tehnico-științifică).

Microsemnale asupra unei macroprobleme

● Cel puțin 60 de ingineri din C.C.P. ale celor 29 de întreprinderi investigate sînt încadrați și lucrează în alte specialități decît cele în care sînt pregătiți.

● Din totalul personalului încadrat în C.C.P. (aprilie — mai 1976), 45,65% sînt ingineri; raportul personal mediu/personal cu pregătire superioară este deci de 1,29/1, ceea ce ar putea fi o explicație a supraincercării inginerilor cu activități auxiliare. O mai justă apreciere a nevoilor reale de personal mediu ar putea conduce la măsuri în vederea ridicării raportului la 1,5/1 sau chiar la 2/1. (De remarcat că raportul mediu/superior pentru personalul din munca de cercetare, recomandat de Federația Internațională a Muncii, este de circa 2,5—3/1).

● 79,19% din personalul ingineresc investigat are mai puțin de 40 de ani. În această situație, potențialul creativ nu poate fi pus în valoare cu cea mai înaltă eficiență decît în condițiile unei conduceri și organizări ireproșabile, care să suplînească lipsa de experiență a unor cadre.

● 74,18% din inginerii cunosc cel puțin o limbă străină, dar numai 36,32% sînt mulțumiți de condițiile în care se pot informa în specialitate. Considerînd că „timpul de înjumătățire” (perioada în care 50% din cunoștințele asimilate în facultate se uzează moral) este din ce în ce mai mic — se apreciază că în electronică și ramurile înrudite este de 10 ani — apare și mai pregnantă nevoia de îmbunătățiri continuu activitatea de documentare, informare (inclusiv printr-o circulație mai largă a materialului documentar de peste hotare, existent la centrale și întreprinderi), reciclare.

● 1 din 5 ingineri apreciază că munca de concepție ocupă în activitatea sa o pondere redusă sau chiar foarte redusă; cu alte cuvinte, pentru cel puțin 20% din ingineri rutina, munca lipsită de gândire creatoare este predominantă.

● 23,45% din ingineri reclamă posibilitatea exercitării unei munci mai consistente sub raportul creației, gîndirii, aplicării creatoare a cunoștințelor și experienței. Situația trebuie să constituie un semnal de alarmă pentru factorii responsabili din întreprinderile respective, din centralele de care acestea aparțin.

lucrări de laborator). Rezultă că 21,16% din timpul de lucru este acordat unor activități nespecifice, cele mai multe sub nivelul funcției. Dintr-un calcul simplu, în care considerăm productivitatea muncii unui inginer egală cu productivitatea muncii pe angajat realizată în medie, în 1975, în întreprinderile studiate (în realitate, randamentul potențial al unui inginer din C.C.P. este de 2—10 ori mai mare), rezultă că pe totalul personalului ingineresc din cele 29 de compartimente s-ar fi putut obține, prin utilizarea optimă a timpului de lucru, un plus de circa 140 milioane de lei anual. Această sumă reprezintă pierderi indirecte, cu alte cuvinte resurse care nu sînt puse în valoare.

B. Întreprinderile își diminuează resursele și în mod direct, plătind retribuația corespunzătoare postului de inginer pentru activități nespecifice, cele mai multe sub nivelul acestui post. Considerînd ca activități a căror pondere ar trebui redusă: formularistică — de la 6,67% la 1,59%, relații în exterior — de la 1,16% la 0,88%, activități auxiliare — de la 7,95% la 2,36%, alte activități — de la 5,25% la 3,18%, pentru a obține o zi optimă de lucru,

Ana BĂLAȘA
Alin TEODORESCU

(Continuare în pag. 32)

ȘTIINȚA ȘI TEHNICA ROMÂNEASCĂ ÎN SLUJBA IDEALURILOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE (II)

**Comenzile sociale derivă
nemijlocit din marile probleme
ale perioadei pe care o trăim**

ESTE ȘTIUT că scopul activității de cercetare științifică îl reprezintă finalitatea acesteia, rezultatele științifice obținute, care să fie valorificate, cât mai larg posibil, în practica socială. Elaborarea tematicii de cercetare este o etapă deosebit de importantă în organizarea activității științifice, etapă care necesită studii, analize și consultări permanente, atât în faza premergătoare, cât și pe tot parcursul procesului de investigare.

Experiența muncii de cercetare științifică din țara noastră, precum și cea mondială, demonstrează că tematica de cercetare trebuie selectată în mod judicios, având la bază, în primul rând, comenzile sociale, respectiv nevoile concrete, curente și de perspectivă, ale dezvoltării economice și sociale. Este cazul să precizăm că inițiativa elaborării tematicii de cercetare aparține în zilele noastre, spre deosebire de trecut, mult mai puțin cercetătorilor; ea aparține, în marea majoritate a cazurilor, beneficiarilor cuceririi științei, celor care dau comenzile sociale, în ultimă analiză societății, care este conștientă de nevoile sale de progres economic și social. După cum se știe, știința trebuie să aducă astăzi o contribuție efectivă și eficientă la rezolvarea unor probleme hotărâtoare pentru progresul societății.

În cincinalul 1976—1980, activitatea de cercetare științifică are sarcina să se ocupe de elaborarea unor tehnologii corespunzătoare proceselor de valorificare superioară a resurselor naturale și în special a celor cu conținut redus de substanțe utile. Se impune, de asemenea, intensificarea activității de cercetare și dezvoltare tehnologică pentru realizarea unor noi materiale sintetice, în care un rol important revine cercetărilor din domeniul chimiei. Totodată, este necesară realizarea unor mașini-unelte noi, cu randament înalt, cu comandă program, dezvoltarea automatizării și electrotehnicii.

În același timp, specialiștilor care lucrează în domeniul explorării, exploatării și valorificării substanțelor minerale utile le revine sarcina asigurării economiei naționale cu rezervele minerale necesare. În acest scop, considerăm că trebuie abor-

date adâncimile mari și spațiul marin, paralel cu reluarea unor cercetări în zonele explorate, pornindu-se de la noi concepții în ce privește formarea și conservarea zăcămintelor; se apreciază că cercetările geologice trebuie extinse în regiunile cu acces greu și cu tectonică complicată, vizându-se în mod deosebit hidrocarburi, precum și folosirea unor metode și tehnici moderne în exploatarea petrolului.

Utilizarea unor noi surse de energie — nucleară, solară, geotermică — pune în fața cercetătorilor din domeniul construcțiilor de mașini o serie de sarcini deosebite în legătură cu realizarea mașinilor, agregatelor și instalațiilor necesare utilizării acestor surse, paralel cu perfecționarea continuă a motoarelor cu combustie internă, cu creșterea competitivității acestora. De asemenea, credem că se impune abordarea unor probleme privind extinderea automatizării în transportul feroviar și echiparea superioară a căilor ferate — paralel cu dublarea și electrificarea liniilor ferate — în scopul sporirii vitezei de circulație și creșterii capacității de transport, precum și aprofundarea aspectelor economice ale utilizării mijloacelor de transport.

În prezent, activitatea de cercetare științifică este coordonată prin intermediul programelor de cercetare, care implică investigații mult și interdisciplinare, programe care urmăresc realizarea la termen a unor obiective de importanță deosebită. Pe baza indicațiilor conducerii superioare a partidului, sarcinile social-economice a căror soluționare prezintă o importanță deosebită formează obiectul unor programe de cercetare speciale, prioritare, prin intermediul cărora se urmărește să se rezolve cerințele majore, curente și de perspectivă, ale dezvoltării noastre social-economice. Atenția deosebită ce se acordă acestor programe impune îmbunătățirea, completarea și actualizarea lor permanentă, paralel cu munca de elaborare a noi programe prioritare, a căror necesitate apare pe parcurs. Cu titlu de exemplu putem aminti următoarele programe prioritare: cercetarea și valorificarea unor noi surse de energie; economisirea metalelor; forajul, punerea în producție și exploatarea sondelor de mare adâncime; cercetarea din punct de vedere geologic a platformei continentale românești a Mării Negre; valorificarea complexă a sîsturilor bituminoase, utilizarea unor noi materiale de construcție; lărgirea surselor și valorificarea masei lemnoase; protecția și valorificarea resurselor de apă; producerea de coloranți, fire și fibre sintetice; lărgirea gamei de

medicamente de uz uman și veterinar; protecția mediului înconjurător etc.

Tematica de cercetare științifică este stabilită pe baza unei politici în domeniul științei care presupune asigurarea unui anumit echilibru, pentru fiecare perioadă de plan, între cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă și cercetarea de dezvoltare. Intrepătrunderea cercetării fundamentale cu cea aplicativă și a acesteia din urmă cu cea de dezvoltare, determină necesitatea stabilirii în cadrul planului unic de dezvoltare social-economică a unor proporții și, în același timp, a unor corelații juste între ele, proporții și corelații care pot să difere de la o ramură de cercetare la alta și chiar între subramurile aceleiași ramuri. Un lucru important trebuie însă reținut. Aceste trei grupe sau categorii de cercetări științifice nu pot fi rupte și nici cel puțin separate unele de altele, așa cum inclinau să creadă la un moment dat și respectiv să susțină unii cercetători.

Experiența în activitatea științifică ne conduce la concluzia că între categoriile de cercetări științifice mai sus-menționate trebuie asigurate legături trainice permanente, chiar legături organice, care să permită schimbul reciproc de activități și de rezultate. Este bine de știut că în marile programe de cercetare nu se fac și dealtfel nu se pot face nici un moment, deosebiri între aceste categorii de cercetări, întrucât numai intrepătrunderea cercetărilor fundamentale cu cele aplicative contribuie la realizarea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor stabilite, la organizarea unei activități științifice eficiente.

În prezent, tendința caracteristică a activității științifice este concentrarea forțelor și eforturilor de cercetare, în cea mai mare parte, pentru cercetarea aplicativă. Acest lucru nu înseamnă că se renunță sau se neglijează cercetarea fundamentală, teoretică, ori se tind spre reducerea nejustificată a volumului acesteia, într-o ramură sau alta a științei.

Este știut că progresul științific și implicat social-economic nu este legat numai de rezolvarea problemelor de moment. Aceasta implică și o strategie în domeniul științei, care să asigure abordarea în timp util a unor probleme și teme de perspectivă. Fără dezvoltarea unor puternice cercetări fundamentale, care de fapt reprezintă avangarda științifică — întrucât aceasta devansează de regulă cercetările aplicative — nu este posibilă o activitate științifică susținută în domeniul cercetărilor aplicative și de dezvoltare.

Organizarea progresului științific și concentrarea energiilor creatoare

OBIECTIVUL fundamental al politicii partidului nostru în perioada actuală îl constituie — după cum rezultă din Programul Partidului Comunist Român — intensificarea activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și asigurarea condițiilor pentru trecerea la comunism. Conform prevederilor Programului, strategia acestei uriașe dezvoltări este stabilită ținând seama de rolul crescând al științei și tehnicii în întreaga viață socială, pe baza cunoașterii profunde a tendințelor actuale de evoluție a științei moderne.

Potrivit prevederilor cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. și indicațiilor prețioase din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, întreaga activitate de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, de introducere și generalizare a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, va fi ridicată pe o treaptă calitativ superioară și orientată tot mai mult spre satisfacerea cerințelor concrete și mereu crescânde ale activității economico-sociale din țara noastră, ale producției românești de bunuri materiale și spirituale.

Este cunoscut că obiectivul major imediat, spre care trebuie să se concentreze energiile și întreaga capacitate de muncă și de creație, este realizarea la un nivel superior a prevederilor actualului plan cincinal, urmărindu-se în acest scop ridicarea nivelului tehnic în toate sectoarele de activitate, prin folosirea celor mai noi realizări ale științei și tehnicii moderne. Pentru urmărirea îndeplinirii sarcinilor prevăzute în documentele Congresului al XI-lea privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, **opiniile pentru organizarea unor consfătuiri periodice, pe ramuri și eventual subramuri ale științei și tehnicii, cu oamenii de știință, cercetătorii, specialiștii și proiectanții respectivi, care să analizeze realizările obținute, nivelul calitativ al acestora și să îndrumeze activitatea lor, în sensul completării și corectării planurilor, în raport cu necesitățile și sarcinile noi intervenite.**

Pentru creșterea continuă a eficienței activității de cercetare științifică este necesară sporirea exigenței în ce privește selecționarea, recrutarea și promovarea cadrelor de cercetare, precum și atragerea în munca științifică a celor mai buni specialiști din toate ramurile de activitate. Este cunoscut faptul că un bun cercetător trebuie să fie, în primul rînd un foarte bun specialist în domeniul său de activitate, un om cu orizont larg și cultură generală. El trebuie să aibe aptitudini și dragoste pentru munca de creație științifică și în același timp, să cunoască cel puțin două limbi străine de mare circulație, care să-i asigure posibilitatea de informare și documentare. În această ordine de idei, **credem că admiterea la doctorat ar trebui să se facă numai pentru absolvenții învățămîntului superior care au îndeplinit un stagiul de 3 ani în activitatea practică.**

Centrul național de fizică București-Măgurele

Considerăm că cercetarea științifică trebuie axată îndeosebi pe **prospectarea, exploatarea și valorificarea superioară a resurselor naturale; dezvoltarea resurselor energetice; obținerea unor înlocuitori de materii prime și materiale; crearea de produse noi, în special în industria construcțiilor de mașini, electronică, electrotehnică; creșterea eficienței activității economice; abordarea unor probleme cu caracter multi și interdisciplinar, respectiv unirea forțelor științifice din mai multe ramuri și domenii de activitate în scopul rezolvării unor probleme majore.** În aceeași ordine de idei, este necesar să se abordeze cu mai mult curaj o serie de probleme științifice care se află în prim plan la nivel mondial și anume în geologie, energetică, biologie, cosmos și alte domenii. Este vorba de **adințirea cunoașterii structurii materiei, a scoarței terestre și oceanului mondial, realizarea forajului la mari adâncimi, tehnologii pentru valorificarea resurselor cu conținut redus de substanțe utile, folosirea energiei nucleare, solare și geotermice, descoperirea mecanismelor vieții și legităților biosferei, noi forme și sisteme de comunicație, cercetări în domeniul aeronauticii și explorării cosmosului.** Tot aici se înscriu și cercetările privind introducerea unor mijloace de transport nepoluante, care în prezent au căpătat extindere pe plan mondial.

Considerăm ca o necesitate intensificarea cercetărilor economice îndeosebi în domeniile: **modernizării forțelor de producție, creșterii productivității muncii, reducerii cheltuielilor materiale, perfecționării activității de planificare, formării prețurilor, sporirii rentabilității, organizării unităților economice, sporirii eficienței comerțului exterior ș.a.** Totodată, se pune problema ridicării nivelului cercetărilor economice și orientarea lor cu precădere în direcția rezolvării problemelor practice ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, în sensul sprijinirii organizațiilor economice. Țara noastră dispune de o serie de unități de cercetare, care au acumulat experiență și au cercetători bine pregătiți, de la care partidul și statul nostru așteaptă realizări, soluții și propuneri pe măsura capacității lor. **Unirea acestor forțe puternice în colective organizate pe probleme și teme va conduce la rezolvarea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor ce revin acestui important domeniu al științei românești.** Probleme asemănătoare se pun și în ce privește cercetările de filozofie, sociologie, psihologie, istorie ș.a.

În același timp, **considerăm utilă înființarea unor colective (sectoare) de cercetători economiști, în cadrul institutelor de cercetări din domeniul științelor tehnice și ale naturii, care în colaborare cu cercetătorii de specialitate să abordeze problemele și aspectele tehnico-economice ale tematicii respective.**

O problemă deosebit de importantă care stă în fața cercetării științifice din țara noastră este **valorificarea rapidă și eficientă a cuceririlor științei, inclusiv generalizarea folosirii acestora la nivel național.** Este bine cunoscut că, urmărind creșterea economică și dezvoltarea socială, fiecare țară depune eforturi susținute ca să aplice cât mai repede în practică rezultatele cercetărilor științifice și să obțină efecte de cea mai mare utilitate economică și socială. Realitățile au scos în evidență că la noi mai există o serie de deficiențe în ce privește această problemă și că sînt necesare măsuri urgente pentru lichidarea lor, care să ducă la: întărirea încrederii față de cercetarea și concepția proprie; creșterea receptivității beneficiarilor cuceririlor științei, a întreprinderilor, centralelor industriale și chiar a ministerelor economice; intensificarea preocupării cercetătorilor și proiectanților pentru aplicarea în practică a realizărilor științifice și tehnice; dezvoltarea colaborării între cercetători și specialiștii din producție; o mai bună organizare a procesului de valorificare și reducere maximă a duratei acestuia. Este necesar să promovăm cu îndrăzneală și operativitate în activitatea economică, în producția materială, ca de altfel în întreaga viață socială — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la adunarea consacrată centenarului nașterii lui V.I. Lenin — tot ce aduce cercetarea proprie, ca și știința și tehnica mondială. În special, este necesar să asigurăm aplicarea rapidă în producție a noilor cuceriri impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană. Participarea țării noastre la circuitul economic mondial este condiționată de prezentarea unor produse care se pot realiza numai prin folosirea celor mai noi cuceriri ale științei. De aceea, oamenii de știință, cercetătorii nu trebuie să socotească încheiată munca lor privind cercetarea unei teme, decît numai după valorificarea în practică a rezultatelor științifice obținute, proces la care trebuie să contribuie în mod efectiv.

T. MALACOPOL

TEODOR DIAMANT ȘI FALANSTERUL DE LA SCĂIENI

2. Citeva repere privind colonia societară Scăieni

INSPIRATĂ de furierism, colonia falansteriană Scăieni a cunoscut, în alcătuirea și dezvoltarea ei, o serie de laturi originale, derivând din „modul carpatin” de viață. În ciuda distanței geografice, intelectualii români mențineau legături cu leagănul școlii furieriste din Paris. Încă din vara lui 1834, Diamant scria lui Fourier că falansterul românesc începea să fie construit chiar din acel an — materialele existind — și în acest scop solicita un plan de detaliu al construcției¹⁾. Numele persoanei cu un atare rol activ în geneza falansterului danubian era de altfel bine cunoscut „maestrului de la Besançon”, care într-o scrisoare către I. Ghica își exprima dorința de a cunoaște amănunte asupra „întreprinderii d-lui Diamant”. Într-adevăr, între cei 10 „soți agronomi” semnatari ai contractului de înființarea coloniei Scăienilor în 10.III. 1835 este și **Teodor Diamant**, după cum semnaleză un înscris (recent depistat) din 30 iulie același an²⁾. Participarea celui mai de seamă furierist român la inițierea coloniei societare de lângă Ploiești, din nou confirmată, rămâne clar învederată.

Diamant a fost secundat și apoi activ continuat de adeptul său **Em. At. Bălăceanu**. Prenumele acestuia din urmă este inexact redat — iar contribuția lui Diamant pe nedrept contestată — într-un opuscul apărut anii trecuți la Geneva. Em. At. Bălăceanu s-a ocupat de toate amănuntele legate de edificarea coloniei. Această activitate n-a decurs fără piedici și variate dificultăți. Într-o statistică din anul 1841 se găsește menționat rezumativ și contractul pentru planul coloniei, în sensul că Diamant se obligase să înființeze lui Em. At. Bălăceanu „o fermă agronomică și facturieră”³⁾. Data acestui contract este 1835 decembrie 12; prin urmare, la Scăieni, se oglindea practic furierismul, astfel cum el era cunoscut și în chip creator receptat la noi în prima lui etapă: în falangă intrau și adulții, inclusiv familii constituite.

Colonia Scăieni intruchipa realmente o asociație, în care fuzionaseră elemente din diversele clase sociale. Boierimea (de rang mic) își avea exponenții ca Em. At. Bălăceanu; alții (clasa de mijloc): inginerul T. Diamant, agronomul N. Crateru, Scarlat Ciocîrlan etc. Fourier recomanda ca în primul lot de coloniști să intre grădinarii, pentru formarea de grădini și livezi, apoi rotari, dulgheri, cismari, lăcătuși — și abia după aceea agronomi, institutori, artiști. Colonia românească n-a urmat întocmai acest „catalped”. Deoarece la Scăieni livezile existau deja, au fost atrași de la început meseriași ca P. Popovici (pantofar) I. Cărbunescu (cojocar, meșter de unelte pescărești și legător de cărți) sau Gh. Mihalovici (croitor), socotiți de altfel aci dintru început.

În mod original, tot în primul lot al „soților agronomi” de la Scăieni au intrat familiile foștilor robi, dezrobiți ad-hoc de către proprietarul acestei moșii. Alți dezrobiți fuseseră atrași aici din altă parte. Prezența foștilor robi în falangă era, de fapt, în nota furierismului. Cum în țările române exista un însem-

nat număr de robi țigani, Diamant a conceput, în spirit creator, posibilitatea eliberării și organizării acestora în colonii falansteriene. Dezrobiții urmau să lucreze fie în asociație alături de români (cazul coloniei Scăieni) fie în unități agro-industriale (preconizate pentru Moldova) alcătuite inițial numai din țigani ai satului. Unitățile falansteriene concepute de Diamant pentru Moldova urmau să se extindă, cuprinzând țiganii boierești și minăstirești, sărăcimea Capitalei și altor orașe, fără nici o discriminare de ordin social, național sau religios.

Pe moșia Scăieni locuiau, alături de cele aproximativ 10 sălașe de dezrobiți, de asemenea un mult mai mare număr de români. O mică parte a acestora din urmă erau mici proprietari, dar majoritatea o constituiau clăcașii. Animat de idei înaintate, Em. At. Bălăceanu n-a ezitat, pentru îmbunătățirea așezărilor rurale ale acestora din urmă, să le măsoare prin 1832 mici loturi de casă, alinate, ceea ce contribuia și la ameliorarea edilitară a localității. Unii dintre locuitorii Scăienilor erau agricultori, alții viticultori, iar restul morari, piuari, fierari, eroitori, lăutari.

În anii cît a dăinuit forma furieristă, pe suprafața agricolă Scăieni coexistau două sisteme economice: o mare gospodărie, pe care „Societatea agronomică și manufacturieră” o exploata în comun, „soții” locuind de asemenea în falansterul din „casele” conacului moșiei; o rețea de mici gospodării individuale ce prestau, pentru terenul primit de la proprietar, dijma și renta în muncă. Legiuirea regulamentară și obiceiul pămîntului continuau să fie aplicate aici, nu fără o vizibilă îndulcire a prevederilor respective.

Potrivit furierismului, cea mai de seamă ocupație a falangei era pe tărîm agricol, industria constituind o ramură complementară. Astfel, contractul încheiat de directorul „Societății” cu „soțul agronom” Mihalache Dănciulescu stipula obligația acestuia din urmă de a se ocupa cu „lucrarea industriei și a cîmpului” (subl. n.). De fapt, însă, unui membru al coloniei îi încumba să exercite — evident, în mod succesiv — o pluralitate de diverse munci. Astfel, Ioan Vretos, Costache Anastasiu etc. au lucrat la Scăieni: construirea de puturi, săparea de șanțuri, scoaterea de mărăcini (deci, lucrări de ameliorare), dar și culegerea viei, prășitul porumbului etc.

În colonia Scăieni, un loc important ocupau specialiștii în agronomie (Hr. Crateru) și în economia furieristă (T. Diamant, Em. At. Bălăceanu). De aici și preocuparea pentru elaborarea unui plan al fermei, inclusiv pentru introducerea plugului-model, cerut de coloniști cu imprimut Societății de agricultură a Țării Românești. Se întrezărea deci și o modestă tranziție de la unealta manuală neperfectionată, la instrumente de fabricație superioară. S-au înregistrat la colonie și unele realizări pozitive. La acestea se referea directorul fermei atunci cînd sublinia acele începuturi slabe de agronomie, ce am putut de am alcătuit întâiași dată”. De asemenea, „soții agronomi” lucrau în viticultură” bine, podgorănește”, potrivit unei

mărturii în acel timp⁴⁾. Sub raport industrial, colonia falansteriană a avut la dispoziție și a utilizat câteva mori, inclusiv „făcăul” — neaș românesc și tehniceste atât de ingenios (încît a inspirat cu rezultat pozitiv pe constructorul turbinei Pelton). Făcăul a fost de altfel larg utilizat în tehnica morăritului din Carpați și către sud. La Scăieni se utilizau de asemenea instalații rurale pentru vinificare, distilării pentru țuică, pive pentru prelucrarea țesăturilor etc.

Comerțul capitalist a fost aspru criticat de Ch. Fourier, care pentru comuna societară a sugerat soluții și în această ramură economică. La Scăieni, pentru desfacerea către drumetii a produselor „soților agronomi”, existau la dispoziție câteva hanuri, atestate documentar. „Musafirilor” bineveniți li se serveau mîncare (inclusiv pește din cele două eleșteie locale) și băuturi. Pentru ținerea evidenței, se adoptase sistemul modern al contabilității în partidă dublă.

Independent de unele reguli fanteziste inerente furierismului, în concepția acestor școli repartiția se desfășura în ansamblu potrivit criteriilor muncii, talentului, capitalului. Furieristii români nu și-au însușit, în chip dogmatic procentele cifrice corespunzătoare acestor trei criterii, ci le-au enunțat numai în conținutul lor general, urmărind ca regulile de detaliu privind cotele-părți să fie elaborate ulterior. Aceste rezultate în mod expres și din „Înștiințarea” difuzată de directorul coloniei falansteriene în 1835 către unii dintre viitorii „soți agronomi” de la Scăieni⁵⁾. Nu se verifică astfel o ipoteză (avansată acum cîțiva ani), în sensul că „soții agronomi” erau salariați.

Potrivit concepțiilor furieriste care țineau formarea unor individualități puternic conturate, optimiste, care să cultive traiul de muncă în colectiv într-o ordine societară, în care omul să acționeze eliberat de grija existenței, spre a tinde în chip necesar spre autodepășire, **instrucția și educația dețineau un rol de seamă în colonia falansteriană Scăieni**, unde „pansionul și regulile soțietare” erau la loc de cinste, după cum afirma Em. At. Bălăceanu în 1836. La rîndul său, T. Diamant scria că „impăciuitorul cel mai mare și făcătorul de bine al omenirii este învățătura”. Elevii școlii din ferma societară Scăieni erau de diferite vârste, programul de învățămînt cuprindea o variată gamă de obiecte ce se predau teoretic și practic. Se învăța aici matematica învățămîntul agricol. În predarea și însușirea cunoștințelor se utiliza metoda Lancaster (alilo-didactică), sintetizată la această colonie societară românească în cuvintele: „Fieștecare ce meserie va ști, să învețe și pe alții”. Metoda Lancaster se aplica pe atunci în cele mai bune școli din lume, iar în Principate a cunoscut o îndelungată tradiție. La Scăieni, se predau „soților agronomi” de asemenea desenul, geografia, limbile română și franceză, muzică, jocurile. La limba română se învăța alfabeta chirilic, deopotrivă cu cel latin. Rezultatele pozitive ale școlii furieriste Scăieni au fost subliniate prin periodicele **Curierul românesc și Muzeu național** din a-

dr. I. COJOCARU

(Continuare în pag. 24)

¹⁾ I. Cojocaru-Z. Ornea, Falansterul de la Scăieni, Ed. Politică, București, 1966, pag. 213.
²⁾ Arh. St. Buc., Extrajudiciare, 192/1835, p. 69—71.

³⁾ I. Cojocaru-Z. Ornea, Falansterul de la Scăieni, Ed. Politică, București, 1966, pag. 278.

⁴⁾ Idem, pag. 110—111.

⁵⁾ Idem, pag. 242.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CONCEPTUL de nouă ordine economică mondială a căpătat o largă audiență în literatura occidentală, exprimind înțelesuri și interese diferite. „Expresia „noua ordine economică”, arăta Yves Laulan în „International Herald Tribune”, s-a bucurat de succes imediat, evocând justiția întârziată, generozitatea și altruismul. Desigur, numai un om de nimic sau un mizantrop s-ar încumeta să minimizeze acest concept nobil punându-i sub semnul întrebării inevitabilitatea și deziderabilitatea”. El constată cu îngrijorare că pe plan mondial s-au acumulat conflicte care pun sub semnul întrebării pacea și liniștea lumii în ansamblul ei. Dintre cele trei grupe de conflicte pe care le formulează – Europa împotriva S.U.A., O.P.E.C. împotriva consumatorilor de petrol și confruntarea „Nord-Sud” (adică dintre țările dezvoltate și cele rămase în urmă sub raport economic) – ultimul este considerat a fi cel mai grav și dificil de reconciliat. Obiectivitatea analizei este, din păcate, abandonată. Deși Y. Laulan vorbește de necesitatea unor schimbări radicale în comportamentul individual și de grup al țărilor dezvoltate, el ajunge la concluzia că „aspirațiile lumii a treia nu pot fi pe deplin satisfăcute” în virtutea unor factori independenți de om. Căci, arată cu o anumită doză de cinism Y. Laulan, după Malthus, „la ospățul Naturii nu sînt locuri pentru oricine”¹⁷. Cu toate că autorul recunoaște necesitatea unor restructurări pe plan mondial, consemnând realități dureroase

NOUA ORDINE ECONOMICĂ
ÎN CONFRUNTAREA DE IDEI
CONTEMPORANĂ (II)

ale epocii actuale, el se oprește în fața soluției raționale, situându-se pe poziția împăcării cu actualele stări de lucruri.

Problema discrepanțelor între țările lumii a treia și țările capitaliste industrializate, ca parte componentă a ordinii economice mondiale, preocupă și pe Richard N. Gardner. Pentru el, ca și pentru Y. Laulan, relațiile dintre cele două grupuri de țări sînt deosebit de complexe, iar răspunderea omenirii pentru soluționarea lor capătă valențe și dimensiuni noi. Aceasta implică studierea unei game variate de probleme care de fapt constituie obiectivele majore ale noii ordini economice mondiale. Potrivit opiniei sale, pe agenda diplomatică actuală stau următoarele probleme : 1. negocierea reformei sistemului internațional ; 2. efortul de a rescrie normele fundamentale de conduită ale comerțului internațional ; 3. dezvoltarea și asistența tehnică multilaterală, spre deosebire de

eforturile bilaterale statice sau aflate în declin ; 4. protecția mediului înconjurător, respectiv stabilirea principiului răspunderii statelor pentru acțiunile naționale cu efecte transnaționale asupra mediului înconjurător ; 5. problema demografică ; 6. asigurarea alimentației pentru populația mondială în creștere rapidă ; 7. stabilirea unui nou regim internațional al oceanelor (reglementarea problemei poluării marine, conducerea cercetărilor științifice etc.) ; 8. noi norme și instituții de reglementare a tehnologiilor de comunicare ; 9. reducerea forțelor armate ; 10. menținerea păcii¹⁸). Este desigur, meritoriu faptul că R.N. Gardner subliniază necesitatea așezării relațiilor între state pe baza negocierilor și nu a confruntărilor ; dar și el, ca și alți gânditori occidentali, consideră suveranitatea țărilor în curs de dezvoltare asupra resurselor naturale ca incompatibilă cu instaurarea unei noi ordini economice mondiale cu adevărat echitabile. Aceasta, întrucît ineseși țările lumii a treia ar fi victimele unei asemenea suveranități ; ca exemplu, ei invocă măsurile întreprinse de țările O.P.E.C., care s-au repercutat în primul rînd asupra țărilor slab dezvoltate. În contradicție cu realitatea, care atestă creșterea rolului statului național ca factor de progres economic și social, R.N. Gardner recomandă „limitarea suveranității”, ca o condiție esențială pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă astăzi omenirea. Este

FIȘE

● Anton Tabachiu se preocupă în cartea Conducătorul de întreprindere. Profilul psihosocioprofesional al conducătorului de unitate economică, apărută în Editura științifică și enciclopedică (redactor Doina Bădilă), București, 1976, 152 p., de depistarea și analiza cunoștințe-

lor necesare pentru munca de conducere.

În accepția autorului, orice persoană care ocupă o funcție de conducere, indiferent de treapta ierarhică pe care se află, de pildă maestrul, reprezintă un cadru de conducere. La întrebarea dacă însușirile necesare conducerii sînt innăscute sau dobîndite, A.T. arată că primele trepte ale dezvoltării istorice a acestei funcții au cunoscut persoane alese sau acceptate în calitate de conducători datorită numai unor însușiri native, dar că în condițiile economiei moderne, conducerea nu se poate realiza doar cu ajutorul zestreii native, ci necesită folosirea unor metode și tehnici, specifice acestui proces, care se „învăță” și se utilizează în practica conducerii. Profilul psihosocioprofesional al conducătorului se realizează din confluentele însușirilor psihologice individuale, a cerințelor grupului și a unor condiționări locale. Cunoașterea cerințelor privind profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere poate micșora riscurile provocate de promovarea în funcții de conducere a unor persoane lipsite de calități.

Din cuprins : Principalele direcții de cercetare și rezultatele obținute în psihosociologia conducerii ; Caracteristicile funda-

mentale ale muncii de conducere ; Cercetarea experimentală a calităților în munca de conducere ; Profilul psihosocioprofesional al conducătorului unității economice ; Schița unui model de selecție și pregătire a cadrelor de conducere.

O valoare care nu se poate acumula – timpul

● În articolul Organizația truda kak rezerv povșeniia ego proizvoditelnosti (Organizarea muncii ca rezervă a creșterii producivității), apărut la rubrica „Schimb de vederi” a revistei VOPOROSI EKONOMIKI, nr. 8/1976, E. Manevici pornește de la ideea că una din direcțiile cele mai importante ale organizării științifice a muncii este perfecționarea normării muncii. Subliniind în această privință unele neajunsuri – greutatea specifică încă mare a normelor statistico-experimentale, folosirea frecventă a unor coeficienți de corectare la normele fundamentale în mod tehnic, cuprinderea relativ redusă în norme chiar a muncitorilor industriali (sub 50 la sută) ș.a., autorul constată o a-

numită rezistență la introducerea normelor fundamentate științific. Calea lichidării contradicției neantagoniste care apare între interesul individual și cel social la introducerea unor astfel de norme ar fi, după autor, compensarea scăderii temporare a salariului individual al muncitorilor cu un sistem de premiere din o parte a economiilor ce se realizează la fondul de salarii prin introducerea noilor norme, perfecționarea pregătirii cadrelor care se ocupă cu organizarea și normarea muncii, creșterea semnificativă a producției de aparatură modernă, de tehnică de calcul – necesare pentru îmbunătățirea organizării muncii. Citind cuvintele lui P. Kerjencev (din cartea „Lupta pentru timp”) – „Alte valori putem să le adunăm și să le economisim, timpul curge neincetat și ne scapă.. Timpul nefolosit este pierdut iremediabil” –, autorul arată că variatele anchete socio-economice indică următoarele cauze ale pierderilor de timp de muncă : lipsuri în organizarea aprovizionării, caracter neritmic al producției, organizare și deservire defectuoasă a locurilor de muncă, încălcarea disciplinei muncii, insuficientă preocupare pentru repararea profilactică a utilajului, îmbolnăviri și traumatisme,

adevărat că în ultimii ani țările în curs de dezvoltare au suferit pierderi. Astfel, deficitul balanțelor de plăți al acestor țări a crescut de la 9 miliarde dolari în 1973, la 28 miliarde în 1974, atingând cifra de 35 miliarde în 1975¹²⁾. Dar aceasta nu datorită „excesului suveranității” în stabilirea prețurilor produselor petroliere, ci ca urmare a crizei sistemului capitalist în ansamblul său.

Este neîndoiește că țările occidentale industrializate au, în general, rezerve față de cerința imperioasă a instaurării unei noi ordini. Faptul este relevat chiar de gânditorii nemarxiști. Recent, Tibor Mende, specialist în problemele lumii a treia, fost funcționar superior la secretariatul U.N.C.T.A.D. în perioada 1964-1971, a publicat un articol intitulat semnificativ: „Țările bogate nu au încă nevoie de o nouă ordine economică”¹³⁾. Potrivit opiniei sale, țările bogate luptă pentru prelungirea statu-quo-ului, opunându-se eforturilor U.N.C.T.A.D. de soluționare a problemelor complexe ale lumii contemporane. „Principalii șalangeri, arată T. Mende, preferă concesiile marginale”. Ajutorul pe care îl acordă țărilor în curs de dezvoltare este în declin, iar pirghiile principale ale schimbului internațional continuă să rămână în miinile celor bogați. Fostul funcționar al U.N.C.T.A.D.-ului privește cu scepticism discuțiile purtate la Conferința de la Nairobi, deoarece din 1964 și pînă în 1976 problemele puse în discuție „sînt disperant

asemănătoare”, iar progresul este minim sau inexistent. După părerea sa, la baza incapacității U.N.C.T.A.D.-ului stau două contradicții fundamentale. Prima se referă la semnificația reală a „strategiei” dezvoltării. A doua ar fi cea dintre revendicările radicale privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale și „amabilitatea” din partea țărilor industrializate de a accepta „amenajări calculate pentru a nu face rău nimănui”. De aceea, el conchide, nu fără ironie, că ultima Conferință de la Nairobi are puține șanse să fie însoțită de efecte spectaculare. Desigur, sînt și unele motive de pesimism. Dar nu trebuie să uităm, că, pe lângă contradicțiile profunde dintre țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare, lucrările Conferinței U.N.C.T.A.D.-IV de la Nairobi au demonstrat hotărîrea țărilor în curs de dezvoltare de a acționa unit pentru soluționarea problemelor internaționale. Deși sceptic, T. Mende conchide că noua ordine economică „poate să apară într-o zi ca una din condițiile prealabile ale prosperității și expansiunii lumii industrializate înseși” și atunci activitatea U.N.C.T.A.D.-ului ar fi încununată de succes. Ținînd seama de faptul că menținerea decalajelor flagrante constituie un obstacol pentru țările occidentale industrializate înseși, s-ar putea trage concluzia că ceea ce a sosit. Sub presiunea unor puternici factori economici și sociali țările occidentale sînt constrinse să recunoască, deși uneori formal, exigențele noii ordini

economice internaționale. Criza economică și financiară prin care trece sistemul capitalist determină cercurile monopoliste să fie mai „permeabile” la ideea așezării relațiilor între state pe baze noi. Ele admit chiar ideea adoptării unor „coduri de conduită” pentru monopolurile transnaționale. Dar, așa cum arată, pe bună dreptate, economistul francez marxist Philippe Herzog, „codurile de bună conduită” concepute în afara luptei antimonopoliste nu pot constitui o armă eficientă, care să însălminte „multinaționalele” (monopolurile transnaționale). „Noua ordine economică mondială – subliniază Ph. Herzog – se înscrie în perspectiva luptelor pentru a ieși din criză și din dominația imperialistă, pentru înaintarea spre socialism”¹⁴⁾.

prof. dr. I. BULBOREA

¹²⁾ Internațional Herald Tribune, New Economic Order: A Myth, by Yves Laulan.

¹³⁾ Richard N. Gardner, The Hard Road to World Order, Foreign Affairs, An American Quarterly Review, p. 559-562.

¹⁴⁾ Vezi Economie et politique, nr. 259, 1976, p. 60.

¹⁵⁾ Le Figaro, 8-9 mai 1976.

¹⁶⁾ Philippe Herzog, La lutte pour un nouvel ordre économique mondial et les exigences du développement, in Economie et politique nr. 259, 1976, p. 63, 65, 67.

calificare nesatisfăcătoare a lucrărilor, o neîndestulătoare cointerensare materială în economisirea timpului.

Intreprinderea și viața internațională

● Gérard Le Pau de Ligny este autorul volumului *L'entreprise et la vie internationale*, apărut în Editura Dalloz, Paris, 1975, 292 p. Analizînd problemele cărora trebuie să le facă față un conducător de întreprindere în condițiile actuale ale economiilor occidentale, G.L.P.L. constată o serie de schimbări însemnate de care trebuie să se țină seama: amploarea activității economice, accelerarea evenimentelor și faptelor economice și influența diferiților factori de intervenție în activitatea economică, în primul rînd a statului planificator. Autorul subliniază legătura dintre activitatea întreprinderii și lărgirea orizontului ei de la piața națională la cea mondială. În acest sens, se apreciază importanța deosebită pe care o are „informația internațională” pentru determinarea strategiei și tacticii întreprinderii și se consideră că în

conducerea și organizarea științifică a întreprinderilor informația internațională trebuie evaluată ca „o a patra dimensiune a întreprinderii”, fără de care nu se pot stabili coordonate realiste ale dezvoltării ei. După autor, ar fi necesară creșterea în cadrul marilor întreprinderi a unui serviciu (departament) care să se ocupe de mediul internațional în care acționează întreprinderea.

J. Kornai: rolul modelelor în planificare

● Articolul profesorului Janos Kornai *Les modèles de programmation mathématique et la planification du développement industriel* (Modelele de programare matematică și planificarea dezvoltării industriale), publicat în revista *INDUSTRIALISATION ET PRODUCTIVITÉ*, ONUDI, nr. 221 1976, se înscrie în cadrul lucrărilor teoretice privitoare la planificarea industrială la mai multe nivele. După descrierea modelului de programare a unui sector, se examinează cum sînt coordonate modelele corespunzînd mai multor sectoare, precum și metodele utilizate pentru planificarea colectivă a acestor sectoare. Relevînd dificultățile particulare pe care le ridică realizarea de modele, J.K. precizează că nu există o formulă

universal valabilă pentru elaborarea de modele de dezvoltare industrială, „modele miracole”, și nici chiar modele cu adevărat satisfăcătoare. Modelul – apreciază autorul – este un instrument de planificare printre multe altele, iar planificarea trebuie să se sprijine, ori de cîte ori e posibil, pe un ansamblu de modele care se completează reciproc. După J. Kornai, numai utilizarea simultană a mai multor tipuri de modele poate da o soluție satisfăcătoare principalelor chestiuni ridicate de problema complexă pe care o constituie dezvoltarea industrială.

Trei sisteme valutare eficiente

● Hans Roepner încearcă să preîntîmpine, în articolul *Drei Währungssysteme – die gleiche Lektion* (Trei sisteme valutare – aceeași lecție), publicat în *FRANKFURTER ALLGEMEINE* nr. 175 din 10 august a.c., concluzia ce s-ar putea naște în legătură cu încercarea de reglementare a relațiilor internaționale valutare capitaliste. La baza acestei reglementări se află trei sisteme: 1) sistemul valutar-aur, aflat în vigoare înainte de cel de-al doilea și chiar

FIȘE

înainte de primul război mondial; 2) sistemul Bretton-Woods, cu cursuri (relativ) fixe, care a funcționat din 1944 pînă în 1973 și 3) sistemul valutar cu cursuri flexibile sau flotante care se aplică din primăvara anului 1973. H.R. arată că folosirea fiecărui sistem a fost însoțită de tensiuni și încălcări de reguli, care au provocat dezechilibre monetare, deficite sau excendențe în balanțele de plăți externe etc. Cu toate intervențiile bancare, operate frecvent mai ales în perioada ultimelor două sisteme, disciplina economică și financiară nu s-a putut întrona decît în foarte mică măsură. Introducerea noului sistem valutar, cu cursuri flexibile, nu ar fi deschis însă – apreciază H.R. – calea pentru neglijență în materie de politică monetară și financiară, ci pentru o atenție sporită, pentru control. Lecția comună ce rezultă din funcționalitatea celor trei sisteme pare să fie deci: disciplina monetară și financiară nu se asigură în mod spontan. Și totuși, deși în mod voalat, autorul pare să sugereze contrariul.

FALANSTERUL DIN SCĂIENI

(Urmare din pag. 21)

nii respectivi. Știința de carte devenise o realitate printre foștii robi.

Educația furieristă a „soților agronomi” s-a desfășurat de asemenea cu succes. **Munca în sine constituia un eficient procedeu educativ, fiind practică în mod colectiv și rațional.** Pe cînd în agricultura, industria, comerțul de la noi — ca și din alte țări — lucrul zilnic era pe atunci istovitor de îndelungat, „Societatea agronomică și manufacturieră Scăieni” utiliza efectiv regula celor 8 ore de muncă pe zi. Între „soții agronomi” se cultivau de asemenea o pluralitate de norme privind conduita morală. Diamant însuși recomandă prietenilor — și altora din jur — precepte ca acestea: „păstrează-te; instruieste-te, fii cumpătat (moderează-te); trăiește pentru semenii tăi, ca și ei să trăiască pentru tine”⁶⁾. La rîndul său, Em. At. Bălăceanu recomandă ocîrmuirii jud. Saac să evite pe viitor trimiterea la falanster a unor indivizi viciați, care veneau „luînd în batjocură pe toți soții” și „călcînd” regulile moralnice ale Societății⁷⁾. La un pol opus unor atari indivizi, directorul comunei societare Scăieni situa „persoanele cinstite ce ne-am adunat de a face și lucra cîmpul după metoduri agronomice”, de „a îndrepta și năravurile cele stricate ale tinerilor cu rele învățături, puîndu-i supt buna-creștere”. **Totodată femeia cunoștea o anumită emancipare și promovarea muncii în falansterul de la Scăieni.**

Noua „ipoteză de lucru” a falansterului — efectuarea experimentului social numai asupra copiilor — a comportat vii dezbateri între furierisții din Franța, făcînd apoi obiectul unei scrisori din maestrului, adresa-

tă lui Teodor Diamant la 24 oct. 1835. Din cauză că pe atunci transporturile poștale internaționale funcționau cu întîrziere, scrisoarea în cauză a parvenit destinatarului român după mai bine de o jumătate de an, în mai 1836, răsîmp în care la falansterul Scăieni nu numai că planurile se terminaseră, dar avansase și angajarea „soților agronomi”, între care figurau familia constituite. Din partea lui T. Diamant a urmat o scrisoare-răspuns. Pe aceasta am găsit-o în fondurile Bouglé, de unde am transcris-o. Prin această epistolă către Fourier, Diamant saluta ideea unei colonii societare din copii, lingă București, ca școală politehnică. Autorul român explica detaliat în scrisoarea sa motivul pentru care nu apar urme ale prezenței sale la Scăieni — ca profesor al „soților agronomi” de pildă — după 10.III.1835; pînă la risipirea forțată a coloniștilor. Diamant — care mai purtase cu Em. At. Bălăceanu discuții în unele probleme controversate ale falansterului — stăruie spre a-l convinge pe acesta din urmă, să consimtă de acum modificarea radicală a structurii falangei, după ce cu constituirea acesteia se avansase, parcurgîndu-se o cale destul de lungă. Noul punct de vedere al lui Diamant — discipol fidel pînă la capăt vederilor modificate ale furierismului — era ca Em. At. Bălăceanu să facă „tabula rasa” cu toate investițiile (costisitoare de altfel) din edificiul falansterian Scăieni, de asemenea cu angajamentele „soților” deja atrași. Cu un cuvînt, întreg planul inițial se cerea năruit și înlocuit printr-un falanster pentru copii, situat în imediata apropiere a Bucureștiului — prin investirea „dintr-un condei” a altor 2 000 galbeni. Em. At. Bălăceanu obiecta la acestea, cu temei, că deja i se „augmentaseră” datoriile (de pe urma coloniei falansteriene Scăieni, de care se atașase), incit nu poate — nefiind bănește în stare — să consimtă la brusca răsturnare a planului ini-

țial. Ca într-un firesc deznodămînt, Diamant i-a replicat că în atare caz nu se mai poate conta pe cooperarea sa.

Prin urmare, absența lui Diamant din mijlocul „soților agronomi” atrași în colonia Scăieni se explică prin febrile dispute principale ce purta cu directorul Societății agronomice pe probleme doctrinare controversate. S-a arătat că dispute similare erau în toi și la Paris — leagăn al furierismului mondial. Ele subliniau utopismul doctrinei inșeși.

În fața atît a oficialității, cît și a „soților agronomi” — intrigaiți de această împrejurare — Em. At. Bălăceanu, ca director al coloniei rămînea descoperit, fiind învinuit de absența lui Diamant ca profesor, de ne-traducerea în viață a „veacului de aur” și a altor obiective promise contractual sau activ propagate de furierisții români. Noul concept al unui falanster pentru copii la marginea Bucureștilor năruia tot ceea ce se plănuse și parțial se înfăptuise la ferma societară Scăieni. Acest experiment aparține primei etape a doctrinei furieriste cunoscute la noi, avînd la bază familia. Un falanster oglîndind a doua etapă în care sînt reuniți copii, n-a mai putut fi creat, ci numai întrezărit de T. Diamant, sub forma unei școli politehnice lingă București.

În ciuda naturii utopice a experimentului începînd la Scăieni în 1835, aceasta a inclus interesante particularități ale socialismului premarxist din patria noastră. Durata de 8 ore a zilei de muncă, conceptul pasiunii profesionale, alături de alte forme de etică, elaborate cîndva de colonia societară Scăieni, au rămas tradiții pozitive, plenar valorificate azi în procesul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și al înaintării României spre comunism.

⁶⁾ Idem, pag. 229.

⁷⁾ Idem, pag. 256.

DIMENSIONAREA RENTABILITĂȚII

(Urmare din pag. 11)

mice nu pot acționa în mod direct, sau acționează într-o proporție redusă. **În scopul eliminării în cît mai mare măsură a influențelor exercitate de astfel de factori este necesară, după părerea noastră, introducerea unui impozit pe beneficii**), prin intermediul căruia să se preia de la unități partea din beneficiu care depășește rentabilitatea considerată normală pentru satisfacerea nevoilor de autofinanțare și stimulare materială.**

PENTRU A RĂSPUNDE acestei cerințe impozitul pe beneficii ar trebui stabilit în cote progresive diferențiate pe tranșe de rentabilitate; la plata impozitului ar urma să fie supuse numai întreprinderile care realizează rentabilități ce depășesc rentabilitatea normală***), astfel încît beneficiul net rămas la dispoziția acestora să fie în măsură să asigure constituirea fondurilor pentru autofinanțare și cointerese materială. Ca urmare, după plata impozitului, la întreprinderi va rămîne un nivel relativ uniform de beneficiu, indiferent de ramura sau subramura din care ele fac parte. După părerea noastră, acest sistem de impozit prezintă importanță și din punct de vedere al asigurării unor condiții echitabile în ce privește reflectarea efortului propriu în realizarea de beneficii peste plan. Este cunoscut faptul că, datorită variației ratei, rentabilității de la o ramură și subramură la alta, întreprinderile care au rentabilități mari obțin, la același grad de depășire a planului, beneficii superioare celor care au rentabilități mai mici, avînd în acest fel anumite avantaje suplimentare. Instituirea unui impozit pe beneficiu, calculat în cote progresive în funcție de rentabilitate ar elimina în bună măsură asemenea situații.

S-ar putea avea în vedere și alte modalități de stabilire a impozitului pe beneficiu. Astfel, impozitul s-ar putea deter-

mina și pe baza unor cote proporționale, diferențiate pe ramuri și subramuri de activitate în raport de nivelul mediu al ratei rentabilității acestora: cotele de impozit ar urma să fie mai mari în ramurile și subramurile cu rentabilități ridicate și mai mici în unele cu rentabilități scăzute, asigurîndu-se prin aceasta o reglare a ratei rentabilității la nivel de ramură și subramură. Deși acest sistem prezintă dezavantajul că întreprinderi cu rentabilități apropiate dar care fac parte din subramuri diferite vor plăti un impozit mai mare sau mai mic în funcție de cota stabilită pentru subramura respectivă, are avantajul că stimulează mai puternic unitățile în reducerea costurilor de producție, intrucît chiar dacă se realizează o rentabilitate superioară celei medii pe ramură cota de impozit rămîne aceeași.

În fine, s-ar putea lua în considerare și posibilitatea ca impozitul pe beneficiu, prin modul concret de așezare, să ia locul actualelor cote din beneficii care se varsă la bugetul de stat. În această ipoteză beneficiul net, care rămîne după plata impozitului ar urma să rămînă integral la dispoziția unităților economice și să fie utilizat de acestea pentru acoperirea creșterilor de mijloace circulante, finanțarea investițiilor, constituirea fondului de gratificații etc. În eventualitatea că după satisfacerea acestor necesități mai rămîne o parte disponibilă, aceasta ar urma să fie păstrată într-un cont distinct la bancă și folosită pentru destinațiile menționate în anii următori sau să fie preluată de către ministerul tutelar în scopul redistribuirii la nivel de ramură.

***) Asupra necesității introducerii unui impozit pe beneficii ne-am pronunțat și în studiul „Perfecționarea relațiilor financiare dintre întreprinderi și bugetul de stat”, publicat în revista Probleme Economice nr. 10 1968.

***)) În teoria și practica economică se considera ca rată normală a rentabilității acea rată care asigură realizarea de către unități a unui beneficiu care să fie în măsură să satisfacă necesitățile de autofinanțare (finanțarea creșterilor de mijloace circulante, a unor lucrări de investiții etc.) și de constituire a fondurilor de cointerese materială).

COOPERAREA TEHNICĂ ÎN TRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: CONCEPT ȘI APLICAȚII (II)

O CARACTERISTICĂ MAJORĂ a ordinii economice internaționale în anii postbelici este inechitatea profundă a raporturilor economice integrate acestei ordini și, în primul rând, a celor în care intră țări mai puțin dezvoltate. Ca o expresie nemijlocită a inechității apare, între altele, locul neînsemnat deținut de schimburile reciproce între țările în curs de dezvoltare înseși, și de cooperarea lor economică și tehnică, bi- și multilaterală.

Un caz tipic este transferul de tehnologie care, atât în planul relațiilor de cooperare bilaterală cât și în sistemul cooperării multilaterale, a avut până acum o singură sursă de bază — țările industrializate. Dincolo de impactul dezechilibrant asupra circuitului economic mondial, aceasta a avut și o altă semnificație, de ordin structural. Se recunoaște tot mai larg că tehnologia transferată — în condițiile unei „conduite” dictate aproape fără excepție de către furnizori — poartă amprenta puternică a condițiilor tehnico-economice, și chiar sociale, din țările furnizoare. Or, aceste condiții sînt atât de diferite de cele existente în țările în curs de dezvoltare primitoare încît efectele de antrenare pe care, în mod normal, ar trebui să le aibă orice tehnologie transferată sînt minimizezate, dacă nu chiar anulate. O astfel de incompatibilitate structurală, cum este ușor de presupus, a fost exacerbată de lipsa unei alternative în sursele de tehnici — care să complementeze sursele tradiționale —, adică de lipsa unei cooperări orizontale, între țările în curs de dezvoltare înseși, spre deosebire de cooperarea pe verticală, între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate.

O secvență a instaurării noii ordini economice

INCOMPATIBILITATEA unui transfer de tehnologie eficient cu relații economice internaționale bazate pe dependență și inechitate este valabilă nu numai pentru sfera relațiilor bilaterale, dar și pentru sistemul de cooperare creat de comunitatea internațională în sprijinul dezvoltării. Acest sistem, așa cum a funcționat pînă în prezent, s-a dovedit deficitar nu numai prin nerealizarea cantitativă a obiectivelor pe care le-a prevăzut — de exemplu, în cadrul celor două Decenii ale dezvoltării — dar și prin caracterul deformat, polarizant, al fluxurilor sale componente.

În acest context, căutările din ce în ce mai convergente pe calea instaurării unei noi ordini economice internaționale sînt însoțite și de manifestări de voință politică în direcția întăririi solidarității între țările în curs de dezvoltare, a sprijinirii lor reciproce în procesul decolonizării economice.

Pe plan bilateral, în ultimii ani s-au multiplicat acordurile de colaborare și cooperare economică și tehnică între țările în curs de dezvoltare. România, țară socialistă și în același timp țară în curs de dezvoltare, are relații economice cu 90 de țări în curs de dezvoltare — din 130 de state partenere de schimburi —, situîndu-se cu consecvență pe o poziție avansată de promovare, și pe acest plan, a unor noi relații în economia mondială.

Pe plan multilateral, cooperarea tehnică a fost mereu în atenția diferitelor foruri ale țărilor în curs de dezvoltare. „Programul de acțiune pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare”, adoptat de Conferința miniștrilor afacerilor externe ai țărilor nealiniat (Georgetown, august 1972) a consacrat promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în

domeniul comerțului, transporturilor, industriei, tehnicii, al acordurilor monetare și al coordonării globale a politicilor economice. Diferite țări și-au luat misiunea de a coordona anumite părți ale programului. Coordonatorii s-au reunit în august 1975 pentru a studia posibilitățile de extindere a cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul producției alimentare, al sănătății și al utilizării energiei nucleare în scopuri pasnice. Ei au pus la punct diverse recomandări care au fost adoptate de către Conferința miniștrilor afacerilor externe ai țărilor nealiniat de la Lima. În luna aprilie 1976 experții din țările nealiniat întruniți la New York pentru a analiza problemele punerii în practică a rezoluțiilor de la Lima au urmărit, printre altele, stabilirea liniilor generale ale unei strategii și ale unui program de cooperare a țărilor nealiniat în domeniul științei și tehnologiei. Aceste aspecte au format și tema unui seminar ținut la Colombo la începutul lunii iulie („Cooperarea științifică și tehnologică între țările nealiniat”) și la care au participat reprezentanți din 16 țări nealiniat din Asia, Africa și America Latină. Documentul de lucru care a fost elaborat recomandă realizarea unor cercetări științifice colective pe baze regionale în domenii ca exploatarea resurselor naturale, dezvoltarea industrială și agricolă, pregătirea de cadre ingineresti și tehnice medii ș.a. Se recomandă, de asemenea, lărgirea schimburilor de informații tehnice și de experiență, pentru a se reduce dependența față de transferul de tehnologie din țările industrializate.

Rezoluția adoptată anul acesta la sesiunea ministerială a „Grupului celor 77” de la Manila, intitulată „Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare”, conține ca unul dintre obiective cooperarea tehnică, inclusiv în domeniul tuturor surselor de energie. Pentru realizarea acestui obiectiv se evidențiază necesitatea adoptării unui set de măsuri intercondiționate, cu scopul de a se evita constrîngerile impuse de competențele limitate, de tehnologia inadecvată, de penuria de fonduri de investiții, de piețele interne restrînse și transporturile insuficiente. Rezoluția de la Manila se pronunță pentru noi legături de cooperare în ce privește comerțul, transporturile, moneda și finanțele, agricultura, cooperarea tehnică și științifică, împreună cu un grad mai mare de armonizare a programelor de industrializare și a celor de diversificare orizontală și verticală a produselor (doc. 77/MM (III/49)).

La UNCTAD IV, țările în curs de dezvoltare, susținînd documentele adoptate la Manila, s-au declarat totodată în favoarea transunerii în practică a tuturor hotărîrilor care răspund dezideratelor noii ordini economice internaționale, inclusiv a Declarației și a Planului de acțiune adoptate de a doua Conferință generală a O.N.U.D.I., și care preconizează „răspîndirea experienței în materie de industrializare și tehnologie de către aceia care au dobîndit deja acest know-how, împreună cu experiența în aplicarea mecanismului legislativ în domeniul economic, în scopul de a le face mai larg cunoscute printre țările în curs de dezvoltare. Aceste cunoștințe se pot dovedi de o mai mare relevanță decît acelea care sînt obținute de la regiunile cu un grad mare de dezvoltare”.

Ca o secvență a procesului de instaurare a noii ordini economice internaționale, promovarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare antrenează o serie de acțiuni pentru clarificarea conceptuală și fixarea mecanismelor, acțiuni care în prezent se află încă într-o fază preliminară. În cele ce urmează ne propunem să abordăm cîteva aspecte de ordin principal, începînd cu rolul organismelor multilaterale, convinși fiind că promovarea noului concept și mecanism de cooperare necesită un sprijin complex din partea acestora.

Necesitatea dimensiunii orizontale a cooperării

SISTEMUL DE COOPERARE INTERNAȚIONALĂ din cadrul O.N.U. a fost proiectat în ideea de a realiza unele ajustări în termenii și condițiile fluxurilor — de capital și tehnologie — destinate țărilor în curs de dezvoltare, operînd ca o matrice orientată spre nevoile acestor țări. Desigur că unele acțiuni inițiate și demarate în cadrul acestui sistem au urmărit obiective mai largi, cum este „Planul mondial de acțiune pentru aplicarea științei și tehnologiei la necesitățile dezvoltării”, adoptat acum cinci ani. După cum spunea unul dintre experții care au lucrat la elaborarea lui, „scopul acestui program este să rectifice o situație în care 98% din totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare sînt concentrate în țările bogate și, în mod firesc, sînt orientate spre rezolvarea problemelor țărilor bogate, prin metode adecvate dotării cu resurse a unei țări bogate⁽¹⁾”.

Pînă acum însă n-au fost înregistrate progrese notabile nici pe planul obiectivelor de mai mare anvergură și nici pe acela al adaptării mecanismelor multilaterale de cooperare la nevoile și la posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare. Input-urile sistemului de cooperare internațională pentru dezvoltare au fost furnizate tot de către „donatorii” tradiționali, tot sub forma asistenței tehnice, fără a se trece în mod sensibil la o cooperare tehnică.

Pentru a exemplifica, este suficient să ne referim la asistența tehnică furnizată în anul 1975 de către cea mai largă sursă de ajutor multilateral — Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Cifrele arată că țările în curs de dezvoltare contribuie doar cu o mică parte la componentele de asistență tehnică înglobate în proiectele PNUD. În 1975, trei țări industrializate occidentale (S.U.A., Anglia și Franța) au primit la specializare din „lumea a treia” tot atîția bursieri cît 108 țări în curs de dezvoltare luate la un loc. Experții proveniți din ansamblul acestor din urmă țări dețin o pondere egală cu cea a experților din numai două țări dezvoltate: Anglia și S.U.A. În cazul livrărilor de echipamente și al subcontractelor, pe lista primelor 16 state furnizoare nu se află nici o țară în curs de dezvoltare.

Directorul general al PNUD admitea recent că „instrumentele noastre fundamentale, adică experții, bursele și echipamentul, au rămas practic aceleași de la începutul cooperării pentru dezvoltare, în timp ce cooperarea între țările în curs de dezvoltare și dimensiunile noi ale acesteia, accentul pus pe tehnicile care permit să se atingă un grad mai mare de independență economică deschid perspective încă neexplorate⁽²⁾”.

Realitatea demonstrează sporirea nevoii de cooperare tehnică, cerințele în acest sens îmbrățișînd întreaga problematică a dezvoltării economice și sociale, toate planurile ei. Pornind de la constatarea că în fața creșterii continue a volumului și diversității cerințelor capacitatea sistemului existent de cooperare tehnică de a le satisface este tot mai scăzută, un studiu elaborat în cadrul O.N.U. apreciază că baza de resurse a cooperării tehnice multilaterale poate fi lărgită prin utilizarea crescîndă a cadrelor, instituțiilor și materialelor din țările în curs de dezvoltare înseși. Aceasta înseamnă „încurajarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare și, în general, utilizarea la maximum a experienței create în însuși procesul de dezvoltare⁽³⁾”.

În analele organismelor internaționale de sprijinire a dezvoltării există multe situații cînd experți bine intenționați au fost incapabili să comunice în mod adecvat tehnicile lor personalului local, nefiind în măsură, fizic sau psihic, să se adapteze la condiții de viață nefamiliare sau încercînd să transmită tehnologii care s-au dovedit prea sofisticate sau inadecvate pentru nevoile țărilor în curs de dezvoltare. La fel, nu puțini bursieri au trebuit să facă față unor programe puțin relevante pentru țara lor. De unde o concluzie: „Cooperarea crescîndă între țări care sînt apropiate una de alta nu numai în ce privește stadiul dezvoltării dar și ca tradiții culturale și politice, condiții de viață fizică, poate să reducă apreciabil aspectele negative semnalate și să sporească sensibil sursele disponibile de experiență⁽⁴⁾”.

Cele cîteva elemente trecute în revistă arată stringenta necesitate a dimensiunii orizontale a cooperării tehnice internaționale și a promovării ei de către organismele din sistemul O.N.U. În această direcție se și pot nota unele inițiative. Astfel, prin rezoluția sa 3251 (XXIX) Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît organizarea de către PNUD, sub egida O.N.U., a unei conferințe mondiale asupra cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare. Prevăzută a se desfășura în 1977, această conferință este precedată în acest an de patru reuniuni regionale interguvernamentale care, ca și confe-

rința mondială, sînt prilejuri pentru exprimarea poziției statelor asupra conceptului și mecanismelor noii dimensiuni a cooperării internaționale.

Chiar dacă în momentul de față încă nu se poate găsi în literatură o definiție suficient de riguroasă a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, se poate spune în schimb că largi segmente ale comunității mondiale o consideră ca o componentă a noii abordări conceptuale pe care o implică în mod necesar instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În orice caz, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare nu este concepută ca un simplu complement al asistenței tehnice tradiționale, ci ca un mijloc de a crea noi legături de solidaritate între țările sărace, susținîndu-le efortul spre independența economică. Definind-o tocmai prin prisma atributelor sale specifice, care o diferențiază de componentele existente deja în sistemul de cooperare internațională, un document al reuniunii interguvernamentale pentru America Latină precizează: „Noul concept al cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare este o expresie a voinței de a elimina monopolul interdependenței Nord-Sud, în scopul de a deschide calea interdependenței orizontale, adică a interdependenței între țările în curs de dezvoltare pe baza unui real spirit de solidaritate colectivă care trebuie să-și găsească expresia în cerința ca toate aceste țări să contribuie cu experiența, cunoștințele, tehnologiile, instituțiile și experții lor la efortul diferitelor țări în curs de dezvoltare de a atinge nivelul de bunăstare al întregii omeniri (DP/TCDC/RLA/3, p. 3).

O bipolaritate inoperantă în perspectivă

REȚINEM ideea că cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare presupune schimburi de capacități și competențe între două sau mai multe țări în curs de dezvoltare. Ea se referă la programe, activități și proiecte de dezvoltare în care partea majoră a input-urilor, sub formă de know-how și experiență, servicii de consultanță, facilități de pregătire a cadrelor, echipamente materiale etc., sînt furnizate de țări în curs de dezvoltare, către alte țări în curs de dezvoltare. Se includ deci și programele, proiectele și activitățile care au drept scop utilizarea deplină a capacităților disponibile în țările în curs de dezvoltare. Această cooperare poate fi bi- sau multilaterală, publică sau privată. Ea poate acoperi toate sectoarele și toate tipurile de activități de cooperare tehnică, indiferent de sursele și tipul de finanțare.

În procesul clarificărilor conceptuale au apărut, normal, și aspecte controversate. Unul dintre acestea privește delimitarea între cooperarea economică și cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare. La sesiunea a XXX-a a Adunării Generale a O.N.U. s-a arătat că o separare a cooperării economice de cea tehnică nu corespunde nici practicii cooperării între țările în curs de dezvoltare înseși, nici aceleia a asistenței bilaterale oferite de țări dezvoltate celor în curs de dezvoltare. Dimpotrivă, țările donatoare caută de obicei să lege ajutorul lor economic de ajutorul tehnic. Legătura între cele două forme de ajutor este cu deosebire evidentă în cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare, care prin însăși natura sa trebuie să ia forma unui dublu schimb de resurse între părțile interesate (A/C.2/SR.1668).

Este de presupus că cooperarea orizontală, condiționată de — și condiționînd la rîndul ei — restructurări în diviziunea internațională a muncii, va face inoperantă bipolaritatea conceptuală: țară „donatoare” — țară „primitoare”. Criteriile unei noi diviziuni internaționale a muncii vor avea în vedere totalitatea resurselor — economice, tehnice, umane, științifice etc. — ale fiecărei țări, desigur fără a se putea ignora diferențele specifice, de esență, dintre domeniile cooperării.

Șansele cristalizării conceptului de cooperare între țările în curs de dezvoltare rezidă în înseși premisele și perspectivele reale ale noii dimensiuni a cooperării internaționale pe care o analizăm. De aceea, în partea a doua a materialului ne propunem să surprindem elemente în sprijinul ideii că cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este nu numai necesară, dar și pe deplin posibilă.

Gh. DUMITRU

¹⁾ Hans W. Singer. „Five Wasted Years”, Focus: Technical Cooperation, 1/1976, p. 3.

²⁾ Bradford Morse, in: O.N.U. Chronique mensuelle, vol. XIII, Numero 2, Fév. 1976, p. 48-49.

³⁾ „Development and International Economic Cooperation”, in: Journal of Development Planning nr. 9, 1976.

⁴⁾ M. L. Hanley. „Developing Countries — A New Source of Expertise”, in: Action U.N.D.P., July-Aug. 1975, p. II.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Cooperarea industrială Est-Vest

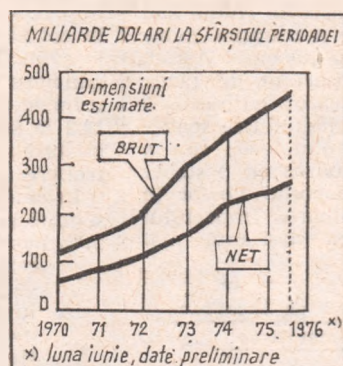
CONFORM datelor prezentate de Comisia economică a O.N.U. pentru Europa la recenta sesiune a ECOSOC, volumul schimburilor de mărfuri dintre țările socialiste și cele capitaliste de pe acest continent a crescut — în expresie valorică — de zece ori în ultimii 10 ani, respectiv de la 6 la circa 60 miliarde dolari. După cum s-a relevat în raportul Secretarului executiv al Comisiei, J. Stanovnik, într-un ritm similar au sporit și acordurile de cooperare industrială Est-Vest. Numărul acordurilor intrate în vigoare se situează în prezent la aproximativ 1000, față de mai puțin de 100 cu zece ani în urmă. Între 60 și 100 de noi acorduri de cooperare industrială între țări europene din Est și din Vest sint înregistrate în fiecare an de C.E.E./O.N.U.

Se remarcă creșterea numărului acordurilor de cooperare cu o valoare unitară depășind un milion de dolari, precum și faptul că aproximativ jumătate din ansamblul acordurilor vizează industria grea. După cum relatează ziarul „Magyar Hirlap”, în prezent circa 4—5% din comerțul Est-Vest se realizează în cadrul acordurilor de cooperare, și se apreciază că spre sfârșitul actualului deceniu această pondere va spori la 10%.

Dimensiunile pieței eurodevizelor

ÎN PRIMA JUMĂTATE a acestui an, dimensiunile pieței eurodevizelor au continuat să crească într-un ritm anual de 15%, la fel ca în cursul anului precedent. Se estimează că la sfârșitul lunii iunie volumul net al pieței — adică fără depozitele interbancare — era de 270 miliarde dolari, față de 250 miliarde la sfârșitul anului 1975 (vezi graficul). O evoluție notabilă constă în aceea că împrumuturile contractate de țări în curs de dezvoltare pe această piață dețin o pondere ridicată în creditele noi acordate în euroderize. În primele 7 luni din 1975 această pondere a fost de peste 45% (în cifre absolute: 7,7 mlrd. dolari). Grosul acestei sume — aproape 5,7 mlrd. dolari — a re-

nit unui număr de 28 de țări nemembre ale O.P.E.C.

Sursa: IMF SURVEY, 16 aug. 1976

Brazilia: reducerea importului

DUPĂ ESTIMĂȚII oficiale, balanța de plăți externe a Braziliei va înregistra în acest an un deficit de circa 6 miliarde dolari, respectiv cu 1,2 mlrd. mai puțin decât în anul trecut. În semestrul I a.c. s-a înregistrat o ușoară reducere a volumului exporturilor, scăderea puternică a livrărilor de zahăr hotare nefiind întru totul compensată de sporirea exportului de cafea, conserve din carne, automobile, minereu de fier, soia-boabe ș.a.

În cadrul eforturilor de atenuare a efectelor crizei economice din țările capitaliste dezvoltate asupra evoluției economiei braziliene, se urmărește dezvoltarea acelor ramuri care ar permite reducerea treptată a importurilor la diferite grupe de mărfuri și chiar ar crea disponibilități pentru export. Sint vizate în primul rind importurile de petrol, grâu, oțel și hirtie. O altă problemă preocupantă o constituie creșterea inflaționistă a prețurilor, costul vieții urcându-se în intervalul iulie 1975 — iulie 1976, după calculele specialiștilor institutului Getulio Vargas, cu 24,4%.

Investiții în siderurgia C.E.E.

REZULTATELE unei anchete publicate recent de Comisia Pieței Comune vest-europene evidențiază că în 1976 investițiile țărilor membre în siderurgie și industria carboniferă se situează aproxima-

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 30 august — 3 septembrie 1976 s-a semnalat pe ansamblu persistența unei ușoare tendințe de reprecieri a dolarului S.U.A. față de restul devizelor occidentale.

Lira sterlină. în ciuda redresării realizate la sfârșitul săptămânii cind a costat 1,7730 dolari pentru o liră sterlină față de 1,7705 dolari pentru o liră sterlină la deschidere, continuă să evolueze sub efectul unor factori economici și sociali nefavorabili, pe o traiectorie descendentă față de dolarul S.U.A.

Marca vest-germană a avut o evoluție relativ constantă în jurul nivelului de 2.5215 mărci pentru un dolar, manifestind în continuare o tendință de reprecieri în relația sa cu francul elvețian (de circa 0,50 mărci la suta de franci).

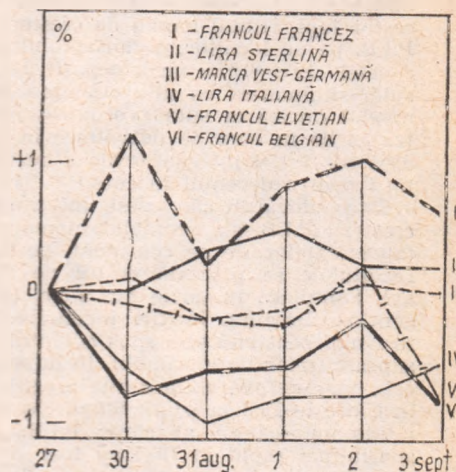
Ca urmare a măsurilor luate anterior precum și în condițiile atenției supravegheri a pieței de către băncile centrale ale țărilor participante, presiunile speculative care afectează sistemul de fluctuare concertată al „șarpelui valutar” vest-european s-au atenuat în ultima săptămână.

Francul francez a continuat să beneficieze de anunțarea programului antiinflaționist al noii echipe ministeriale. În acest context, francul a atins un nivel maxim de circa 4.9030 franci francezi pentru un dolar după care, datorită efectului produs de anunțarea unei creșteri de circa 2,5% a indicelui prețurilor cu ridicata în luna iulie și a speculațiilor referitoare la dificultățile politico-sociale care vor însoți aplicarea programului antiinflaționist, a cedat teren terminând intervalul la circa 4.9350 franci pentru un dolar.

În perioada analizată a fost consemnată ruperea legăturilor vechi de peste 20 de ani dintre pesoul mexican și dolarul S.U.A. Ca urmare a acestei hotăriri pesoul mexican va fluctua liber pe piețele de schimb în raport cu dolarul S.U.A.

Apropierea licitației de aur programată de F.M.I. pentru 15 septembrie a accentuat agitația ce domnește pe piața aurului. Metalul galben a înregistrat în acest interval la Londra cel mai jos fixing din ultimii ani (103,05 dolari pentru o uncie). La sfârșitul intervalului prețul aurului a crescut atingind vineri la al doilea fixing la Londra 107,40 dolari pentru o uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 31 VIII — 3 IX 1976, luându-se ca bază cursurile din 27 VIII 1976

tiv la nivelul anului trecut (circa 3,1 miliarde unități de cont). Pe primul loc se situează Anglia (cu 996,4 mil. u.c., față de 753 mil. u.c. anul trecut), urmată de R.F.G. (cu 724 mil. u.c.) și Franța (cu 448 mil. u.c., față de 551,6 mil. în 1975). Se apreciază că volumul total al investițiilor va scădea în anii următori, fapt care determină revizuirea (în sensul diminuării) a nivelului proiectat al producției de oțel în țările membre ale

C.E.E. în 1979, respectiv la 215,8 mil. tone.

În ceea ce privește industria carboniferă, aici investițiile sporesc de la 326 mil. u.c. în 1974 la 631 mil. u.c. în 1976, concentrându-se îndeosebi în sfera raționalizării și restructurării producției. Se prevede, între altele, că volumul extracției globale de cărbune a țărilor membre ale C.E.E. va scădea de la 259 mil. tone anul trecut la 249 mil. tone în 1979.

Economia Americii Latine în 1975

DINAMICI ȘI RUPTURI DE TENDINȚĂ

AȘA CUM O CARACTERIZEAZĂ succint expertii Comisiei economice regionale a O.N.U., evoluția economiei latino-americane în 1975 s-a remarcat printr-o încetinire a ritmului activității productive, o întrerupere în expansiunea pînă atunci susținută a relațiilor economice externe, ambele însoțite însă de o anumită reducere a ritmului inflației, după nivelurile extrem de ridicate atinse în cei doi ani anteriori, mai ales în 1974 (ECOSOC, *Evolution of the Latin American economy in 1975*, doc. E/5825).

Reflectînd faptul că în 1975 creșterea produsului intern brut (P.I.B.) pe ansamblul continentului latino-american (de 2,6 la sută, față de 6,9 la sută cu numai un an înainte) a fost mai lentă și decît cea a populației, pe locuitor indicatorul respectiv a căpătat semnul minus (vezi tabelul nr. 1). Datorită acestui fapt, ritmul mediu de creștere a P.I.B. pe un locuitor, pe ansamblul perioadei 1971-1975, nu a depășit 2,8 la sută, situîndu-se cu alte cuvinte sub nivelul de 3,5 la sută preconizat pentru țările în curs de dezvoltare în cadrul Strategiei internaționale a dezvoltării pentru deceniul în curs.

Este adevărat că deși încetinirea creșterii P.I.B. s-a semnalat în majoritatea statelor de pe continent, pe țări rezultatele se prezintă destul de inegal. Faptul că în țările mari (Argentina, Brazilia, Mexic) încetinirea a fost mai sensibilă și-a spus cuvîntul asupra cifrelor de ansamblu. Rezultatele cele mai defavorabile s-au înregistrat în Chile (-16,2 la sută). Singurele țări latino-americane al căror P.I.B. a sporit mai rapid în 1975 au fost cele exportatoare de petrol (Bolivia, Ecuador și Venezuela), alături de Panama și Uruguay.

Pe ramuri, datele furnizate de Comisia economică a O.N.U. pentru America Latină, scot în evidență că în industria prelucrătoare și în construcții creșterile de producție înregistrate în 1975 au fost de sub 2 la sută, față de circa 8 la sută în cei patru ani precedenți, iar în industria minieră s-a înregistrat chiar o scădere a producției (de 5,2 la sută).

Evoluția prezentată s-a soldat cu o întrerupere în procesul de acumulare care se manifestase destul de viguros în anii anteriori, ceea ce duse la majorarea ratei investițiilor (ponderea în P.I.B.) de la 20 la sută în a doua jumătate a deceniului trecut la 24 la sută în 1974.

ORUPTURĂ și mai pronunțată de tendință s-a înregistrat în domeniul comerțului exterior, unde expansiunea în special în 1973 și în 1974 fusese deosebit de susținută, datorită creșterii substanțiale a prețului unor produse de export, în primul rînd al petrolului. În 1974, de pildă, prețul produselor exportate de țările petroliere latino-americane înregistrase o sporire de 187,2 la sută. În același timp, deși nu în aceeași măsură, crescuse și valoarea importurilor.

Anul trecut, însă, criza economică ce a cuprins țările capitaliste dezvoltate a avut printre efectele sale și o reduce-

re a cererii externe, care la rîndul său a antrenat o scădere a prețului mondial al multor produse de bază. Astfel, prețul produselor exportate de țările latino-americane a scăzut cu peste 7 la sută, la aceasta adăugîndu-se scăderea volumului exportului, ceea ce a dus în final la diminuarea cu peste 11 la sută a valorii exportului țărilor în cauză. În schimb, valoarea importului a continuat să crească (deși mult mai

tatoare de petrol (-35,1 la sută), decît în cel al țărilor neexportatoare (-10,1 la sută). Totuși, datorită mijloacelor financiare procurate în special în 1974, primele au putut suporta majorarea cu 12,3 la sută a volumului importului lor în 1975; în același an, țările nepetroliere și-au redus importul cu 5,8%.

În ciuda deteriorării sale, raportul de schimb s-a situat încă în 1975 cu circa 21% peste nivelul deceniului trecut, ca

Tabelul nr. 1

Produsul intern brut pe locuitor al țărilor latino-americane

	In dolari		Ritmuri anuale (în procente de creștere din 1970)		
	1970	1975	1971-1973	1974	1975
Argentina	1208	1320	2,2	5,2	-2,7
Bolivia	260	298	2,2	3,1	4,1
Brazilia	445	603	7,9	6,5	1,1
Columbia	509	593	3,8	3,0	1,6
Costa Rica	656	764	4,8	1,5	-0,2
Chile	850	717	-0,6	2,4	16,2
R. Dominicană	351	476	7,8	5,4	2,7
Ecuador	357	446	5,2	2,9	4,6
El Salvador	397	430	1,5	3,2	0,2
Guatemala	415	467	3,5	2,5	-0,7
Haiti	59	109	2,2	1,9	1,0
Honduras	259	275	0,7	-3,4	-3,4
Mexico	825	997	2,7	2,5	0,5
Nicaragua	432	453	0,7	5,6	-2,3
Panama	802	967	3,6	-0,2	0,3
Paraguay	353	425	2,8	5,3	4,3
Peru	526	601	3,0	3,5	1,0
Uruguay	505	876	-2,1	0,8	2,5
Venezuela	1176	1276	1,1	1,6	3,5
America Latină	640	742	2,7	4,0	-0,1

*) Date preliminare.
Sursa: tabelelor: ECOSOC, doc. E/5825

lent), în ciuda scăderii volumului său cu aproape 3 la sută, datorită faptului că prețul produselor importate - spre deosebire de cel al produselor exportate - a continuat să se majoreze (de asemenea mai lent). Ca urmare a acestor evoluții divergente ale prețurilor de export și de import, raportul de schimb s-a deteriorat în 1975 cu aproape 16 la

reflectare a creșterii substanțiale - în special în 1974 - a prețului la petrolul exportat. Din acest motiv, în cazul țărilor latino-americane exportatoare de petrol, contînd cu 63% în exportul total latino-american, indicele raportului de schimb reprezenta încă anul trecut peste dublul celui din anii 60. În schimb, în cazul celorlalte 18 țări din zonă indicele respectiv coborîse la nivelul deceniului trecut.

Neputîndu-și acoperi din alte surse deficitul balanțelor lor de plăți, o serie de țări au fost nevoite să recurgă la rezervele lor internaționale.

Potrivit unei prognoze a F.M.I. (I.M.F. Survey, 5 iulie 1976), deși cererea pentru produsele de export ale țărilor latino-americane are mari șanse să se învioroze treptat, în continuare pînă la sfîrșitul acestui an, pe ansamblul lui ritmul de creștere a exportului latino-american nu va depăși 3-4%, astfel încît se consideră că creșterea P.I.B. nu va găsi în sporirea exportului stimulentele pe care acesta l-a constituit pînă nu demult.

În sfîrșit, inflația - fenomen generalizat în țările analizate - a cunoscut pe ansamblul continentului o încetinire de la aproape 28% în 1974, la sub 22% anul trecut. Ritmul creșterii prețurilor se menține în continuare ridicat dacă ținem seama că în 1971-1972 el nu depășea 11%, iar în 1973 nivelul de 17%. Cifrele amintite exclud

Evoluția raportului de schimb în America Latină (1961-1965 = 100)

	Ansamblul Americii Latine		Țările exportatoare de petrol		Țările neexportatoare de petrol	
	Indice	Variația (%)	Indice	Variația (%)	Indice	Variația (%)
1966-1970	98,1	-1,9	83,1	-16,9	104,6	4,6
1971-1972	103,2	5,2	96,5	16,1	106,4	1,7
1973	119,3	15,6	119,0	23,3	120,8	13,5
1974	143,4	20,2	240,9	102,4	112,1	-7,2
1975	120,8	-15,8	206,6	-14,2	100,8	-10,1

sută (vezi tabelul nr. 2). Această înrăutățire a raportului de schimb combinată cu reducerea volumului exportului a determinat scăderea cu peste 20 la sută a puterii de cumpărare a exportului în 1975. Reducerea puterii de cumpărare a exportului a fost mult mai însemnată în cazul țărilor impor-

Argentina și Chile, în care ritmul inflației ajunsese în decembrie 1975 la 340%, față de 44% și respectiv 508% în 1973, denaturînd, dacă ar fi fost utilizate, media regională. Dar ritmuri deosebit de ridicate ale inflației cu consecințele cunoscute de ordin economic și social se consemnează și în alte țări de pe continent, ca de pildă în Uruguay (80% în 1975, încercîndu-se o micșorare la 50% în acest an).

Totuși, în marea majoritate a țărilor inflația s-a atenuat și, potrivit prognozei citate anterior a F.M.I., probabil ea va continua să se reducă, rămînînd însă la niveluluri neobișnuit de ridicate.

Dinu DRAGOMIRESCU

R. S. F. IUGOSLAVIA

JALOANE ALE DEZVOLTĂRII INTENSIVE A ECONOMIEI

LUNILE TRECUTE din acest an au marcat în R.S.F. Iugoslavia ample și complexe dezbateri, la nivel local, al republicilor federative și pe ansamblul țării, asupra politicii economice curente și de perspectivă. Ele s-au desfășurat pe fundalul realizărilor obținute în perioada cincinalului 1971-1975. După cum s-a subliniat în repetate rânduri în presa iugoslavă, obiectivele planului 1971-1975 au fost în linii mari atinse, dinamica realizată în dezvoltarea social-economică a țării fiind superioară celei din perioada precedentă de cinci ani. Afirmatie valabilă atât pentru ritmul (mediu anual) de creștere a produsului social brut (6,2%), cât și pentru cel înregistrat de producția industrială (8,1%) și agricolă (3,7%). În 1975 industria iugoslavă a produs, între altele, peste 40 mlrd. kWh de energie electrică, 3,7 mil. tone de petrol, 35,5 mil. tone de cărbune, 5,2 mil. tone de minereu de fier, 2,3 mil. tone de bauxită, 2,9 mil. tone de oțel, 2,4 mil. tone de laminate feroase, peste 246 mii de automobile, 33,2 mii de tractoare ș.a.

Creșterile menționate au avut loc în condițiile dezvoltării mai rapide a regiunilor rămase în urmă, permițând încadrarea în muncă în sectorul socialist, a încă 900 mii de persoane. Expansiunea industriei și serviciilor a determinat reducerea ponderii populației ocupate în agricultură de la 40% în 1970 la circa 33% în 1975. Totodată, evoluția progresivă a economiei iugoslave — care participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de bunuri și servicii (exporturile sale reprezentând aproximativ un sfert din produsul social) — s-a resimțit în oarecare măsură de pe urma repercusiunilor crizei economice din lumea capitalistă. Planul de dezvoltare pe termen mediu (1976-1980), adoptat în luna iulie a.c. de Adunarea R.S.F. Iugoslavia, ține seama atât de necesitatea stabilizării dezvoltării economiei naționale cât și de orientările în politica economică stabilite anterior pe perioada pînă în 1985.

Dirjecțiile fundamentale ale planului — așa cum a precizat Gemal Biedici, președintele Consiliului Executiv Federal — constau în transformarea relațiilor social-economice în conformitate cu prevederile noii Constituții a R.S.F. Iugoslavia, modificarea structurii economice a țării și trecerea la perioada de dezvoltare intensivă a economiei naționale, bazată pe întărirea factorilor calitativi ai activității.

Concret, în cadrul unei creșteri preconizate de circa 40% a avuției naționale, se va asigura dezvoltarea prioritară a energiei, a producției de materii prime, a construcțiilor de mașini (inclusiv construcții navale), expansiunea complexelor agro-industriale, a transporturilor pe căi magistrale și a turismului. În acțiunea de modernizare și perfecționare structurală a economiei se va urmări asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor republicilor și regiunilor țării, precum și crearea de locuri de muncă pentru tinerii care intră în câmpul muncii și lucrătorii care se întorc din străinătate.

Pe această linie, planul economic pe anul curent își propune — ținînd seama de posibilitățile interne și de evoluția conjuncturii externe — să traducă în viață politica de stabilizare economică, să consolideze capacitatea de concurență a economiei iugoslave pe plan mondial, să îmbunătățească situația balanței sale de plăți externe etc. Este vorba aici de realizarea unei creșteri cu circa 5,5% a produsului social (față de nivelul anului 1975), cu aproximativ 6% a producției industriale și cu circa 4% a celei agricole, cu 8% a investițiilor în mijloace de producție, cu aproximativ 3% a forței de muncă ocupate în sectorul socialist al economiei; în domeniul comerțului exterior este planificat un spor de circa 6,5% al volumului exportului de bunuri și servicii și de cel mult 3% al importului acestora.

Înfăptuirea acestor prevederi va permite ridicarea în continuare a nivelului de trai al populației, majorarea reală, planificată, a salariilor și a altor venituri personale fiind de 5,2% în condițiile încetinirii ritmului de creștere a prețurilor la bunuri de consum și servicii.

După cum se arată în rezoluția Adunării R.S.F. Iugoslavia asupra politicii de dezvoltare economică și socială a țării în cursul anului 1976, o trăsătură caracteristică a acestei politici o reprezintă capacitatea sporită de adaptare la evoluția conjuncturii economice interne și externe, pentru a se putea realiza un ritm de creștere optim (în raport cu condițiile respective), o extindere a posibilităților de ocupare a forței de muncă și ridicarea continuă a productivității muncii sociale.

N. P.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Resurse naturale pentru fertilizare

CREȘTEREA prețurilor la îngrășămintele chimice — consecință, în bună parte, a scumpirii petrolului — s-a repercutat atât asupra balanței comerciale externe a țărilor importatoare de îngrășăminte, cât și asupra agriculturii însăși. Cei mai afectați sînt micii agricultori din aceste țări, deși tocmai în țările respective problema sporirii producției agricole

pe calea intensificării se pune cu mai multă acuitate.

În acest context este ușor de înțeles interesul pe care-l suscită utilizarea resurselor locale, reprezentate de îngrășămintele naturale. Evaluări efectuate sub egida F.A.O. (pentru începutul și sfîrșitul acestui deceniu) conturează dimensiunile acestui potențial, caracterizat în mod plastic de unii cercetători

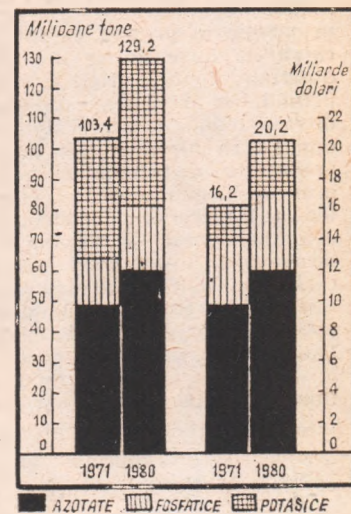
drept „comora din groapa de gunoi”.

Se apreciază că pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare (inclusiv țările socialiste din Asia, exclusiv America centrală și Oceania) potențialul de îngrășăminte naturale se ridică în 1971 la peste 103 milioane tone (substanță activă), cu perspective de a ajunge la aproape 130 mil. tone în 1980.

Dacă aceste cifre se compară cu cantitatea de îngrășăminte chimice consumată în țările în curs de dezvoltare (vezi tabelul), raportul este de ordinul a 10/1. Or, în prezent numai o parte din acest potențial este utilizată în agricultură, restul fiind folosit drept combustibil, distrus sau pur și simplu se pierde.

Datele din graficul alăturat arată că, dacă — prin măsuri adecvate și investiții reduse — utilizarea îngrășămintelor naturale ar putea crește, față de nivelul actual, chiar și numai cu un sfert din potențialul existent, aceasta ar echivala pentru țările în curs de dezvoltare cu economii la import de 5 miliarde dolari (fără a mai vorbi de avantajele sporirii recoltelor sau de obținerea unor subproduse, cum ar fi gaze combustibile). Posibilitățile sînt mai largi în domeniul îngrășă-

Disponibilul de îngrășăminte naturale (substanță activă) și valoarea acestora*).

* Comparată cu cea a îngrășămintelor chimice (în prețuri f.o.b. 1973).

mintelor azotoase, care reprezintă cel mai important capitol în importul și consumul de îngrășăminte al țărilor în curs de dezvoltare.

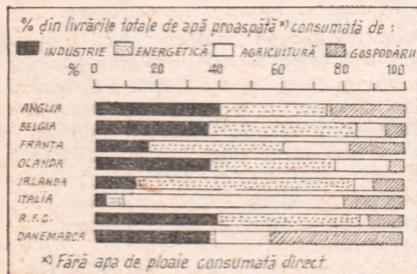
Elemente fertilizante naturale (milioane tone, 1971)

Sursa	Total (SPK)	Din care		
		azotata (N)	fosfatice (P)	potasice (K)
Deșeuri animale	36,83	17,80	4,91	14,12
Compost de fermă	22,42	9,54	3,34	9,54
Deșeuri urbane	17,73	12,25	2,87	2,61
Ape reziduale urbane	2,58	1,43	0,29	0,86
Compost urban	1,43	0,48	0,38	0,57
Diverse	22,42	6,63	4,44	11,35
Consumul de îngrășăminte chimice	9,93	5,87	2,61	1,44

Sursa: F.A.O., "Cărës", martie-aprilie 1976

Industria și seceta

ÎN ȚĂRILE vest-europene s-a înregistrat anul acesta o secetă de asemenea gravitate încît în unele zone este, după unele aprecieri, fără precedent în istorie. Chiar și acolo unde în ultima perioadă au început să cadă precipitații, ploile ar trebui să continue multe luni de zile fără întrerupere pentru a se putea înlătura daunele cauzate și a

reface rezervele de apă epuizate. „Nu prea a mai rămas mare lucru care să se evapore”, scria recent *The Economist* referindu-se la deshidratarea solului. Aceasta nu este însă numai o problemă a agriculturii. Industria consumă o parte apreciabilă — pină la 40% — din apa proaspătă furnizată, într-o serie de țări ale Europei occidentale (vezi graficul). Și tocmai aici, în „extinderea secetei de la agricultură la industrie”, rezidă după părerea săptămînalului londonez una din implicațiile potențiale cele mai grave ale fenomenului. Căci afectarea industriei de o lipsă prelungită de apă ar putea să însemne nu numai un an (agricol) prost, ci o lovitură dată redresării conjuncturale și așa precare, cu o nouă accentuare a șomajului și a inflației.

Kodak contra Polaroid

ÎN CERURILE de afaceri — și nu numai de afaceri — din Occident se urmărește în prezent cu interes încercarea de forțe dintre doi giganti industriali: firmele Kodak, care ocupă primul loc în lumea capitalistă în industria fotografică, și Polaroid, care domină în ultimele trei decenii piața aparatelor și peliculelor pentru fotografiere instantanee (cu obținerea pe loc a fotografiei). Obiectul disputei este monopolul — deținut în prezent de Polaroid — al producerii și desfacerii materialelor pentru fotografiere instantanee. Este o țintă de mare perspectivă deoarece, după opinia specialiștilor, procedeul va cuceri în mod absolut piața în jurul anului 2000, eliminînd treptat sistemele și echipamentele „clasice” de fotografiere.

Atacurile declanșate de Kodak și contraatacurile succesive, duse cu „arme” tehnice, financiare și juridice (de pildă, blocarea brevetelor adversarului), nu s-au soldat, deocamdată, cu victoria decisivă a vreuneia din părți. Polaroid a reușit să împiedice — cel puțin temporar — implantarea noilor produse Kodak în Anglia; în

schimb, această din urmă firmă a anunțat recent succesul ofensivei sale în Canada. Dar e vorba doar de prima rundă, fiecare adversar studiind cu atenție următoarele mișcări în lupta de concurență.

U.R.S.S.: comerțul exterior în expansiune

ÎNTR-UN STUDIU asupra expansiunii comerțului exterior al Uniunii Sovietice, revista *Vneșneiaia torgovlia* (nr. 7/1976) arată, între altele, că în prezent aceasta întreține relații comerciale cu 115 țări, printre care 13 socialiste, 76 nesocialiste în curs de dezvoltare și 26 capitaliste industriale. În volumul total al comerțului său exterior (50,7 miliarde ruble în 1975) schimburile reciproce cu țările socialiste reprezintă 56,3%, cele cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare — 12,4% iar cele cu țările capitaliste dezvoltate — 31,3%.

În cursul cincinalului trecut volumul comerțului exterior al Uniunii Sovietice a crescut de peste 1,5 ori în prețuri comparabile și de peste două ori în prețurile curente (în acest cadru, atît schimburile cu țările socialiste cit și cele cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare au sporit de peste două ori, iar schimburile cu țările capitaliste dezvoltate — de peste trei ori). Pentru cincinalul actual! (1976—1980) se preconizează o majorare cu 30—35% a volumului comerțului exterior, calculat în prețuri comparabile.

Serviciul datoriei — 16% din exporturi

DATORIA EXTERNĂ a țărilor în curs de dezvoltare care nu posedă zăcăminte petroliere este evaluată a fi crescut din 1970 pină în 1975 de la 100 la 140 miliarde dolari.

După cum arată publicația *Notices Economiques*, editată de Uniunea băncilor elvețiene, această sumă se repartizează astfel: Asia 31%, America Latină 30%, Africa 18%, Orientul Apropiat 11%, Europa meridională 10%. La o dobîndă medie de 5%, sumele pe care trebuie să le plătească aceste țări reprezentau în 1975 circa 7 miliarde dolari. Iar dacă se ține seama de rambursările de capital, serviciul datoriei acestor țări se cifra la 15 miliarde dolari, adică — în medie — 16% din valoarea exporturilor lor.

Alo? Luați comanda!

VÎNZAREA prin corespondență constituie unul dintre sectoarele cele mai dinamice ale comerțului cu amănuntul în țările occidentale, reprezentînd 6—8% din cifra totală de afaceri în S.U.A., 5% în R.F.G., 4% în Anglia, 1,9% în Franța. Avînd în prezent o pondere mai redusă, în Franța această formă de comerț progresaază într-un ritm mediu a-

nual de 18%, apreciindu-se că în 1985 întreprinderile specializate vor expedia prin poștă 100 milioane de colete și un miliard de imprimate (îndeosebi de reclamă); totodată, sfera sa se extinde

de la bunuri de consum către echipament industrial.

După cum se vede din ilustrație tehnica modernă își spune cuvîntul și în acest domeniu, serviciul de comenzi fiind utilat cu aparatură electronică.

R. P. Mongolă: valorificarea „aurului negru”

ÎN CADRUL dezvoltării bazei energetice a R.P. Mongole, producția acestui sector urmează să crească în cincinalul actual de 1,8—1,9 ori față de nivelul anului 1975. O mare atenție se acordă extinderii extracției cărbunelui, care va însuma 4,5—4,9 milioane de tone în 1980. În acest scop exploatarea existentă (la Nalaih, Șarîngol ș.a.) vor fi reconstruite și modernizate în perioada 1977—1978, mărindu-și simțitor capacitatea de producție. Totodată, va începe valorificarea unor noi zăcăminte de cărbune; astfel, de pildă, la Baganur va fi construită o întreprindere carboniferă, care va fi dată parțial în exploatare în 1979. La atingerea întregii capacități proiectate (peste 2 mil. tone de cărbune pe an), aceasta va fi cea mai importantă exploatare din țară.

Cecuri cu semnătură... vocală

DUPĂ OPINIA specialiștilor vocea fiecărui om prezintă caracteristici care permit identificarea mai sigură a titularului decît amprente digitale. Această chestiune a trezit interesul băncilor din țările occidentale, unde — în ciuda tuturor precauțiunilor — valoarea sumelor încasate de falsificatorii unor semnături pe cecuri sustrase se ridică anual la multe milioane.

Bănci din R.F.G., de pildă, examinează în prezent posibilitățile de înregistrare electronică a vocilor clienților lor, cu „spectrul” respectiv. Asemenea „amprente” vocale, inimitabile, ar urma să fie stocate în memoria unui ordinator central, permițînd funcționării de la ghișeu să verifice în cîteva secunde, în mod suplimentar, identitatea persoanei care prezintă un cec pentru încasare.

GLOSAR

Arbitrajul valutar

IN ACEASTA PERIOADĂ de profundă instabilitate internă și externă a monedelor occidentale, numeroase bănci capitaliste recunosc în dările de seamă asupra activității lor realizarea de mari profituri de pe urma unor întinse operațiuni de arbitraj valutar.

Arbitrajul este o operațiune de vânzare și cumpărare de valută cu scopul exclusiv al realizării unui câștig din :

- diferența de curs al aceleiași valute pe două piețe diferite ;
- diferența de curs al aceleiași valute pe aceeași piață la date diferite ;
- diferența de curs între două valute și două piețe diferite.

Operațiile de arbitraj se efectuează prin mijloace de comunicație rapide — ordine telefonice, telegrafice, telex — prin care băncile sînt în legătură permanentă cu corespondenții lor care acționează pe diferitele piețe valutare.

Arbitrajul valutar este utilizat în mai multe modalități :

- **Arbitrajul direct** este cel mai răspîndit și cel mai simplu. El constă din vânzarea unei valute pe piața care cotează cel mai bine și cumpărarea concomitentă a aceleiași valute pe piața care cotează cel mai slab. Diferența constituie câștigul băncii.

Spre deosebire de arbitrajul direct care este o operație la vedere, **arbitrajul la termen** folosește diferențele de curs între două date diferite. El este de două feluri :

- **Arbitrajul la termen pe o singură piață** folosește diferența de curs al unei singure valute pe aceeași piață la două date. De exemplu, cînd pe creșterea cursului lirei sterline, banca arbitragistă va cumpăra azi o sumă de lire sterline plătiabile peste trei luni la un curs convenit. Dacă între timp cursul real al valutei va crește peste cursul convenit, banca va realiza la termen un câștig.

- **Arbitrajul la termen pe două piețe.** Un exemplu : arbitragistul cumpără lire sterline la termen de trei luni la New York, plătiind doi dolari pentru o liră sterlină. Concomitent, el cumpără dolari pe termen tot de trei luni la Londra, obținînd cite 2.10 dolari pentru fiecare liră sterlină. Arbitragistul câștigă cite 10 cenți la fiecare liră sterlină.

Există și un arbitraj **combinat**, cel mai complex, în cadrul căruia banca jonglează cu termenele și piețele : ea poate vinde la vedere pe o piață și cumpăra la termen pe aceeași piață sau poate cumpăra la vedere pe o piață și vinde la termen pe o altă piață, în funcție de aprecierile pe care le face cu privire la evoluția cursurilor valutare pe aceste piețe.

Afară de operațiunile de arbitraj valutar propriuzise, mai există operațiuni în care beneficiul rezultă din diferența de dobîndă care se poate obține la un plasament de capital pe o piață sau alta. Asemenea operațiuni sînt rentabile numai dacă evoluția cursurilor valutare nu anulează câștigul din diferența de dobîndă.

Se afirmă că arbitrajul contribuie la echilibrarea cererii și ofertei pe piață, deci la nivelarea cursurilor valutare și a dobînzilor. Marile diferențe de curs care se înregistrează între piețe și între operațiunile la vedere și la termen dovedesc că, în deosebi în perioadele de criză, afirmațiile privind funcția nivelatoare a arbitrajului sînt apologetice. Ceea ce nu se poate contesta este profitul obținut de băncile capitaliste, îndeosebi de marile bănci cu puternice ramificații internaționale, de pe urma arbitrajului valutar. Acest profit este o realitate.

C. K.

Raport economic

Marcel Negrescu, București — Raportul economic internațional al președintelui S.U.A. reprezintă o analiză anuală a poziției economice a acestor țări în lume și a rezultatelor cu care s-au soldat inițiativele sale de politică economică internațională în perioada avută în vedere. Raportul, întocmit de un consiliu interministerial, acordă o atenție specială evoluției și perspectivelor relațiilor economice de comerț și cooperare ale S.U.A. cu țările socialiste, cu țările

Pieței Comune, cu Japonia și cu celelalte țări capitaliste dezvoltate, cu țările în curs de dezvoltare. În acest context, în raport se consențează „importantul pas înainte în relațiile bilaterale“ pe care l-a reprezentat semnarea și intrarea în vigoare în 1975 a Acordului comercial româno-american, arătîndu-se că se așteaptă ca el să contribuie la o creștere semnificativă a schimburilor reciproce.

Raportul este însoțit de o bogată anexă statistică privind evoluția recentă a economiei mondiale. Conform legii, președintele trebuie să supună raportul respectiv Congresului S.U.A. în termen de 60 zile de la debutul fiecărei sesiuni regulate a acestuia.

Brevetele și protejarea invențiilor

Mihai Moroianu, București — Revizuită de numeroase ori, Convenția de la Paris din 1883 asupra protecției proprietății industriale este în vigoare și astăzi. Ea se bazează pe principiul sistemelor naționale independente de acordare a brevetelor. Rolul sporit al invențiilor în accelerarea creșterii economice a determinat o intensificare a preocupărilor de colaborare internațională în domeniul protejării invențiilor, finalizată de semnarea în ultimii ani a numeroase convenții în această privință.

Pe linia colaborării internaționale în domeniul brevetării invențiilor, în 1970 s-a încheiat un tratat la Washington, semnat de 35 de state. Pentru a se asigura acestui tratat o valabilitate mondială s-a renunțat la obiectivul inițial al uniformizării dreptului material al brevetării.

Așa-numita Clasificare internațională a brevetelor (IPC) a fost creată în baza unei convenții între cele 18 state membre ale Consiliului European. Astăzi ea are o valabilitate internațională mai largă, fiind statuată în 1971 prin Convenția de la Strasbourg privind clasificarea internațională de brevete. Printre țările semnatare ale acestei convenții de cooperare internațională se numără U.R.S.S., S.U.A., Egipt, Australia, Spania și altele.

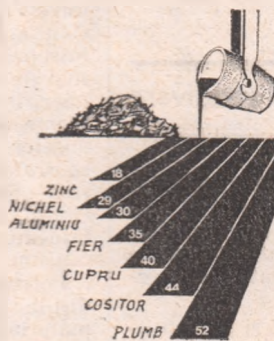
Convenția privind brevetul european încheiată la München în 1973 își

propune o armonizare a procedurii de acordare a brevetelor pe plan național. Ea a fost ratificată pînă acum de 16 din cele 21 state vest-europene participante la conferința de la München din 1973. Această procedură de acordare a brevetelor nu exclude căile actuale, adică depunerea în continuare a numeroase cereri de brevete naționale în fiecare dintre statele semnatare. În același timp, Convenția amintită are un caracter deschis (principiul liberei accesibilități), asigurînd protecția juridică în toate statele semnatare și pentru brevete obținute de cetățenii unor state nesemnatare ale acestei convenții. Prognozele înlocuite indică faptul că circa 60% din cererile de brevetare vor veni din statele membre ale Convenției, iar restul din alte state.

Convenția de la München nu trebuie confundată cu Convenția brevetului comunitar — încheiată în 1975 la Luxemburg și aflată într-un stadiu incipient de aplicare —, care își propune ca obiectiv crearea unui brevet unitar pentru cele nouă state membre ale Pieței Comune vest-europene.

„Reciclarea“ metalului vechi

Ilie Fieraru, București — 1) Reutilizarea metalului încorporat în diferite bunuri ieșite din funcțiune este în unele cazuri o adevărată cheie a aprovizionării industriei cu materia primă respectivă. Date cu privire la c-

Metalul vechi reutilizat, în % din consum

conomia vest-germană, prezentate în grafic, arată că la cele șapte metale importante incluse, gradul de acoperire a consumului în economia națională variază între circa

o cincime și jumătate din total.

2) Se apreciază că în lume se folosesc actualmente 21 milioane de televizoare în culori construite după sistemul vest-german PAL și 3.5 milioane de televizoare bazate pe sistemul francez SECAM. Țările în care se utilizează sistemul american NTSC sînt S.U.A., Canada, Mexic, Japonia și Filipine. Deși puține la număr, țările care utilizează ultimul sistem, avînd în general o populație numeroasă, au și cel mai mare număr de posesori de televizoare în culori. Ca număr de țări în care este utilizat cel mai răspîndit este însă sistemul PAL. Contradicția pe care o semnalăm este așadar numai aparentă.

Congres mondial al producătorilor de carne

Eugen Ramură, Iași — Congresul mondial al producătorilor de carne la care vă referiți s-a desfășurat la Buenos Aires în prima jumătate a lunii august. Participanții au adresat guvernului și organizațiilor internaționale o chemare la eliminarea politicilor protecționiste care stînjesc dezvoltarea comerțului mondial cu carne. Documentul final al conferinței propune, între altele, acorduri de export și import pe termen lung, interzicerea dumpingului, consultări internaționale pentru soluționarea dezechilibrelor de pe piață, fără a prejudicia interesele țărilor exportatoare, în special ale celor în curs de dezvoltare.

Unul din punctele de vedere exprimate a fost acela că ar trebui acordată prioritate extinderii creșterii vitelor în țările care dispun de pășuni naturale, exprimat de ministrul argentinian al economiei, dr. Alfredo Martinez de Hoz. El a arătat că 1 miliard de oameni în țările dezvoltate utilizează pentru furajarea animalelor tot atîtea cereale cite sînt necesare pentru 2 miliarde de oameni pentru propria lor alimentație, în țările cu un venit național pe locuitor scăzut. Ministrul argentinian a calificat acest sistem de furajare ca fiind mult prea costisitor în condițiile arătate.

Incadrare

GHEORGHE PĂUN, Tirgoviste — Potrivit art. 133 (2) din Codul Muncii, unitățile au obligația să asigure trecerea pe locuri de muncă corespunzătoare, a celor pensionați pentru invaliditate de gradul III, în cazul imposibilității menținerii lor în munca avută. Pensionarul de invaliditate, care refuză reincadrarea în muncă, i se poate aplica prevederea art. 130 lit. i din Codul Muncii. Unitatea are dreptul să-i desfacă contractul dacă acesta a încălcat, în mod repetat, obligațiile sale de muncă, absentând nemotivat de la programul de lucru.

Echivalare

IOAN ȘTEIU, Gherla — Perioadele citate au lucrat ca tehnician instalații, proiectare, la serviciul proiectare și documentare tehnică și conducător tehnic al întreprinderii se iau în considerare ca vechime în funcții tehnice. Din scrisoarea dv. rezultă că ați efectuat și lucrări de planificare, evidențiată operativă, organizare etc. În prezent sinteti absolut, cu examen de stat, al cursurilor facultății de științe economice și unitatea unde lucrați de peste 15 ani are profilul construcții-montaj. Perioada de activitate citată ați lucrat în funcții tehnice nu poate fi considerată ca fiind înrudită cu aceea prestată în funcții economice.

Transfer

ALEXANDROAIE ORTANSA, București — Transferul la cerere sau în interesul serviciului este prevăzut în Legea nr. 1/1970. Art. 11 lit. a din lege prevede că transferul în interesul serviciului se acordă — la cererea unității unde se transferă lucrătorul respectiv — de către conducerea unității de la care pleacă — cu aprobarea organului ierarhic superior al acesteia. Reglementările în vigoare nu stabilesc un regim derogatoriu pentru cadrele didactice în ce privește aplicarea dispozițiilor normative sus-menționate. În măsura în care transferul dv. s-a făcut cu respectarea acestei dispoziții normative, se poate considera că transferul s-a făcut în interes de serviciu.

Alocație

ANDREI ESSIG, Cluj-Napoca — Dacă la unitatea unde ați fost transferat, în interesul serviciului, ați fost încadrat în aceeași clasă de retribuție cu cea avută anterior transferării și dacă la unitatea de unde ați fost transferat vi s-a acordat alocația de stat pentru copii, prin aplicarea art. 7 din Decretul Nr. 170/1974, sinteti îndreptățiți să beneficiați, în continuare, de acest drept. Dacă ați beneficiat, între timp, de o majorare individuală a retribuției, fiind trecut într-o clasă de retribuție superioară, alocația se acordă în raport cu retribuția tarifară de încadrare stabilită.

Un important potențial de creație

(Urmare din pag. 18)

În total acord cu profilul și sarcinile acestor compartimente, **suna diferențelor rezultate reprezintă 13.02%** din totalul timpului de lucru. Aceasta înseamnă, că, în fiecare zi, fiecare inginer — în medie — este ocupat 62.5 minute în activități sub nivelul pregătirii sale, ceea ce pe an este echivalent cu o lună și jumătate. De aici rezultă pierderi directe ale întreprinderilor, prin retribuție, de circa 6 milioane de lei pe an.

Prin urmare, întreprinderile pierd direct prin faptul că inginerii din C.C.P. nu fac ceea ce ar trebui — și direct, plătindu-i pentru că fac ceea ce nu trebuie.

Citeva modalități de rezolvare

PUNEREA în valoare a rezervelor de creștere a eficienței activității de cercetare-proiectare din întreprinderi necesită acțiuni organizatorice bine gândite și conduse, aplicate consecvent, cu privire la :

- precizarea sarcinilor și atribuțiilor C.C.P. la nivelul fiecărei întreprinderi, perfecționarea circuitelor decizionale și informaționale care delimitează domeniul de activitate al compartimentelor, așa încât procentul de timp acordat activităților-balast (auxiliare, subprofesionale) să scadă la limită ;

- o mai activă colaborare între conducerea întreprinderii, centrală și C.C.P., în scopul eliminării parale-

lismelor, birocrăției, circulelor contradictorii etc. ;

- perfecționarea circuitului informațional C.C.P.-institute de cercetări, în scopul unei mai aprofundate cunoașteri a condițiilor tehnologice din întreprinderi ; o cale importantă pentru ridicarea productivității muncii inginerilor din C.C.P. este eliberarea lor de munca rutinieră a reelaborării proiectelor provenite de la institute ;

- măsuri eficiente și științifice fundamentate, în vederea stimulării spiritului de inițiativă, creativității, conștiinței și demnității profesionale, motivării în muncă a personalului încadrat în C.C.P., astfel ca posibilitățile acestuia să fie pe deplin valorificate ;

- activizarea cabinetelor tehnice ale întreprinderilor ; dotarea mai substanțială a bibliotecilor tehnice de întreprindere ; constituirea de colective de documentare în cadrul centrelor, în sarcina cărora să intre și probleme ale cunoașterii reciproce a produselor fabricate de întreprinderile centrale — măsuri dictate de adevărata „foame de informație tehnică“ în rândul personalului din C.C.P., nu întotdeauna satisfăcută de actualele mecanisme ale centralei și întreprinderii.

Potențialul uman însemnat, condițiile organizatorice superioare, baza materială în continuă dezvoltare creează un cadru propice pentru eliminarea elementelor negative de genul celor menționate, pentru afirmarea **unui tip nou de inovație — inovația organizatorică locală**, capabilă să conducă la rezolvarea rapidă și eficientă a tuturor disfuncționalităților mai mult sau mai puțin întâmplătoare care apar în activitatea de creație industrială.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 36 din 10 septembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Plan ● angajamente : Calitate și economii (Bogdan Pădure) 1
- Coordonatele producției legumicole în cincinalul 1976-1980 (prof. dr. Ion Ceaușescu, drd. Ion Rădulescu, drd. Șerban Popa) 3
- Sezon de vîrf în aprovizionarea cu legume-fructe (Ion Manea) 5
- Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. Tehnologiilor moderne — cîmp larg de afirmare (III) 7
- Puncte de vedere. Dimensionarea rațională a rentabilității — premisă pentru largirea funcțiilor beneficiului (dr. Cornel Iuga) 10
- Structuri moderne — eficiență sporită în exportul românesc (Napoleon Ene) 12
- Reper ale experienței României în valorificarea resurselor naturale în concordanță cu cerințele creșterii economice (I) (prof. univ. dr. Nicolae Belli) 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Cercetarea și proiectarea uzinală. Utilizarea mai eficientă a unui important potențial de creație (Ana Bălașa, Alin Teodorescu) 17

TEORII-IDEI

- Știința și tehnica românească în slujba idealurilor dezvoltării economico-sociale (II) (T. Malacopol) 19
- Tecdor Diamant și falansterul de la Scăieni (II) (dr. I. Cojocaru) 21
- Școli ● curente ● economiști. Noua ordine economică în confruntarea de idei contemporană (II) (prof. dr. I. Bulborea) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare : concept și aplicații (I) (Gh. Dumitru) 25
- Tendințe ● conjuncturi 27
- Economia Americii Latine în 1975 Dinamici și rupturi de tendință (Dinu Dragomirescu) 28
- R.S.F. Iugoslavia : Jaloane ale dezvoltării intensive a economiei. 29
- Statistică internațională 30
- Mondorama 30
- Curier 31
- Întrebări-răspunsuri 32

Coperta I — Bogdan Stroescu

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11-25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod postal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

INDUSTRIA LOCALĂ

Grupul întreprinderilor de industrie locală din Constanța execută și livrează peste 1 500 de produse de o mare varietate. Aceste produse și-au dovedit, pe parcursul anilor, calitățile astfel încât putem afirma că sînt competitive atît pe piața internă cit și pe piața externă. O calitate cu care se pot mindri întreprinderile și fabricile acestui grup industrial este respectarea riguroasă a angajamentelor și termenelor contractuale. O altă preocupare constantă o constituie diversificarea și înnoirea produselor. Astfel, în cincinalul trecut au fost asimilate peste 500 de noi produse, iar în actualul cincinal încă o treime din totalul sortimentelor vor fi realizate la parametrii calitativi și funcționali superiori.

În scopul cunoașterii celor șase unități economice ale G.I.L. Constanța, vă prezentăm întreprinderile și structura produselor pe care acestea le realizează :

- Întreprinderea de prefabricate și materiale de construcții Constanța – Șoseaua Filimon Sirbu nr. 131, telefon 64 396.

- Întreprinderea de mobilă și binale Constanța – Str. Ion Roată nr. 3, telefon 60 660.

- Întreprinderea de morărit și panificație „Dobrogea” – Constanța, Str. Celulozei nr. 1, telefon 62 740.

- Fabrica mixtă de industrie locală Constanța, Șoseaua Filimon Sirbu nr. 28, telefon 61 750, produce articole tehnice din cauciuc, construcții și confecții metalice, confecții textile, covoare orientale și produse alimentare.

- Întreprinderea de industrie locală Medgidia, Str. Tortomanu nr. 1, telefon 11 545, produce construcții și confecții metalice, mobilă și piese turnate din fontă și neferoase.

- Fabrica de industrie locală Hirșova, Șoseaua Constanței nr. 17, telefon 351, produce utilaje terasiere ; construcții și confecții metalice, piese turnate din fontă și neferoase.

Atît pentru cunoașterea amănunțită a produselor cit și pentru comenzile ferme, vă puteți adresa Grupului Întreprinderilor de Industrie Locală, din Constanța, Str. Industriei Mici nr. 1, telefon 14 084, telex 14 318.

COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ

Cooperatiia meșteșugărească din municipiul și județul Constanța oferă o largă gamă de bunuri de consum pentru populație prin comerțul de stat și cooperatist. De asemenea, execută lucrări în cooperare cu întreprinderile republicane, prin confecționarea unor piese de schimb, subsansamble și alte produse din metale, lemn, mase plastice și cauciuc.

- Imbrăcăminte de sezon în serii scurte și variate prin cooperativele **IMBRĂCĂMINTEA** (Constanța – Str. Mihai Viteazul nr. 50, telefon 60 598) și **INFĂȚIREA** (Medgidia – Str. Tudor Vladimirescu nr. 43, telefon 10 587).

- Stabilizatori de tensiune, redresori pentru încărcat acumulatori, antene TV, transformatori și bobine TV, recondiționări și încărcări de agregate frigorifice cu freon, prin cooperativa **RADIOTEHNICA** (Constanța – Str. Mihail Kogălniceanu nr. 25, telefon 60 759).

- Diverse articole tehnice și bunuri de consum din mase plastice și cauciuc prin cooperativele **MUNCĂ** și **ARTA** (Constanța Str. Cumpeni nr. 65, tel : 65 886) și **PROGRESUL** (Hirșova – Str. Vadului nr. 33, tel. : 319).

- Articole de marochinărie, moderne și elegante, harnașamente și prelate prin cooperativa **ÎNAINTE** (Constanța – Str. Remus Opreanu nr. 1, telefon 12 737).

- Ambalaje din carton și folii de polietilenă prin cooperativa **DRUM NOU** (Constanța – Șos. Mangaliei nr. 80, telefon 13 117).

- Piese și subsansamble metalice, în cooperare – colaborare cu alte întreprinderi, prin cooperativele **PRESTAREA** (Constanța – Str. Nicolae Titulescu nr. 13, telefon 11 134), **PROGRESUL** (Hirșova – Str. Vadului nr. 33 telefon 319) și **ANCORA** (Constanța – Aleea V. Canarache nr. 19, telefon 15 270).

Pentru toate produsele enumerate mai sus, harnicii operatori oferă garanția calității cit și promptitudinea execuției.

TRACTOARELE ROMÂNEȘTI PE TOATE MERIDIANELE LUMII

Un eveniment jubiliar s-a consumat, recent, la Brașov — cetatea industriei constructoare de mașini, cînd s-a scos de pe banda de montaj al 500 000-lea tractor (ziarele)

Este vorba de tractorul românesc U 650-M cu capotaje noi

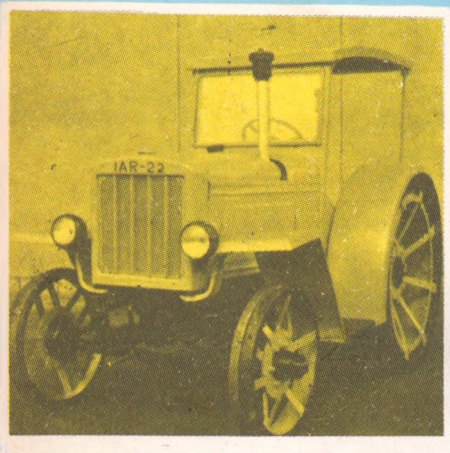
De la primul tractor, I.A.R.-22, scos din uzină la 26 decembrie 1946 și pînă azi, procesul de diversificare a producției a inclus tipuri cu pneuri și șenile, cu întrebuițări multiple în agricultură și în industrie. Parametrii tehnici au conferit tractoarelor fabricate la Brașov o faimă mondială, care se caracterizează în solicitarea lor în peste 80 țări în care s-au exportat, pînă acum, peste 200 000 tractoare și 33 tipuri, în 300 de variante, de la 35 C.P., la 360 C.P.

Tractoarele românești îndeplinesc condiții superioare de viteză și sînt echipate cu utilaje care le dau o universalitate de întrebuițări, în tot cursul anului, în orice situație climaterică sau de teren.

Dintre performanțele tractoarelor românești menționăm doar cîteva :

- robustețe și siguranță în funcționare
- motoare Diesel cu injecție directă, realizînd un consum economic de combustibil
- diapazon de viteze care satisface cerințele celor mai exigenți beneficiari
- o dimensionare corespunzătoare a forței de tracțiune la cîrlig, precum și echiparea tractoarelor cu dispozitive adiționale (ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii, priza de putere sincronă sau independentă etc.), care permite agregarea unei game variate de utilaje agricole
- satisfacerea condițiilor ergonomice de confort și de estetică prin manevrabilitate foarte ușoară a tractoarelor pe roți, prin mecanismul de servodirecție hidraulică, scaun confortabil cu amortizor și sistem de reglare, cabină de protecție și rezistență cu aclimatizare, frînă pneumatică de mare siguranță în circulație ș.a.

Orice relații se pot obține direct la TRACTORUL — BRAȘOV, strada Turnului nr. 5, telefon 10 422.

Primul tractor I.A.R.-22